

Apetit

VUOSIKERTOMUS 2018

APETIT KASVISTEN YKKÖNEN

Apetit valmistaa kasviksista maukkaita ja helppoja hyvinvointia edistäviä pakasteita ja tuoretuotteita. Rypsiä jalostamme laadukkaita kasviöljyjä ja tuotamme rehupuristeita. Viljakaupassa yhdistämme viljan myyjät ja ostajat sekä viljelijät ja teollisuuden niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin tarjoamalla pitkäaikaista ja luotettavaa kumppanuutta sekä asiantuntemusta. Liikevaihdomme vuonna 2018 oli 283,1 miljoonaa euroa. Apetit Oyj:n osake on listattu Nasdaq Helsinki Oy:ssä vuodesta 1989 lähtien.

Apetit pyrkii ymmärtämään mahdollisimman kattavasti oman toimintansa vaikutukset ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristölle. Olennaisimpia vastuullisuuden osa-alueita ruokaketjussa ovat kestävä alkutuotanto, tuoteturvallisuus ja ruuan jäljitettävyyden, toimitusketjun vastuullisuuden johtaminen sekä ympäristöasiat. Muita ruuan tuotannossa keskeisiä asioita ovat hyvä ravitsemus kokonaisuudessaan sekä läpinäkyvyys ja vastuullinen toiminta niin yrityksen sisäisille kuin ulkoisillekin sidosryhmille.

Tämä raportti sisältää selvityksen Apetitin vastuullisuustyöstä vuodelta 2018. Apetit raportoi vastuullisuustyöstään soveltavin osin Global Reporting Initiativen (GRI) raportointiohjeiston standardien mukaisesti. Raporttiin liittyvät kysymykset voi lähettää osoitteeseen comms@apetit.fi, josta ne ohjataan aihealueen vastuuhenkilöille.

APETIT VUONNA 2018

Apetit lyhyesti.....	4
Poimintoja vuodelta 2018.....	6
Toimitusjohtajan katsaus.....	8

ARVONLUONTI

Strategia	12
Megatrendit.....	15
Kuinka luomme arvoa.....	16

LIIKETOIMINTAMME

Ruokaratkaisut	18
Öljykasvituotteet	19
Viljakauppa	20

YRITYSVASTUU

Yhdessä sidosryhmien kanssa.....	22
Olennaiset yritys vastuun teemat	24
Product	25
Planet.....	31
People	37
Profit	41

RAPORTOINTIPERIAATTEET

Raportointiperiaatteet	45
GRI-indeksi	46

TALOUDELLISET TIEDOT.....

HALLINNOINTI.....

APETIT VUONNA 2018

Yhä useampi valitsee lautaselleen kasviksia ja kasvispainotteisia ruokia. Kasvikset edustavat hyvän maun ja terveellisyden lisäksi valintaa kestävän kuluttamisen puolesta. Tänäpäan panostamme uudistumiseen, kansainvälistymiseen ja tehokkuuden parantamiseen kaikissa liiketoiminnoissamme.

APETIT LYHYESTI

Apetit on näyttänyt suuntaa kasvispohjaiselle syömiselle uudistamalla aktiivisesti ja vahvistamalla resurssejaan tuotekehityksessä sekä tutkimus- ja kehitystoiminnassa. Menneenä vuonna olemme tuoneet markkinoille Apetit-brändillämme uusia tuotteita sekä tuoteryhmiä, konsepteja ja digitaalisia palveluita ensimmäisten joukossa. Kasvis-ten käytön lisääminen ja sitä kautta kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tavoittelevien jatkavat kasvuaan.

Apetit nojaa kaikessa toiminnassaan laatuun ja vastuullisuuteen. Kotimaassa vahvuutemme ovat sitoutuneet sopimusviljelijät, joiden kanssa Apetit on luonut pitkäjänteisellä yhteistyöllä Apetit Vastuuviljely -menetelmän. Se kattaa viljelyn yleiset periaatteet, kasvikohtaiset viljelyohjeet sekä laadun, tuoteturvallisuuden ja ympäristöasioiden hallinnan. Myös muualta hankittavissa raaka-aineissa noudatamme korkeita laatu- ja vastuullisuusvaatimuksia.

LIKEVAIHTO

283,1

MILJOONAA EUROA

INVESTOINNIT

6,7

MILJOONAA EUROA

OPERATIIVINEN
LIIKETULOS

-0,5

MILJOONAA EUROA

OPERATIIVINEN
KÄYTTÖKATE

5,3

MILJOONAA EUROA

Ruokaratkaisut

Tuotamme monipuolisesti maukkaita vihannes- ja ruokapasteita sekä tuoreita käyttövalmiita kasviksia, joiden avulla kasvien käytön lisääminen on vaivatonta ja helppoa. Tavoitteenamme on olla Suomen johtava brändi kasvipohjaisissa ruokaratkaisuisissa. Suurin osa pakastekasviksistamme viljellään Apetit-sopimusviljelijöiden tiloilla Satakunnassa ainutlaatuisen Vastuuviljely-menetelmän mukaan.

Öljykasvituotteet

Olemme Suomen merkittävin kasviöljyjen jalostaja ja öljykasvipohjaisten rehuraaka-aineiden tuottaja. Kirkkonummella sijaitseva öljynpuristamomme hyödyntää raaka-aineena käyttämistään öljykasvisiemenistä 99,9 prosenttia jalostaen niistä laadukkaita ja korkean jalostusarvon tuotteita niin ihmisten kuin eläintenkin ravitsemukseen.

Viljakauppa

Toimimme aktiivisesti vilja-, öljykasvi- ja rehuraaka-ainemarkkinoilla. Tarjoamme erinomaista asiakaspalvelua ja kaupankäynnin työkalut sekä ostajille että myyjille. Päähankinta-alueemme ovat Suomi ja Baltia, mutta viljakauppaa käydään kansainvälisesti. Menestyksemme perustuu monipuoliseen osaamiseen, kokemukseen ja vahvaan markkinatuntemukseen.

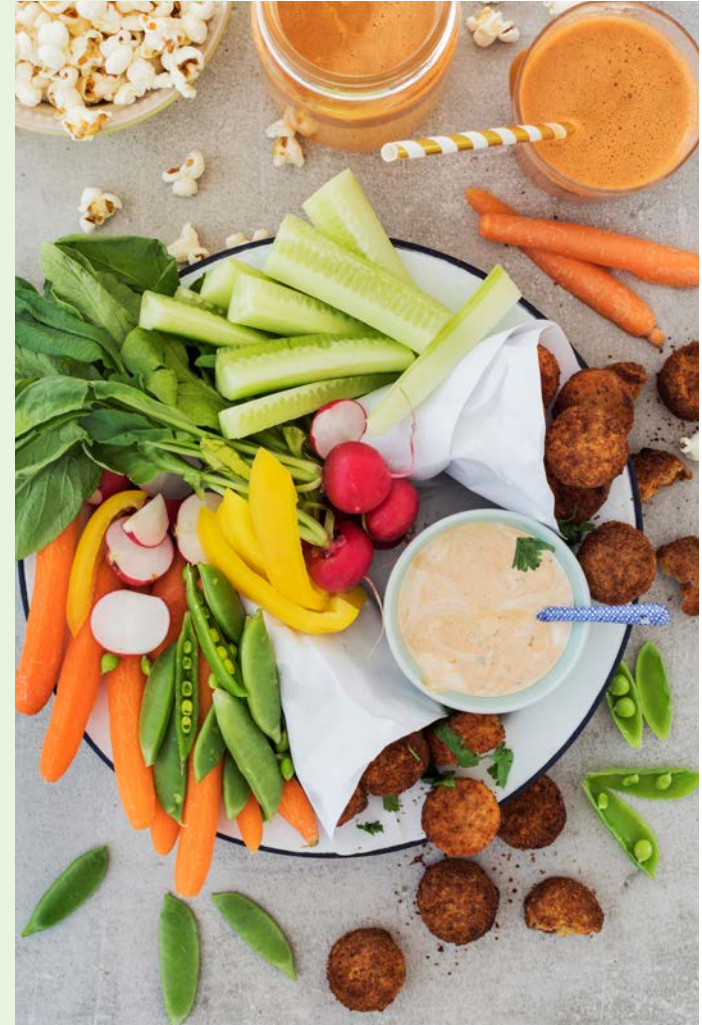

- Ruokaratkaisut 32 %
- Viljakauppa 46 %
- Öljykasvituotteet 22 %

Apetit

HYVINVOINTIA KASVIKSIKSI

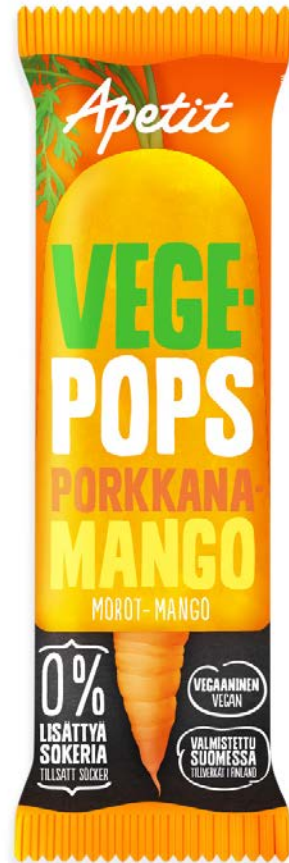
- Kasvipohjaiseen ravintoon erikoistunut suomalainen yhtiö
- Päätuoteryhmiä pakasteet, tuoretuotteet, kasviöljyt sekä rehuraaka-aineet
- Aktiivinen ja palveleva kumppani kotimaisilla ja kansainvälisillä vilja-, öljykasvi-, ja rehuraaka-ainemarkkinoilla
- Asiakkaita kuluttajat ja vähittäiskauppa, ammattikeittiöt sekä elintarvike- ja rehuteollisuus
- Perustettu 1950
- 594 työntekijää vuoden 2018 lopussa
- yli 11 000 omistajaa
- Listattu Nasdaq Helsingissä
- Apetitilla on tuotantolaitokset Säkylässä, Helsingissä, Kirkkonummella sekä Pudasjärvellä.

POIMINTOJA VUODELTA 2018

Apetit Vegepops Porkkana-mango: Vuoden Suomalainen Elintarvike 2018

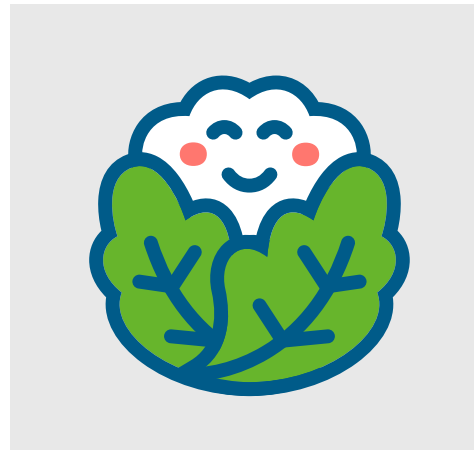
Apetit Vegepops Porkkana-mango valittiin Vuoden Suomalainen Elintarvike 2018 -kilpailun voittajaksi Elintarvikepäivässä toukokuussa 2018. Valinnan tehneen raadin mukaan Vegepops on aivan uudenlainen kotimainen tuoteinnovaatio, jossa yhdistyvät kasvisjalostajan ja jäätelötehtaan yhteistyö ja osaaminen. Se sopii herkutteiluun tai välipalaksi, myös perheen pienimmille, ja on maistuva ja raikas vaihtoehto lisätä kasvien syöntiä. Apetit Vegepops Porkkana-mango sisältää 41 prosenttia kasviksia ja hedelmiä.

Uusi kumppanuus Viljelijän Avena Berner

Apetit-konserniin kuuluva Avena ja Viljelijän Berner yhdistivät osto- ja myyntiorganisaationsa tuotantopanos- ja viljakaupassa elokuussa. Uusi toimintamalli Viljelijän Avena Berner perustuu kumppanuuteen ja yhteiseen kenttäorganisaatioon.

Viljelijän Avena Berner tarjoaa suomalaisille viljelijöille kotimaisessa omistuksessa olevan kumppanin vilja- ja öljykasvikauppaan sekä maatalouden tuotantopanosien käyttöön ja hankintaan.

Njam! Apetit lanseerasi kasvien käyttöä edistävän mobiilisovelluksen

Njam-mobiilisovellus tarjoaa käyttäjälle tämän mieltymysten perusteella herkullisia ja kasviksista inspiroituneita reseptejä. Njam haastaa käyttäjänsä syömään kasvispainotteisemmin ollen samalla tukena kauppareissuilla sovellukseen luotavien ostoslistojen avulla.

Apetitin Kasvimaani-palvelusta Kasvisboxeja ympäri Suomea jo vuoden ajan

Apetitin Kasvimaani-palvelu täytti syyskuussa yhden vuoden. Kasvimaanin ensimmäisen vuoden aikana palvelun lähetyksissä on toimitettu jo yli 50 eri kasvis- ja hedelmälajia tai -lajiketta innokkaille kasviskokeilijoille. Kasvimaani on verkkopalvelu, josta voi tilata Apetitin sopimusviljelijöiden ja muiden kumppaneiden viljelemiä kasviksia suoraan kotiovelle satokaudella.

Ilo ilman kasviksia on teeskentelyä

Uudenlainen markkinointiyhteistyö yhdisti kaksi kotimaista klassikkoa keväällä, kun Uusi Iloinen Teatteri (UIT) yhdisti iloisuuden Apetitin värikkääseen kasvien maailmaan Tuhansien ämpäreiden maa -revyyssä. Yhteistyön teemaksi valikoitui kuvaava slogan: Ilo ilman kasviksia on teeskentelyä.

Yhteistyö näkyi laajasti eri medioissa sekä mahdollisti elämyksellisen teatteri-iltapäivän Apetitin sidosryhmille. Korkea laatu ja kotimaisuusaste, terveellisyys sekä pirskahteleva ilo yhdistävät Apetitin ja musiikkiteatteri UIT:n tuotteita. Yhteistyö jatkuu samalla teemalla myös keväällä 2019.

Apetit osakkaaksi Foodwestiin

Apetit merkitsi kesäkuussa kehitysyritys Foodwest Oy:n osakkeita 18,4 prosentin osuudella. Osakkuus Foodwestissä tukee Apetitin strategisia tavoitteita panostaa tuotekehitykseen, uudistua ja näyttää suuntaa kasvipohjaiselle syömiselle.

Apetitilla on mahdollisuus hyödyntää Foodwestin tarjoamia palveluita kuluttajaymmärryksen lisäämisessä, tuotekehityksessä sekä niiden kaupallistamisessa. Myös sopimusvalmistus on osa Foodwestin palvelukonaisuutta.

KASVISTEN ASEMA LAUTASELLA VAHVISTUU EDELLEEN

Apetitin keskeisen tavoitteen mukaisesti monet ovat lisänneet kasviksia ja eri kasvisvaihtoehtoja ruokavalioonsa.

Suuntauksen uskotaan jatkuvan, ja kasvispainotteisen ruokavalion suosion kasvussa onkin mitä todennäköisemmin kyse pysyvistä muutoksesta.

Ruokaan liittyvissä valinnoissaan kuluttajat arvostavat eniten enemmän hyvinvointia, mutta myös helppoutta. Kiireisen arjen helpottamiseen kaivataan lisää terveellisiä vaihtoehtoja nopeasti valmistuvista ruuista, kätevistä lisukkeista sekä puolivalmiista tai kokonaan valmiista vaihtoehtoista. Kasvikset ja kasvispainotteinen ruoka nähdään keskeisenä tekijänä oman hyvinvoinnin lisäämisessä, mutta yhä useammalle ne edustavat myös valintaa kestävän kehityksen puolesta.

Ruuan maku ja laatu ovat edelleen ratkaisevia tekijöitä ostospäätöksen syntymisessä. Näistä kahdesta emme Apetitilla ole valmiita tinkimään. Tuotteidemme laatu ja turvallisuus ovat meille ensisijaisen tärkeitä asioita. Kaikessa tekemisessämme korostuvatkin ammattitaito ja vastuullisuus, luotettavuus sekä riskien ehkäisy ja systemaattinen valvonta. Tuotteita kehittäessämme meille on ravitsemuksellisten ominaisuuksien lisäksi luonnollista panostaa makuun, sillä vain syöty ruoka ravitsee. Näin myös varmistamme, että kuluttaja valitsee tuotteitamme ostoskoriinsa toistamiseen.

Vastuullista liiketoimintaa

Me Apetitissa näemme vastuullisuuden kiinteänä ja luonnollisena osana kaikkea tekemistämme. Vastuullisesta liiketoiminnasta puhuessamme pystymme seisomaan ryhdikkäästi ja ylpeinä sanojemme takana. Apetitilla vastuullinen toiminta kattaa koko arvoketjun raaka-aineen tuotannosta ja hankinnasta, tuotannon

kautta lopputuotteeseen ja sen brändilupaukseen asti. Ostamalla Apetitin tuotteen voi olla varma siitä, että se on huolella valmistettu, turvallinen ja laadukas sekä edustaa monelta osin niitä kestäviä valintoja, joita meidän jokaisen on omalta osaltamme lisättävä.

Apetitin missiona on tuottaa hyvinvointia kasviksista. Se sisältää terveellisten ja kasvien käytön lisäämistä helpottavien tuotteiden lisäksi korkean vaatimustason, jonka mukaan toimimme kestäväällä tavalla niin sidosryhmiämme kuin ympäristöäkin kohtaan. Alkutuotantoon vahvasti kiinnittyneenä yhtiönä kestävä elintarviketuotannon kehittäminen on meille erityisen tärkeä asia. Olemme määritelleet oman toimintamme kannalta olennaisimmat yritysvastuun alueet yhdessä sidosryhmiemme kanssa. Tässä raportissa peilaamme vastuutamme toimia yhtiönä kestäväällä tavalla.

Uudistuminen, tehokkuus ja kansainvälistyminen

Apetit täsmensi maaliskuussa 2018 strategisia tavoitteitaan painopistealueinaan uudistuminen, tehokkuuden parantaminen ja kansainvälistyminen. Vuoden aikana toteutetut strategian mukaiset toimenpiteet vahvistavat Apetitin asemaa kasvien ykkösenä ja rakentavat perustaa liiketoiminnan edelleen kehittämiseksi pitkällä tähtäimellä.

Kesäkuussa ilmoitimme investoivamme lähes 10 miljoonaa euroa uuteen pihvi- ja pyörykkälinjaan Säkylyn tehtaalla. Uusi linja kaksinkertaistaa tuotantokapasiteetin, vastaa nykyiseen

kysyntään sekä mahdollistaa uusien tuotteiden valmistuksen kotimaahan ja kansainvälisille markkinoille.

Osana tehokkuuden parantamista rakennamme bioenergialaitoksen Kirkkonummella sijaitsevan rypsiöljynpuristamon yhteyteen. Bioenergialaitos korvaa nykyisen uusiutumattomiin polttoaineisiin perustuvan energiaratkaisun ja pienentää merkittävästi koko konsernin hiilidioksidipäästöjä.

Osallistuimme myös touko-kesäkuussa toteutettuun kehitysyhtiö Foodwestin osakeantiin. Osakkuus tukee strategiaa tavoitteitamme panostaa tuotekehitykseen, uudistua ja näyttää suuntaa kasvipohjaiselle syömiselle.

Yksi osoitus systemaattisesta tuotekehitystyöstämme on toukokuussa Vuoden Suomalaiseksi Elintarvikkeeksi 2018 valittu Apetit Vegepops Porkkana-mango. Tunnustus on merkittävä osoitus Apetitin osaamisesta kotimaisten kasvien jalostamisessa. Jatkoimme myös rypsi-ingredientin kehittämiseen tähtäävää hanketta, jonka tavoitteena on uuden, ravintosisällöltään korkealaatuisen, ingredientin kehittäminen kansainvälisille elintarvikemarkkinoille. Rypsi-ingredientin uuselintarvikelupahakemus jätettiin vuoden 2018 lopussa.

Uudistuminen ja toiminnan jatkuva kehittäminen konkreetisoituvat myös Viljakauppa-liiketoiminnassa, jossa Avena ja Viljelijän Bernerin yhdistivät osto- ja myyntiorganisaationsa tuotantopanos- ja viljakaupassa kumppanuuteen perustuvassa uudessa toimintamallissa. Yhteistyön tuloksena syntynyt Viljelijän Avena Berner tarjoaa kotimaiselle viljelijälle tuotantopanos- ja viljakaupan palvelut yhdeltä luukulta.

Ruuan kansainvälisen kaupan osuuden kasvattaminen on edennyt suunnitelmien mukaisesti. Apetit lanseerasi elokuun lopussa Ruotsin markkinoille suunnatun Free from -valikoiman, joka sisältää viisi erilaista pihvi- ja pyörykkätuotetta. Venäjällä jatkamme asemamme vahvistamista paikallisten elintarvikeket-

jujen kautta. Hernettä veimme viime vuoden aikana ennätysmäärän erityisesti Italiaan ja Aasiaan.

Loppuvuodesta ilmoitimme luopuvamme Ruokaratkaisut-liiketoimintaan kuuluvista palvelutoreistamme, mikä on luonnollinen jatkumo vuonna 2017 toteutuneelle kalaliiketoiminnan myynnille. Palvelutoreista luopuminen parantaa toimintamme tehokkuutta ja siirtää ruuassa fokuksen yhä tiiviimmin ydinliiketoimintamme kehittämiseen eli pakastetuoteryhmän vahvistamiseen ja kasvattamiseen sekä tuotetuoteryhmän kannattavuuden selkeään parantamiseen.

Kahtiajakoinen vuosi

Kulunutta vuotta voisi luonnehtia hyvin kaksijakoiseksi. Kaksi perättäistä erittäin heikkoa satokautta ovat laskeneet viljakaupan volyymeja merkittävästi ja tehneet kaupankäynnistä olennaisesti normaaleja satokausia haasteellisempää. Kotimaisen viljan vientimahdollisuuksien merkittävä vähentyminen sekä Baltian osalta markkinan tarjonnan ja kysynnän epäsuhta johtivat kannattavuuden heikentymiseen. Toisaalta tulosparannus ja sitä siivittäneet tehostamistoimet luovat uskoa oikean suunnan löytymiseksi ruokaliiketoiminnassa.

Alkuvuonna 2018 jäimme viljakaupassa tavoitteistamme vuoden 2017 heikosta sadosta johtuen. Toinen perättäinen keskimääräistä merkittävästi heikompi satokausi erityisesti viljassa vaikutti negatiivisesti konsernin tuloksenteokkykyyn loppuvuoden aikana. Kotimaisesta viljasadosta tulikin lopulta vuosituhanen huonoin. Myös avomaakasvien sato jäi tavanomaisesta.

Ruokaliiketoiminnassa jatkoimme systemaattista kehittämistä kannattavan kasvun aikaansaamiseksi. Pakastetuotteissa saavutimme ennätystason myynnissä kysynnän kasvaen nopeimmin pihvi- ja pyörykkäsegmentissä. Tämän kasvun tukemiseksi

ja edelleen kehittämiseksi olemme tehneet merkittävän investoinnin tuotantokapasiteetin kaksinkertaistamiseksi Säkylässä. Tuotetuotteissa näimme ajoittaisia myönteisiä kehitysaskelia kannattavuuden kuitenkin vielä jäädessä tavoitetasosta.

Yhtiön kokonaistulokseen olen kuitenkin erittäin tyytymätön. Meidän on jatkettava kaiken toimintamme tehostamista ja toteutettava kannattavuuden merkittävään parantamiseen johtavia toimenpiteitä myös lyhyellä tähtäimellä. Aiemmin käynnistettyjen toimenpiteiden lisäksi olemme käynnistäneet uusia heti alkuvuodesta 2019.

Kiitos

Kuluneena vuonna rakensimme pohjaa yhtiön kilpailukyvyyn parantamiseksi. Etenimme johdonmukaisesti strategiassa määriteltyjen painopistealueiden toteuttamisessa näyttäen suuntaa kasvipohjaiselle syömiselle uudistamalla, toimintaa tehostamalla sekä ottamalla ensimmäisiä merkittäviä askeleita ruuan kansainvälisen kaupan kasvattamiseksi. Odotankin, että meillä on aikaisempaa paremmat mahdollisuudet vastata niihin odotuksiin, joita toiminnallemme ja sen tuloksellisuudelle on asetettu.

Kiitän kaikkia asiakkaitamme, omistajiamme, sopimusviljelijöitämme ja apetitlaisia sekä muita yhteistyökumppaneitamme luottamuksesta sekä yhteistyöstä vuonna 2018.

Juha Vanhainen
Toimitusjohtaja

ARVONLUONTI

Apetitin kyky tuottaa arvoa perustuu uudistumiseen ja tuotekehitykseen, vahvojen ja vetovoimaisten brändien jatkuvaan kehittämiseen, pellolta pöytään -arvoketjun hallintaan sekä toiminnan kannattavuuden ja tehokkuuden jatkuvaan parantamiseen.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Apetitin toimintaympäristön muuttuminen vaatii jatkuvasti omien kilpailutekijöiden arviointia, vahvistamista ja edelleen kehittämistä. Keskeistä on myös kyky ymmärtää toimintaympäristön, erityisesti asiakkaiden ja kilpailuympäristön luonnetta ja muutoksia.

Kysyntätekiijät

Tutkimusten mukaan kuluttajat haluavat lisätä kasvien käyttöä ja kasviproteiinien kysyntä jatkaa vahvaa kasvua. Myös terveellisyys, vastuullisuus, kotimaisuus, luomu ja hyvinvointi vahvistuvat edelleen trendeinä. Lisäksi helppouden merkitys kuluttajan arjessa korostuu. Kasvikset edustavat hyvän maun ja terveellisuuden lisäksi valintaa kestävän kehityksen puolesta.

Kilpailukenttä

Kasvien ja kasvipohjaisten tuotteiden kysynnän lisääntyessä markkinoille on tullut kasvavassa määrin uusia tuotteita ja toimijoita. Myös elintarvikesektorin perinteiset toimijat ovat lisänneet kasvipohjaisten tuotteiden osuutta valikoimissaan.

Pakastetuotteissa kilpailukentän oletetaan pysyvän kotimaassa entisellään kilpailun tullessa lähinnä ulkomaisista private label -tuotteista. Tuoretuotteissa hintakilpailu puolestaan tulee jatkumaan vahvana. Öljykasviliiketoiminnassa kilpaileva tarjonta on jonkin verran lisääntynyt, ja viljakaupan arvoketjussa kilpailua lisää kansainvälisten toimijoiden toiminnan laajentuminen kotimaan markkinoilla.

Asiakkaut

Kotimaassa vähittäiskauppa on konsolidoitunut, mutta myös ammattikeittiöissä ketjumainen toiminta ja tukkujen roolin merkitys kasvaa. Alkutuotantosidonnaisen teollisuuden ja kaupan konsolidoituminen on muuttanut voimasuhteita etenkin kotimaan viljakaupassa.

Ruuan kansainvälisessä kaupassa Apetit on vielä jokseenkin tuntematon. Uusien asiakkuuksien avaaminen edellyttääkin vahvojen lisäarvotuotteiden luomista paikalliseen markkinaan. Kotimaisuus ei ole ulkomailla kilpailuetu, vaan kansainvälisessä kaupassa menestyminen edellyttää muiden uniikkien kilpailutekijöiden tunnistamista. Kansainvälisessä viljakaupassa asema valituilla markkina-alueilla on jo vakiintunut ja asema luotettavana toimijana asiakkaiden keskuudessa tunnistettu.

Kilpailutekiijät

Menestyäkseen ja tuottaakseen parasta mahdollista lisäarvoa asiakkailleen Apetit vahvistaa kasvipohjaisten ruokaratkaisujen edelläkävijyyttä tuottamalla jatkuvasti uusia, asiakkaita kiinnostavia tuotteita ja ratkaisuja sekä vahvistamalla rooliaan vastuullisena toimijana koko arvoketjussa. Tämä toteutuu

- panostamalla tutkimukseen ja tuotekehitykseen
- kehittämällä strategisesti keskeistä osaamista
- edistämällä kotimaisen kasvipohjaisen raaka-aineen tutkimusta
- toimimalla aktiivisesti kiertotalouden ja materiaali- tehokkuuden parantamiseen keskittyvissä hankkeissa.

STRATEGIA

Strategiakaudella 2018–2020 Apetitin tavoitteena on olla kasvipohjaisten ruokaratkaisujen edelläkävijä ja Suomen tunnetuin kasvipohjaiseen syömiseen erikoistunut brändi. Strategian painopistealueet ovat uudistuminen, kansainvälistyminen ja tehokkuuden parantaminen.

Apetit keskittyy toiminnassaan jatkuvaan uudistumiseen lisäämällä tuote- ja palvelukehitystä sekä entistä voimakkaampaan kansainvälistymiseen kasvattamalla ruuan kansainvälistä kaupaa ja kartoittamalla mahdollisia uusia hankinta-alueita viljakaupassa samalla vahvistaen jalansijaa Baltiassa sekä tehokkuuden parantamiseen kaikissa liiketoiminnoissaan.

Liiketoiminta-alueiden strategiset painopistealueet 2018–2020

Ruokaratkaisu-liiketoiminnan tavoitteena on kasvaa kannattavasti markkinoita nopeammin kotimaassa. Strategisia painopistealueita ovat:

- Pakasteen ja tuoretuotteiden vahva uudistaminen sekä keihäänkärkituotteiden luominen kansainvälisille markkinoille
- Lasten ja nuorten kasvisten syönnin lisääminen ja tukeminen
- Kannattavuuden selkeä parantaminen
- Vastuullinen arvoketju entistä vahvemmaksi kilpailutekijäksi

Öljykasvituotteet-liiketoiminnan tavoitteena on kannattavuuden parantaminen ja jalostusasteen kasvattaminen. Strategisia painopisteitä ovat:

- Öljynpuristustuotannon tehostaminen
- Kotimaisen rypsinviljelyn kehittäminen
- Uudet innovaatiot ja niiden kaupallistaminen
- Kotimaisen kasviproteiiniomavaraisuuden kehittäminen

Viljakauppa-liiketoiminnan tavoitteena on kauppavolyymien kasvattaminen päähankinta-alueilla ja käyttöpääoman tehokas käyttö. Strategisia painopisteitä ovat:

- Markkinaosuuden kasvattaminen Baltian hankinta-alueella
- Vahvat arvoketjukumppanuudet Suomessa
- Edistyneimmät digitaaliset palvelut logistiikan ja viljakaupan tueksi
- Uusien hankinta-alueiden kartoittaminen
- Kannattavuuden selkeä parantaminen

APETIT - KASVISTEN YKKÖNEN

Missio

LUOMME KASVIKSISTA
HYVINVOINTIA

VAHVA
INTEGROITUMINEN
KOTIMAISEEN
ALKUTUOTANTOON

LAADUKKAAT
RAAKA-AINEET
JA APETITIN
VASTUUVILJELY-
MENETELMÄ

Haluan syödä
terveellisesti
ja voida hyvin

Haluan syödä
myös luomua

Tykkään
syödä
enemmän
kasviksia

Helppous
on tärkeää

PANOSTUS
TUTKIMUKSEEN
JA KEHITYKSEEN

TUOTETURVALLISUUS
JA VASTUULLISUUS
TUOTANNON PERUSTANA

PARANNAME
TEHOKKUUTTA

Vastuullisuus
on minulle
arvokasta

Heti-valmiit
ja mukana
kulkevat ateriat
ja välipalat
auttavat
arjessa

HYVINVOINTIA LISÄÄVIÄ,
TERVEELLISIÄ, MAISTUVIA
JA ARKEA HELPOTTAVIA
RUOKARATKAISUJA

Kasviproteiini
kiinnostaa

Visio

OLEMME
KASVIPOHJAISTEN
RUOKARATKAISUJEN
EDELLÄKÄVIJÄ

Arvot

TOIMIMME VASTUULLISESTI

UUDISTUMME ROHKEASTI

MENESTYMME YHDESSÄ

Strategian mukaiset toimenpiteet vuonna 2018

UUDET TUOTTEET JA UUDET TUOTERYHMÄT

- Uusien tuotteiden osuus liikevaihdosta lähes 20 %
- Tuotetarjooman kehittäminen ravitsemussitoumusten mukaisesti

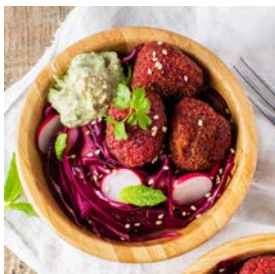
UUSI YHTEISTYÖ VILJELIJÄN AVENA BERNER

- Tuotantopanos- ja vilja-kaupan palvelut kotimaisille viljelijöille uudella toimintamallilla
- Yhden luukun periaate tuo lisäarvoa asiakkaille

UUDET INNOVAATIOIOT

- Elintarvikelaatuisen rypsi-ingredientin kehittäminen kansainvälisille elintarvike-markkinoille
- Useita käyttöyhteyksiä valituissa tuotekategorioissa
- Kaupallistaminen tavoitteena vuonna 2020

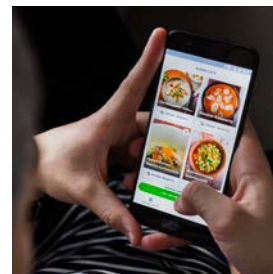
LÄHES 10 ME:N INVESTOINTI UUTEEN PIHVI- JA PYÖRYK- KÄLINJAAN SÄKYLÄSSÄ

- Tuotantokapasiteetin kaksinkertaistaminen
- Uusien tuotteiden valmistus kotimaahan ja kansainvälisille markkinoille

RUUAN KANSAINVÄLISEN KAUPAN KASVATTAMINEN

- Kansainvälisen kaupan yli kaksinkertaistaminen
- Kotimainen herne kysyttyä Aasiassa ja Italiassa, pihvien ja pyöryköiden kasvava kiinnostus Suomen lähimarkkina-alueilla

DIGITAALISTEN PALVELUJEN KEHITTÄMINEN

- Kasvimaani.fi – kasvikset kotiovelle verkkokaupasta
- Njam – kasvisruokareseptit ja kauppalistat mobiiliin
- Avenakauppa.fi -palvelusivusto viljojen ja öljykasvien kauppaan

OSAKKUUS KEHITYSYHTIÖ FOODWESTISSÄ

- Mahdollisuus vahvistaa t&k-resursseja tarvittaessa
- Mahdollisuus valikoitujen tuotteiden valmistukseen

BIOENERGIALAITOKSEN INVESTOINTIPÄÄTÖS

- Bioenergilaitoksen rakentaminen Kantvikin rypsiöljyypuristamon yhteyteen energia-tehokkuuden parantamiseksi
- Pientää merkittävästi koko konsernin hiilidioksidipäästöjä

PALVELUTOREISTA LUOPUMINEN

- Vaiheittainen luopuminen palvelutoreista alkuvuoden 2019 aikana
- Luonnollinen jatkumo kalaliiketoiminnasta luopumiselle vuonna 2017

MUUTTUVA MAAILMA MUOVAA TOIMINTAMALLEJA

Globaalisti muuttuva toimintaympäristö ja sen asettamat odotukset ja vaatimukset ohjaavat osaltaan myös Apetitin liiketoimintaa ja vastuullisuustyötä. Megatrendien huomioiminen ja niihin reagoiminen kehittävätkin laajasti yhtiön toimintaa. Apetit myös arvioi toimintansa ympäristövaikutuksia ja -riskejä koko arvoketjuna läpi. Apetitille olennaisimmat megatrendit liittyvät ilmastonmuutokseen, toiminnan vastuullisuuteen ja digitalisaatioon.

Ilmastonmuutos

Ilmastonmuutos tuo globaalin riskin ruokaketjuun. Muuttuva ilmasto tuo haasteita ruoantuotannon turvaamiseen sekä luo alkutuotannolle uudenlaisen vaatimustason kestäväen toiminnan kehittämiseksi. Apetit sekä viljelyttää itse kotimaassa kasviksia että hankkii niitä kotimaasta ja ulkomailta. Kotimaassa Apetit kehittää kestäviä viljelymenetelmiä itse, muissa raaka-ainehankinnoissa vaatimustaso on kotimaan sopimusviljelijöitä koskevia standardeja vastaava.

Toiminnan vastuullisuus

Kuluttajien tietoisuus ja vaatimustaso vastuullisuuden suhteen kasvavat jatkuvasti, mikä edellyttää Apetitin jatkuvaa oman toimintansa vaikutuksien ja vastuullisuuden arviointia. Apetit pyrkii kehittämään toimintaansa vastuullisten toimintaperiaatteiden, toiminnan läpinäkyvyyden ja yhtiön strategisten painopisteiden, tehokkuuden parantamisen ja vastuullisen arvoketjun jatkuvan parantamisen mukaisesti.

Digitalisaatio

Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia Apetitin liiketoimintaprosesseihin sekä asiakasrajapintaan. Esimerkiksi kotimaisessa viljelytyksessä Apetit on jo vuosia käyttänyt Viljelyn Tietojärjestelmää, jonka avulla voidaan tarkastella eri lajikkeiden ja maaperien viljelytystietoja vuosia taaksepäin ja kehittää toimintaa dataan pohjaten. Asiakasrajapinnassa Avena on parantanut viljelijäpalveluitaan uusitulla Avenakauppa-verkkopalvelulla. Apetit on myös lanseerannut kuluttajille kasvisverkkokaupan sekä reseptimobiilisovelluksen.

KESTÄVÄÄ KOTIMAISTA VILJELYTYSTÄ

Ilmastonmuutos vaikuttaa näkyvästi Apetitin tämän hetkessä toimintaympäristössä, mutta myös merkittävänä tekijänä koko liiketoiminnan kehittämisessä. Globaalisti muuttuvat olosuhteet ovat jo ilmenneet viimeisinä satokausina voimakkaasti vaihtelevina sääolosuhteina. Kestävän viljelyn kehittäminen on muodostunut yhä tärkeämmäksi asiaksi ruokatuotannon turvaamiseksi ja vahvistamiseksi.

Apetit tutkii ja kehittää omalla Räpin koetilallaan kestäviä viljelymenetelmiä. Menetelmät tuodaan laajamittaiseen käyttöön sopimusviljelijöiden pelloilla. Yhtenä tärkeänä osa-alueena viljelytutkimuksessa on ollut mekaanisten torjuntakeinojen kehittäminen ja käyttö kemiallisten torjunta-aineiden käytön sijaan.

Vaihtelevien sääolosuhteiden vuoksi Räpin koetilalla myös tutkitaan ja testataan eri kasvilajikkeita hyvän sadon turvaamiseksi. Myös viljelytyksessä tehokkuus ja sadon laatu pienentävät ympäristövaikutuksia: mitä korkeampi saatavan sadon määrä ja laatu ovat viljelyhehtaaria kohden, sitä pienempi on valmiin tuotteen kilokohtainen hiilijalanjälki.

Kuinka luomme arvoa

Nautinto ruoasta • Kotimaisuus • Hinnan merkitys • Vastuullisuus • Hyvinvointi • Digitaalisuus • Helppous

RESURSSIT JA PANOKSET

Raaka-aineet ja materiaalit: Kasvikset, öljykasvit, vilja, pakkausmateriaalit
Tuotanto: 4 tuotantolaitosta **Luonnonvarat:** Energia, vesi **Henkilöstö:** 594 osaajaa
Investoinnit: 6,7 M€ **Rahoitus:** Oma pääoma ja velat yhteensä 164,6 M€

TUOTETTU ARVO

Asiakkaat: Myyntituotot ja osakkuusyhtiöiden osingot 285,0 M€ **Henkilöstö:** Palkat ja palkkiot 23,8 M€
Viljelijät ja kumppanit: Raaka-aineet, tavarat ja palvelut yhteensä 256,8 M€
Omistajat ja rahoittajat: Osingot 5,0 M€ ja rahoituskulut 0,5 M€ **Yhteiskunta** 5,2 M€

Vahva side
alkutuotantoon

Kasvua korkeamman
jalostusarvon tuotteilla

Vastuullisuuden
vahvistaminen

Panostuksia palveluihin ja
kansainväliseen myyntiin

Lisää ketteryyttä ja
tehokkuutta

Edelläkävijyyttä
digitalisaatioissa

ALKUTUOTANTO Joka vuosi noin 100 kotimaista Apetit-sopimusviljelijää tuottaa meille noin 34 miljoonaa kiloa puhtaita vastuuviljeltyjä kasviksia: perunaa, porkkanaa, hernettä, lanttua, pinaattia, selleriä, palsternakkaa, purjoa ja punajuurta. Öljykasvituotteisiimme käytämme vuosittain noin 90 prosenttia kaikesta Suomessa viljellystä rypsin- ja rapsinsiemenestä.

TUOTEKEHITYS Haluamme lisätä kasvien syöntiä kehittämällä herkullisia ja arkea helpottavia ruokaratkaisuja. Olemme lisänneet tutkimus- ja kehityspanoksia, mikä on näkynyt uusien tuotteiden määrän merkittävästi kasvuna ja laajentumisena myös uusiin tuoteryhmiin. Myös öljykasvituotteissa haluamme vahvistaa kasviöljyihin liittyvää tutkimusta ja tuotekehitystä sekä nostaa öljykasvituotteiden jalostusarvoa.

TUOTANTO Tuotantoketjua määrittävät erityisesti tuotteiden laadun ja turvallisuuden varmistaminen. Puhdistamme ja pilkomme kasviksia, valmistamme maistuvia ruokaratkaisuja ja käyttövalmiita ruokia sekä puristamme terveellisiä kasviöljyjä sitoutuen kotimaiseen alkutuotantoon sen turvallisuuden, laadun ja puhtauden vuoksi. Tuotantolaitoksemme sijaitsevat Säkylässä, Kivikossa, Kirkkonummella sekä Pudasjärvellä.

ASIAKKAAT Asiakkaitamme ovat ammattikeittiöt, elintarviketeollisuus, vähittäiskauppa ja kuluttajat. Näyimme kuluttajille erityisesti tuore- ja pakastetuotteiden Apetit-brändillä sekä Apetit- ja Neito-rypsiöljyillä. Tuoretuotteista ja öljykasvituotteista pääosa myydään ammattikeittiöille ja elintarviketeollisuudelle. Ruoan kansainvälisen kaupan osuus on kasvanut. Öljykasveja valmistetaan raaka-ainetta myös rehuteollisuuteen.

LIIKETOIMINTAMME

Apetit on vahvasti ruoan alkutuotantoon toimintansa perustava elintarvikeyritys. Tuotamme kasviksiin ja öljykasveihin perustuvia ruokaratkaisuja pääosin Suomen markkinoille sekä toimimme aktiivisesti kotimaisilla ja kansainvälisillä vilja-, öljykasvi- ja rehuraaka-ainemarkkinoilla.

RUOKARATKAISUT

Apetitin Ruokaratkaisut-liiketoiminnassa valmistetaan kasvis- ja ruokapakasteita sekä tuoreita käyttövalmiita kasvis- ja hedelmälajeita. Omien tunnettujen tuotemerkkiensä lisäksi Apetit valmistaa kaupan omia merkkejä.

Pakastetuotteiden asiakaskunta koostuu vähittäiskaupan, hotelli-, ravintola- ja catering-sektorin sekä elintarviketeollisuuden toimijoista. Kasvis- ja ruokapakasteet valmistetaan Säkylän tehtaalla ja pakastepizzat Pudasjärvellä.

Tuoretuotteet myydään pääosin ammattikeittiöille, mutta myös vähittäiskaupalle. Ne valmistetaan Helsingin Kivikossa.

Lisää kasviksia lautasille

Kasvisten suosio on vahvassa nousussa suomalaisten lautasilla. Apetit pyrkii edistämään kasvisten käyttöä entisestään kehittämällä hyvältä maistuvia, terveellisiä ja helposti valmistettavia tuotteita, joiden raaka-aineet on viljelty vastuullisesti. Tuote- ja palvelutarjontaa uudistetaan ja kehitetään kysynnän ja muuttuvien kulutustottumusten mukaisesti. Tuotekehityksessä panostetaan myös kokonaan uusien ruokaratkaisujen ja palveluiden kehittämiseen, jotta terveellisten ruokien saatavuus ja valmistus olisi entistä helpompaa.

Apetit on Suomen suurin avomaavihannesten viljelyttäjä. Suurin osa Apetit kasviksista tulee noin 100 sopimusviljelijältä. Pitkäjänteisellä yhteistyöllä omien sopimusviljelijöidensä kanssa

LIKEVAIHTO:

97,4
MILJOONAA EUROAA

INVESTOINNIT:

5,6
MILJOONAA EUROAA

OPERATIIVINEN LIIKETULOS:

-0,1
MILJOONAA EUROAA

Apetit varmistaa laadukkaiden, suomalaisten avomaakasvisten tuotannon raaka-aineeksi sekä vaikuttaa samalla koko ruuan- tuotannon arvoketjuun.

Vuosi 2018

Vuoden 2018 satokausi oli kuuma ja kuiva. Sääolosuhteet toivat haasteita esimerkiksi herneen ja porkkanan viljelytyksessä. Vuonna 2018 Apetit päätti investoida uuteen pihvi- ja pyörykkälinjaan Säkylään. Pihvit ja pyörykät olivat vuonna 2018 ruokaratkaisuiden nopeinten kasvava tuoteriippu. Uusi linjasto käynnistyy asteittain kesällä 2019.

ANU ORA, JOHTAJA, RUOKARATKAISUT-LIIKETOIMINTA:

Mielestämme hyvä ruoka syntyy puhtaista, laadukkaista ja vastuullisesti tuotetuista raaka-aineista. Tuoteturvallisuus ja ruoan jäljitettävyyden ovat meille tärkeitä asioita, ja siksi yksi Apetit vahvuuksista onkin jo pitkään ollut vahva integroituminen ruoan alkutuotantoon. Tulevaisuuden turvaamiseksi myös Apetit on kehitettävä toimintaansa entistä vastuullisemmaksi ja kestävämmäksi.

Toimintaympäristömme muuttuu globaalisti, joten myös kotimaisen elintarviketuotannon täytyy jatkuvasti tarkastella ja kehittää toimintatapojaan. Apetit toiminnassa merkittävimmät ympäristövaikutukset syntyvät viljelytyksessä sekä ruoan valmistuksessa ja jakeluketjussa. Viljelytystoimintaa ja kestäviä viljelykeinoja kehitämme jatkuvasti omalla Räpin koetilallamme.

Apetit haluaa uusiutua rohkeasti ja parantaa tehokkuuttaan. Tuotantolaitoksissamme kiinnitetään huomiota veden ja energian tehokkaaseen käyttöön, jotta tuotteidemme ympäristövaikutukset pienentyisivät entisestään. Myös pakkausratkaisut ovat tärkeässä osassa toiminnassamme. Tuotteen säilyvyyttä parantava pakkausratkaisu on oleellinen, sillä suurin vaikutus ympäristöön on tuotteella, joka päättyy hävikiksi. Pakkausratkaisujen kehittämiseksi olemme selvittämässä uusien pakkausmateriaalien käyttöä kierrätettävyyden nostamiseksi.

ÖLJYKASVITUOTTEET

Öljykasvituotteet-liiketoiminnasta vastaava Avena on Suomen merkittävin kasviöljyjen jalostaja ja öljykasvipohjaisten rehuraaka-aineiden tuottaja. Öljykasvituotteet valmistetaan Kirkkonummella sijaitsevassa öljynpuristamossa, joka jalostaa rypsin ja rapsin siemenistä laadukkaita ja erittäin korkean jalostusarvon tuotteita kasviöljyiksi ja rypsipuristeiksi kotieläinruokintaan.

Öljykasvituotteiden päämarkkinat ovat Suomessa ja muissa Pohjoismaissa. Tunnetuimmat kuluttajatuotteet ovat Apetit- ja Neito-rypsiöljyt. Määrällisesti suurin osa kasviöljytuotteista myydään ammattikeittiöille ja elintarviketeollisuuteen.

Terveellisiä kasviöljyjä Suomesta

Avena käyttää noin 90 prosenttia Suomessa viljellystä rypsin- ja rapsinsiemenistä Kirkkonummella sijaitsevassa öljynpuristamossaan. Puristamon vuotuinen siementarve on lähes puolitoistakermainen Suomen satoon verrattuna. Avena tekeekin pitkäjänteistä ja tavoitteellista työtä lisätäkseen kotimaista rypsin- ja rapsin tuotantoa yhteistyössä viljelijöiden ja alan toimijoiden kanssa.

Vain osa rypsin ominaisuuksista on hyödynnetty: Avenan tutkimus- ja kehitystoiminta keskittyy antioksidantti- ja proteiini-rikkaiden uusien tuotteiden kehittämiseen. Avenan tavoitteena on vahvistaa kasviöljyihin liittyvää tutkimusta ja tuotekehitystä sekä nostaa öljykasvituotteiden jalostusarvoa.

Vuoden 2018 aikana jatkettiin mittavaa Business Finlandin tukemaa tutkimus- ja kehityshanketta, jossa rypsistä pyritään

LIKEVAIHTO:

66,7

MILJOONAA EUROA

INVESTOINNIT:

1,0

MILJOONAA EUROA

OPERATIIVINEN LIIKETULOS:

2,2

MILJOONAA EUROA

jalostamaan nykyistä pidemmälle kehitettyä kasviproteiinia. Toiteutessaan se mahdollistaa rypsin siemenen aikaisempaa monipuolisemman käytön.

Vuosi 2018

Kantvikin rypsiöljynpuristamo ylsi kaikkien aikojen tuotantoon näytukseen vahvan jalostettujen öljytuotteiden kysynnän ja tuotantoa heikentävien häiriöiden minimoinnin ansiosta. Tehtaan rypsi- ja rapsiraaka-ainehuollossa onnistuttiin haastavasta sato-kaudesta huolimatta hyvin suunnitelmallisen ja hyvin ajoitetun hankintatoimen ansiosta.

ANTTI SNELLMAN, JOHTAJA, ÖLJYKASVITUOTTEET-LIIKETOIMINTA:

Avenan vastuullisuustyössä merkittävässä roolissa on kotimaisen rypsin ja rapsin viljelyn edistäminen. Avena on Suomen merkittävin kasviöljyjen jalostaja ja samalla merkittävä kumppani kotimaisille viljelijöille.

Toimintamme kannalta merkittävää on kotimaisen rypsin- ja rapsinviljelyn edistäminen, jota olemme tehneet yhteistyössä viljelijöiden kanssa. Avena järjestää koulutustilaisuuksia, viljelijäkyselyitä ja yhteistapaamisia viljelijöiden ja alan asiantuntijoiden kanssa rypsin ja rapsin kotimaisuusasteen nostamiseksi. Kotimaisen rypsin ja rapsin määrän kasvattaminen vähentää tuonnin tarvetta, pienentää ympäristövaikutustamme ja parantaa kotimaista proteiiniomavaraisuutta.

Kantvikin kasviöljypuristamoa kehitetään jatkuvasti tehokkaammaksi ja ympäristövaikutuksiltaan pienemmäksi esimerkiksi prosessiautomaation jatkuvan kehityksen avulla. Olemme myös tutkineet uusia kierto-talouden mahdollisuuksia tehtaan sivuvirroille, kuten kasviöljyjen puhdistuksessa käytettävälle valkaisu- ja ja tehtaalta syntyville siivousjakeille.

Avenalla kehitetään myös kasviöljyjen pakkausratkaisuja. Lanseerasimme tänä vuonna uuden kasviöljypakkauksen ammattikeittiöille, joka säästää muovia lähes 80 prosenttia entiseen pakkaukseen verrattuna. Lue lisää pakkauksesta sivulta 36.

VILJAKAUPPA

Viljakauppa-liiketoiminnosta vastaava Avena toimii aktiivisesti viljan, öljykasvien ja rehuraaka-aineen markkinoilla. Avena on myös merkittävä suomalaisen viljan markkinoija maailmalla. Yhtiön päätoimipaikka on Helsingissä ja muita toimipisteitä ympäri Suomen. Yhtiöllä on toimipisteitä myös Baltiassa, Venäjällä, Kazakstanissa ja Ukrainassa.

Luotettava kumppani

Avenan tavoitteena on olla viljelijöiden sekä elintarvike- ja rehu-teollisuuden paras ja luotettavin kumppani. Sillä on merkittävä markkinaosuus Suomessa, ja se on aktiivinen toimija myös Baltian hankinta-alueella, josta viljaa viedään kolmansiin maihin. Päähankinta-alueita ovat Suomi ja Baltia. Viljakauppaa se käy globaalisti.

Vahvana kansainvälisenä ja verkostoituneena toimijana Avenalla on kyky löytää parhaat vaihtoehdot niin viljan ostajille kuin myyjillekin. Se tarjoaa viljelijäasiakkailleen monipuoliset sähköiset työkalut, reaaliaikaista markkinatietoa ja asiantuntevaa, henkilökohtaista palvelua.

Suomesta ja maailmalta

Avena on sitoutunut kotimaisen viljelyn ja arvoketjun kehittämiseen. Kansainvälisessä kaupassa noudatamme alan vakiintuneita kansainvälisiä kauppatapoja. Avenalla on Cocal-GTP- ja ISO9001-sertifikaatit.

Avena ostaa viljaa pääosin suoraan viljelijöiltä voimassaolevien osto- ja laatuetojen mukaisesti. Satokaudesta 2018 alkaen

LIKEVAIHTO:

137,4
MILJOONAA EUROA

INVESTOINNIT:

0,1
MILJOONAA EUROA

OPERATIIVINEN LIIKETULOS:

-2,6
MILJOONAA EUROA

Avena ei ole sallinut Suomessa yhdyskuntapuhdistamolietettä ja -jätteitä sisältävien lannoitevalmisteiden käyttöä saman kasvukauden aikana. Avenan tavoitteena on vilja- ja öljykasvikauden markkinaosuuden kasvattaminen erityisesti Suomessa ja Baltian maissa.

Vuosi 2018

Vuoden 2018 kotimainen viljasato oli kuluvan vuosituhanen heikoin. Kuiva ja kuuma sää heikensivät merkittävästi myös Baltian viljasatoa. Avena lanseerasi yhteistyössä Viljelijän Bernerin kanssa uudenlaisen kumppanuuden Viljelijä Avena Bernerin kotimaisille viljelijöille. Viljelijän Avena Berner tarjoaa palveluita vilja- ja öljykasvikauppaan sekä maatalouden tuotantopanosien käyttöön ja hankintaan yhden luukun periaatteella.

ANTTI SNELLMAN, JOHTAJA, VILJAKAUPPA-LIIKETOIMINTA:

Olemme sitoutuneet kotimaisen viljelyn ja arvoketjun kehittämiseen. Viime satovuosina näkyneet sään ääri-ilmiöt ovat vaikuttaneet myös kotimaiseen viljelyyn.

Kaksi perättäistä erittäin heikkoa satokautta Suomessa ovat laskeneet viljakaupan volyymeja merkittävästi ja tehneet kaupankäynnistä olennaisesti normaaleja satokausia haasteellisempaa. Kotimaisen viljan vientimahdollisuuksien merkittävä vähentyminen sekä Baltian osalta markkinan tarjonnan ja kysynnän epäsuhta ovat johtaneet kannattavuuden heikentymiseen.

Vuosi 2018 oli merkityksellinen kotimaisen viljelyn näkökulmasta, kun Avena ja Viljelijän Berner yhdistivät osto- ja myyntiorganisaationsa tuotantopanos- ja viljakaupassa. Uusi toimintamalli palvelee entistä paremmin kotimaisia viljelijöitä asiantuntevasti ja yhden luukun periaatteella.

Kotimaisen viljelyn edistämisen ohella olemme panostaneet viime vuosina kansainvälistymiseen. Oman ja toimittajiemme toiminnan vastuullisuuden takaamiseksi viljakaupassa käyttämämme laatujärjestelmät ovat tärkeitä: olemme kehittäneet koko arvoketjun hallintaa ja riskikartoituksen keinoja. Erityisesti kansainvälisessä kaupassa kuljetusten organisointi on tärkeää ympäristövaikutusten minimoimiseksi. Panostammekin oman logistiikkamme tehokkuuteen kuljetusjärjestelyissä.

YRITYSVASTUU

Vastuullinen ruokaketju tarkoittaa meille ravitsevia ja turvallisia tuotteita, joiden raaka-aineet kasvatetaan ja hankitaan kestävästi. Apetit pyrkii ymmärtämään mahdollisimman kattavasti oman toimintansa vaikutukset ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristölle. Apetit vahvistaa vastuullista toimintaansa olennaisiksi määriteltyjen osa-alueiden kautta.

YHDESSÄ SIDOSRYHMIEN KANSSA

Apetit kehittää kestävämpää elintarviketuotantoa edistämällä kasvisten käytön lisäämistä. Apetit toimii kestävästi ja vastuullisesti arvoketjun joka vaiheessa viljelytyksen ja tuotannon kautta asiakkaille ja lopulta kuluttajalle asti.

Apetitin tavoitteena on tasapuolisuus kaikkia sidosryhmiään kohtaan. Jatkuva vuoropuhelu sidosryhmien kanssa ja heidän toiveidensa huomioon ottaminen ovat vastuullisen toiminnan peruspilareita.

Apetit pyrkii ymmärtämään mahdollisimman kattavasti oman toimintansa vaikutukset ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristölle.

Apetit on tehnyt laajamittaisen yritysvastuun sisällön määrittämisprosessin. Yhdessä tärkeimpien sidosryhmiensä kanssa Apetit määrittäi olennaisimmat yritysvastuun osa-alueensa, joilta kerätään systemaattisesti tunnuslukuja ja tietoja vastuullisen toiminnan jatkuvaksi kehittämiseksi.

Apetitin toiminta perustuu yrityksen arvoihin, visioon ja misioon. Vastuullisuustyötä ohjaavat Apetitin strategia, vahvistettu toimintapolitiikka, eettinen ohjeisto sekä hankintaperiaatteet. Yritysvastuun kehittämistä johtavat hallitus ja johtoryhmä. Apetit tai sen tytäryhtiöt ovat toimialansa kannalta merkittävimpien

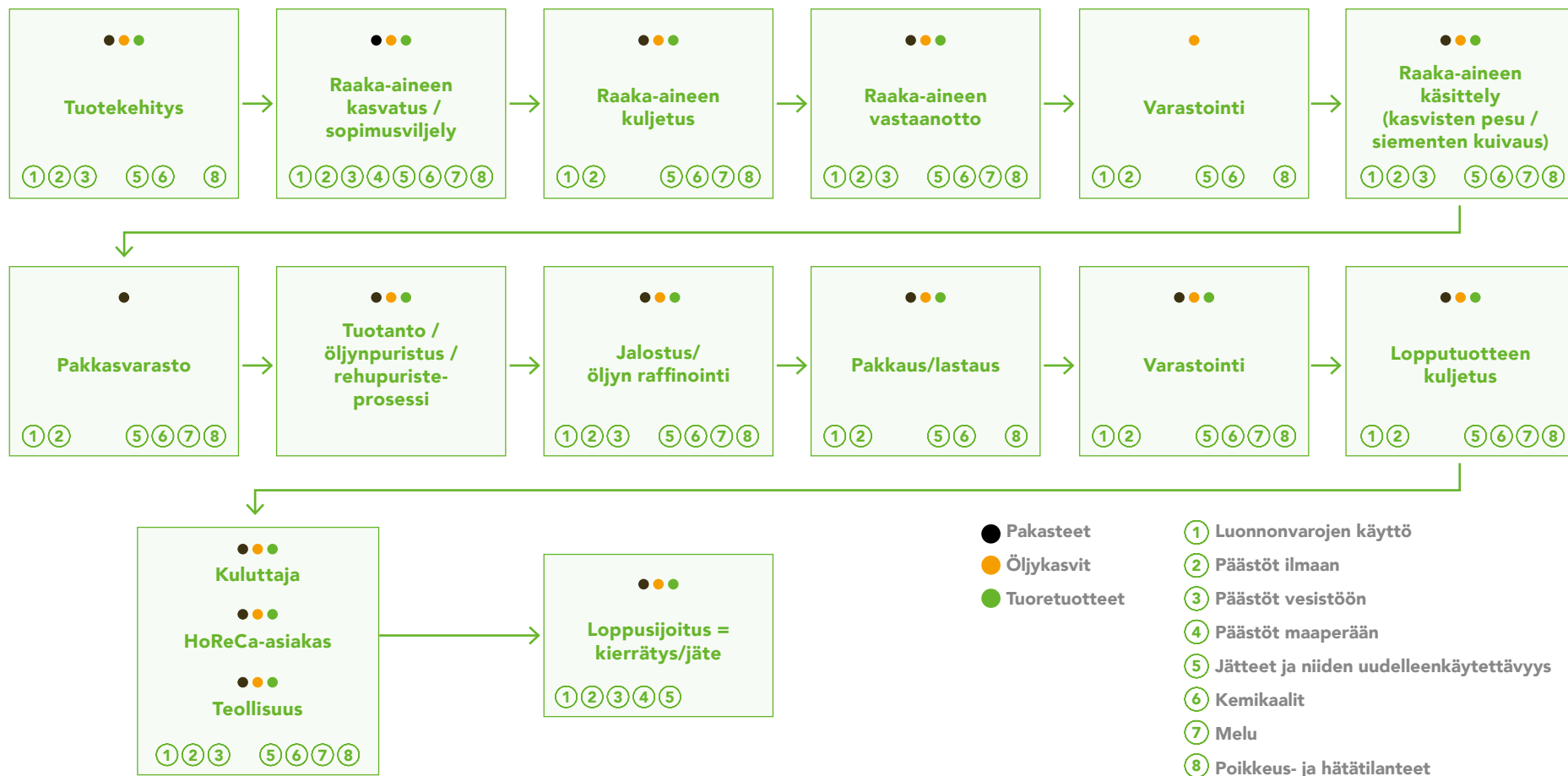
järjestöjen ja edunvalvontaorganisaatioiden kuten Elintarviketeollisuusliitto ry:n, Coceralin, Gaftan, Fediolin ja Vilja-alan yhteistyöryhmä VYR ry:n jäseniä.

Apetit on sitoutunut toimialansa kannalta merkittäviin ulkopuolisiin aloitteisiin, kuten Ravitsemussitoumuksiin ja suomalaisen elinkeinoelämän energiatehokkuussopimusjärjestelmään.

Asiakkaat	Henkilöstö	Viljelijät	Omistajat	Kumppanit	Media	Yhteiskunta
Vähittäiskauppa, hotelli-, ravintola- ja catering-alan sekä elintarviketeollisuuden yrityksetKuluttajat	594 työntekijää (vuoden 2018 lopussa) neljässä tuotantolaitoksessa ja kahdeksassa toimipisteessä eri puolilla Suomea sekä tytäryhtiöissä Venäjällä, Baltiassa, Kazakstanissa ja Ukrainassa	Kasvisten sopimusviljelijätÖljykasvien viljelijätViljan ja rehun viljelijät/tuottajat	Yli 11 000 omistajaa, joista noin 50 % kotitalouksia	Tavaran- ja palveluntoimittajatRahoittajat	Kotimaiset ja ulkomaiset mediatSosiaalinen media	Viranomaiset, oppilaitokset, tutkimuslaitokset, järjestöt, lähiyhteisöt

Ympäristövaikutukset ja elinkaari

Apetit on arvioinut kaikkien jalostustuotteidensa elinkaaren aikana syntyvät ympäristövaikutukset ja -riskit.

OLENNAISET YRITYSVASTUUN TEEMAT

Apetit on toteuttanut laajan yritys vastuun sisällön määrittämisen, jossa määriteltiin toiminnan kannalta olennaisimmat vastuullisuusteemat. Samalla määriteltiin tiedot ja tunnusluvut, joiden avulla vastuullisuuden kehittämistä arvioidaan. Viereisessä kuvassa Apetitin toiminta on jaettu neljään osa-alueeseen, jotka ovat Product, Planet, People ja Profit. Niitä koskevat olennaisimmat teemat on esitetty ulkokehällä.

PRODUCT

RAVITSEVAA, TERVEELLISTÄ JA TURVALLISTA

Hyvä ruoka syntyy tarkoin valituista ja vastuullisesti tuotetuista raaka-aineista sekä niiden hygieenisestä ja vain tarpeellisista valmistus- ja käsittelyvaiheista. Näin raaka-aineiden luonnollinen ravintotiheys säilyy korkeana lautaselle saakka, on sitten kyse pakasteista, tuoretuotteista tai kasviöljyistä.

Apetitin kaikki tuotteet pohjautuvat tuotekehityksen strategiaan kehittää terveellisiä ja helppoja, kasvisten käytön lisäämistä helpottavia tuotteita. Apetit kehittää tuotteitaan yleisten ravitsemussuositusten mukaisesti sekä seuraa ja hyödyntää alan tutkimuslaitosten julkaisemia luotettavia tutkimuksia ja ravitsemustietoja. Apetit on sitoutunut seitsemään Eviran ravitsemussitoumukseen, joilla pyritään parantamaan suomalaisten ruokavalion ravitsemuksellista laatua ja tukemaan kestävän kehityksen mukaisia ruokavalintoja.

Ruokavalintojen terveellisyyttä edistetään kasvisten käytön lisäämisellä, suolan ja sokerin vähentämisellä suomalaisten ruokavaliossa sekä terveellisten välipalatuotteiden tarjonnan lisäämisellä. Ravitsemussitoumusten tavoitteiden mukaista on myös rasvan laadun parantaminen suomalaisten ravinnossa. Pehmeitä ja tyydyttymättömiä rasvoja sisältävät kasvispohjaiset ruokaöljyt ovatkin kiinteä osa terveellistä ruokavaliota. Rasvahappokoostumukseltaan rypsiöljy on monipuolinen, ja se sisältää sekä omega-6- että omega-3-rasvahappoja.

Laatu ja tuoteturvallisuus avainasemassa

Tuotteiden laatu ja turvallisuus ovat Apetitille ensisijaisen tärkeitä asioita, jotka edellyttävät ruokaketjussa työskentelevien ihmisten ammattitaitoa ja vastuullisuutta, tuotannon luotettavuutta sekä riskien ehkäisyä ja valvontaa. Sadonkorjuu ajoitetaan niin, että kasvikset ovat parhaimmillaan ja ne saadaan tuotantoon oikeaan aikaan tuoreuden varmistamiseksi.

Kotimaisten pakasteiden, tuoretuotteiden ja kasviöljyjen tuotantoketjua valvotaan tarkasti alusta loppuun, niiden koko matkalla pellolta pöytään. Näin varmistetaan, että raaka-aineiden ja tuotteiden ominaisuudet, esimerkiksi lämpötila, pysyvät prosessin vaatimuksen mukaisena ja lopputuote täyttää sille asetetut tiukat laatuvaatimukset. Apetitin pakastekasviksia tai tuoretuotteita ei käsitellä kemiallisesti. Pakastekasvikset pilkotaan, pestään ja ryöpätään ja pakastetaan. Tuoretuotteet niin ikään pestään ennen niiden pakkaamista. Tuotantoprosessin laatua tarkkaillaan aktiivisesti jokaisessa sen vaiheessa, jotta virheelliset tuotteet eivät pääse asiakkaalle saakka.

Ruokaöljyjen tuotanto tapahtuu puhtaasti ja luonnollisin menetelmin fysikaalisilla minimiprosessointimenetelmillä, joissa öljykasvinsiemenestä hyödynnetään 99,9 prosenttia öljyksi ja rypsi-puristeeksi. Siemenen arvokkaat ainesosat, kuten antioksidantit, sterolit ja vitamiinit saadaan miedosti lämmittämällä talteen paremmin kuin kylmäpuristuksessa. Rypsin puristuksessa syntyvä valkuisrehuraaka-aine on tärkeimpiä kotimaisia kasviproteiinin lähteitä kotieläinruokinnassa. Kantvikin kasviöljypuristamolla tarkistetaan puristamolle saapuvien raaka-aineiden elintarvikelpoisuus ja ostoehtojen mukaisuus sekä seurataan tuotannon aikana välituotteiden laatua. Myös lopputuotteilla on oma vapautusmenettelynsä ennen niiden markkinoille päästämistä. Rehuraaka-aineeksi myytävällä valkuispuristeella on lisäksi käytössä salmonellakaranteeni ennen myyntiin vapauttamista.

Pakkausmerkinnät ja niiden oikeellisuus ovat oleellinen osa tuoteturvallisuutta. Tuotteiden raaka-aineet käyvät selkeästi ilmi pakkausmerkinnöistä kuluttajätietoasetuksen mukaisesti. Elintarvikkeita valmistavissa tuotantolaitoksissa Säkylässä, Kantvikissa, Kivikossa ja Pudasjärvellä on käytössä FSSC 22 000 -standardin mukaiset elintarviketurvallisuusjärjestelmät. Lisäksi Kantvikissa on ISO 22 000-standardin mukainen järjestelmä rehutuotteille.

Kotimaisia kasviksia sopimusviljelyinä

Apetit on Suomen suurin avomaankasvisten viljelyttäjä. Suurin osa Apetitin pakastekasviksista tulee noin 100 sopimusviljelijältä. Sopimusviljelijöiden tilat ovat lähellä Säkyllän pakaste-tehdasta, jonka ansiosta kasvikset saadaan nopeasti pellolta tuotantoon. Lisäksi kuljetusten ympäristövaikutukset pysyvät kohtuullisina.

Avomaakasvisten viljely toteutetaan yhdessä sovittujen periaatteiden ja menetelmien mukaan, jotta voidaan taata lopputuotteen korkea laatu, vastuullinen viljelytapa ja jäljitettävyyys.

Kaikki sopimusviljelijät noudattavatkin Apetitin sopimusviljelymenetelmää, jota kehitetään jatkuvasti omalla Räpin koetilalla Satakunnassa.

Vastuuviljelijät saavat kasvilajikohtaisen koulutuksen, jossa käydään läpi yleiset viljelyn periaatteet, viljelyohjeet sekä laadun, tuoteturvallisuuden ja ympäristöasioiden hallinta. Niihin sisältyvät esimerkiksi lajikevalinta, maaperätutkimus sekä kasvuston havainnointi. Apetitin viljelyasiantuntijat valvovat viljelyolosuhteita ja -menetelmiä, kasvinsuojelua ja sadonkorjuutoimia. Kasvinsuojelutoimenpiteitä tehdään ainoastaan tarveharkitusti ja ne kaikki dokumentoidaan. Vastuuviljelyn periaatteita noudatetaan myös Apetitin luomukasvisten viljelyssä.

Apetitin yhteistyö sopimusviljelijöiden kanssa on tiivistä ja pitkäjänteistä. Viljelijöiden kanssa pidettävän yhteisen viljelyvuoden avauksen lisäksi yhteistyötä ja tiedonsiirtoa ylläpidetään lajikekohtaisilla viljelypäivillä, käytännönläheisillä pellonpiennarpäivillä sekä viljelykauden aikaisilla vierailuilla viljelijöiden luona. Lajikekohtaisilla viljelypäivillä on usein myös ulkopuolisia asiantuntijoita. Monilla vastuuviljelijöillä on ollut sopimus Apetitin kanssa jo vuosikymmenten ajan ja sitä on jatkettu usein myös tilan seuraavalle sukupolvelle.

Luomuruoan kysyntä on Suomessa vahvassa kasvussa, ja tuotteistettuna se tarjoaa myös merkittäviä vientimahdollisuuksia. Apetit käynnisti kesällä 2017 luomuohjelman, jonka tavoitteena on nostaa luomutuotteiden osuutta Apetitin tarjonnassa merkittävästi tulevien vuosien aikana. Luomuohjelmaan sisältyy muun muassa viljelijöiden koulutusohjelma ja viljelylajien ja -menetelmien testaaminen Apetitin Räpin koetilalla, jossa yksi tilan peltolohkoista on siirtymävaiheessa luomuviljelyyn. Räpin ensimmäinen luomusato saadaan satokaudella 2019.

Vuoden 2018 aikana sopimusviljelijät toimittivat Apetille noin 34 miljoonaa kiloa perunaa, porkkanaa, keltaista porkka-

naa, hernettä, lanttua, pinaattia, selleriä, palsternakkaa, purjoa ja punajuurta. Satokauden sää oli vuonna 2018 haastava kuumuuden ja kuivuuden vuoksi.

Takaisinvedot, kpl	2018	2017
Tuoretuotteet	0	2**
Ruokapakasteet	1*	1**
Palvelutorit	0	0
Öljykasvituotteet	0	0
Apetit yhteensä	1	3

*Heikko tuotelaatu

** Allergeeniriski lopputuotteessa

Sisältää sekä julkiset että kaupan sisäiset takaisinvedot

Luomun osuus pakasteiden kokonaismyynnistä, %	2018	2017
Kasvis- ja ruokapakasteet	0,6	0,2

Luomukasviksia pakastettuna, kg	2018	2017
Kasvis- ja ruokapakasteet	730 176	404 180

Raaka-aineostot kotimaisilta toimittajilta, %	2018	2017
Tuoretuotteet	49	57
Ruokapakasteet	82	83
Öljykasvituotteet	50	56

APETIT ON SITOUTUNUT SEITSEMÄÄN RAVITSEMUSSITOUUMUKSEEN KESTÄVÄMMÄN RUOKAVALION EDISTÄMISEKSI

Tekemiensä ravitsemussitoumusten mukaisesti Apetit haluaa tuotteidensa avulla lisätä kasvien käyttöä, vähentää suolan ja sokerin saantia sekä edistää pehmeiden rasvojen käyttöä. Tavoitteiden saavuttamiseksi tuomme markkinoille uusia pääruoka- ja välipalatuotteita sekä arkea helpottavia reseptejä. Apetit myös sitoutui kasvattamaan hoitokalastukseen perustuvien tuotteidensa määrää.

RAVITSEMUSSITOUUMUKSET	Tilanne 31.12.2018	Tavoite 2020
Kasvien käytön lisääminen		
Uusia tuotteita vähittäiskaupan HeVi-osastolle	+5 kpl	+5 kpl
Kasvipohjaisia pääruokatuotteita	+ 10 kpl	+10 kpl
Kasvien lisäämistä helpottavia ratkaisuja	+50 %	+50 %
Lounaat ja ateriat		
Kouluruokasuositusten mukaisten välipalatuotteiden tarjonta	+200 %	+100 %
Koulutusta ja reseptiikkaa ammattikeittiöille	+200 %	+50 %
Ruokaohjeet		
Kasvien käyttöä lisääviä reseptejä kuluttajille ja ammattikeittiöille	+127 kpl	+100 kpl
Sokerin saanti		
Uusia, ei lisättyä sokeria sisältäviä tuotteita kategorioihin, joissa sellaisia on rajatusti	75 %	+100 %
Rasvan laatu		
Sydänmerkkituotteita vähentämään kovien rasvojen käyttöä vähittäiskauppaan ja ammattikeittiöihin	+3 kpl	+4 kpl
Reseptiikkaa tukemaan rypsiöljyn käyttöä	+ 23 kpl	+20 kpl
Suolan saanti		
Sydänmerkkituotteita	+35 %	+20 %
Lapsille sopivia välipaloja		
Uudenlaisia kasvipohjaisia välipalatuotteita	+3 kpl	+3 kpl
Sitoumus kestäviin ruokavalintoihin		
Hoitokalastukseen perustuvia kalatuotteita	+50 %	+30 %

Sitoumukset tuotteiston kehitykselle vuoteen 2020 mennessä. Vertailutasona vuoden 2017 tilanne.

RÄPIN KOETILALLA KEHITETÄÄN VILJELYMENETELMIÄ

Satakunnan Köyliössä sijaitseva Räpin koetila osallistuu aktiivisesti kasvien viljelytystä edistävään tutkimustyöhön. Yli 60 vuotta toiminut koetila tekee tiivistä yhteistyötä niin sopimusviljelijöiden kuin yliopistojen ja tutkimuslaitostenkin kanssa. Tila kehittää kestäväää viljelyekosysteemiä tukevia viljelymenetelmiä ja -lajikkeita.

Koetilalla toteutettavilla viljelykokeilla etsitään parhaat suomalaisen avomaanviljelytykseen soveltuvat, maukkaat lajikkeet, joilla on pakastetuotantoon sopivat ominaisuudet. Menetelmissä panostetaan kasvinsuojelun uusiin keinoihin ja testataan viljelyssä hyödynnettäviä uusia teknologioita, kuten satelliittipaikannukseen ja osittain konenäköön perustuvaa haraa, jolla rikkakasveja saadaan kitkettyä pois mahdollisimman läheltä kasvien pintaa. Lisäksi esimerkiksi porkkanan viljelyssä on testattu suoja-verkkoja, jotka ehkäisevät tuholaisten pääsyn sadon kimppuun. Suoja-verkkojen käytöstä on saatu hyviä kokemuksia: niiden käyttöikä on pitkä, minkä lisäksi verkkojen käytön vuoksi kemiallisten torjunta-aineiden käyttö vähenee huomattavasti tai niitä ei tarvita ollenkaan.

Yksi Räpin koetilan peltolohkoista on varattu luomuviljelyn aloittamiseen. Jatkossa Räpillä siis kehitetään myös luomuviljelyn toimintatapoja siten, että luomuviljelystä saatava sato olisi teolliseen mittakaavaan sopiva.

Aktiivista viljelytyksen kehittämistä

Apetit ja viljelijät kehittävät viljelymenetelmiä ja jakavat tietotaitoaan tiiviissä yhteistyössä. Apetit pyrkii viljelykehitystyössään yhdessä sopimusviljelijöidensä kanssa löytämään kemikaaleille vaihtoehtoisia tapoja kasvinsuojeluun, luomuviljelyn kehittämiseen ja uusimman teknologian hyödyntämiseen viljelyssä. Kemikaalit voivat usein olla muita kasvinsuojelutapoja edullisempi vaihtoehto, mutta siitä huolimatta moni viljelijä on valmis investoimaan vastuullisempiin tapoihin, kuten esimerkiksi mekaaniseen torjuntaan.

Vuonna 2018 Räpin koetilalla tutkittiin esimerkiksi keinoja porkkanakempin torjuntaan hyönteisverkkojen avulla. Räpillä on testattu verkkoja jo useita vuosia kempin torjunnassa, ja nyt verkkojen käyttöä on saatu testaustulosten ja rahallisen tuen turvin myös sopimusviljelijöiden käyttöön. Hyönteisverkkojen myötä porkkanakemppiä vastaan ei tarvita ruiskutuksia, joita on saatettu tehdä jopa yli kymmenen yhdellä satokaudella. Mekaanisten torjuntakeinojen kehitys Räpillä tukee myös Apetit luomukoulutushanketta, jolla halutaan kouluttaa luomussa jo olevia tai luomuun siirtymistä harkitsevia viljelijöitä.

Hankintaa tarkkaan valituilta toimittajilta

Apetit on sitoutunut kotimaiseen alkutuotantoon sen turvallisuuden, puhtauden ja laadun takia, siksi se hankkii kasvikset pääosin sopimusviljelijöiltään ja muilta kotimaisilta tuottajilta. Ulkomailta tehtävissä raaka-ainehankinnoissa pyritään toimimaan aina vastuuviljelyn periaatteiden mukaisesti. Tavarantouttaja-arvioinnit tehdään kerran satokaudessa, jotta hankittava raaka-aine täyttää Apetit laatuvaatimukset.

Vihannesraaka-aineiden kotimaisuusaste pakastekasvituotteissa on noin 80 prosenttia ja tuoretuotteissa noin 34 pro-

senttia riippuen vuodenaajasta ja kotimaisten kasvien saataavuudesta.

Apetitin tuontiraaka-aineet tulevat pääosin Euroopan alueelta. Kotimaisen viljelytyksen tapaan myös ulkomaiden hankinnassa suositaan pitkäaikaisia kumppaneita. Euroopan ulkopuolelta Apetit hankkii pääosin parsakaalia Ecuadorista, sillä maan optimaalisten kasvuolojen vuoksi parsakaalien laatu pysyy hyvänä ympäri vuoden vähäisilläkin torjunta-aineluiskutuksilla.

Apetit tekee toimittaja-arvioinnin kaikille ulkomaisille toimittajilleen. Toimittaja- ja laatuvaatimukset pohjaavat Apetit eettisiin periaatteisiin ja toimintaohjeisiin. Vaatimukset kattavat toimittajan lisäksi myös toimittajan oman arvoketjun. Arviointi tehdään toimittajan oman itsearvioinnin, laatusertifikaattien ja asiakasreferenssien mukaisesti. Arvioinnissa tarkastetaan muun muassa toimittajan ympäristö, sosiaaliset toimintatavat, pakkaamo ja taloudellinen tila.

Standardien soveltamisalan kuvaus

Vihreä väri = standardin soveltamisalan piirissä. Oranssi väri = ei standardin soveltamisalan piirissä.

	ISO 9001 (2015)	ISO 14001 (2015)	FSSC 22000 (versio 4)
Säylä (kasvis- ja ruokapakasteet)			
Pudasjärvi (pakastepizza)			
Kivikko (tuoretuotteet)			
Kalasadama (myynti, markkinointi, TK)			
Kantvik (öljykasvituotteet)			*

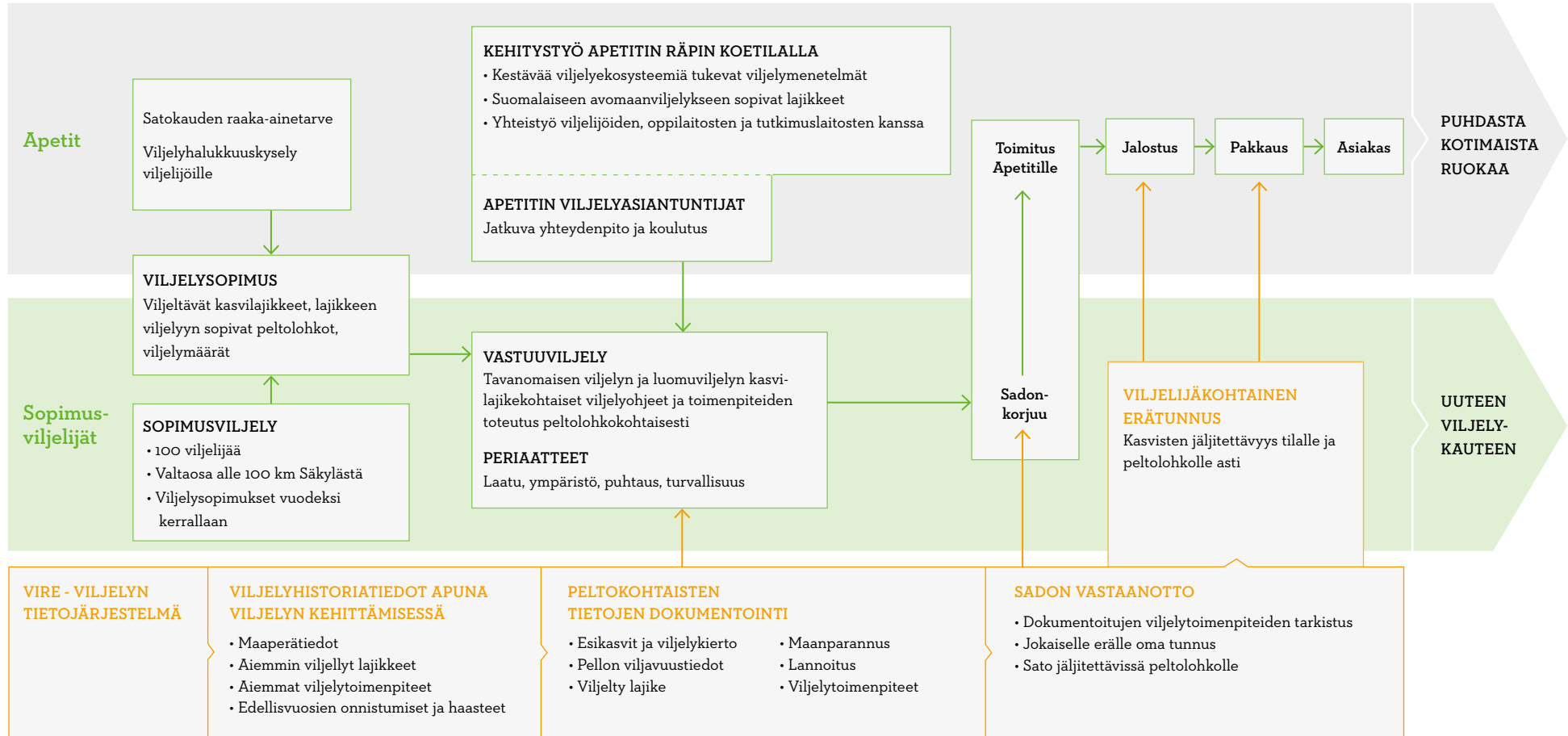
*Rehutuotteiden osalta noudatetaan standardia ISO 22000

Arvioinnin perusteella Apetit voi suorittaa toimittajan auditoinnin, jonka aikana tutustutaan usein myös toimittajan viljelyihin. Auditointien yhteydessä todennetaan myös raaka-aineen jäljitettävyyttä.

Kantvikissa puristettaviin kasviöljyihin käytetään noin 90 prosenttia kaikesta Suomessa viljellystä rypsiä ja rapsista. Puristamon vuotuinen siementarve on lähes puolitoistakertainen Suomen satoon verrattuna. Vuonna 2018 tuotujen öljykasvisiemien määrä kasvoi hieman vuoden 2017 tuontimäärästä pienentyneen kotimaisen sadon ja kasvaneen siementen tarpeen vuoksi.

Valtaosa tuodusta öljykasvisiemestä hankittiin Baltian maista. Ulkomailta tuodut öljykasvisiemenet hankitaan oman organisaatioiden kautta ja niiden laatu arvioidaan tuontieräkohtaisesti samoja peruslaatuvaatimuksia vastaan kuin kotimaisessakin hankinnassa. Hankinnoissa käytetään toimittajavaatimuksia, jotka pohjaavat kotimaan hankinnan osto- ja laatuvaatimuksiin. Säädökset torjunta-aineiden osalta on yhtenäistetty EU:n tasolla.

Puhdasta kotimaista ruokaa

ENNAKOIVAKSI YMPÄRISTÖTOIMIJAKSI

Elintarviketuotannon ympäristövaikutukset näkyvät arvoketjun kaikissa vaiheissa raaka-aineiden tuotannosta ja prosessoinnista jakeluun, säilytykseen ja kulutukseen asti. Apetitin oman toiminnan keskeiset ympäristönäkökohdat ovat materiaalitehokkuus sekä energian ja veden kulutus. Välillisesti merkittävimmät vaikutukset syntyvät kasvien, viljojen ja öljykasvien viljelyssä, ruokahävikissä sekä kuljetuksissa.

Apetit on sitoutunut kestävän kehityksen mukaisiin periaatteisiin ja on määritellyt koko konsernia koskevan toimintapolitiikan ja Code of Conductin. Ympäristöjohtaminen perustuu ympäristölainsäädäntöön, voimassa oleviin ympäristölupiin sekä pakasteiden ja tuoretuotteiden tuotannossa ISO 14 001 -standardin mukaiseen sertifioituun ympäristöjärjestelmään. Pudasjärvellä käytössä on ISO 9001 -johtamisjärjestelmä.

Osa Apetitin tuotannosta edellyttää voimassaolevia ympäristölupia. Säkylän, Kivikon ja Kantvikin tuotantolaitoksilla on kaikilla omat ympäristöjärjestelmänsä, joissa määritellään tavoitteet ja mittarit ympäristövaikutuksille. Apetit pyrkii avoimeen ja läheiseen yhteistyöhön sekä viranomaisten että muiden sidosryhmiensä kanssa.

Suurimmat ympäristöriskit Apetitin tuotantolaitoksilla syntyvät mahdollisista jätevesi- ja kasviöljyvuoista ympäristöön

sekä kylmäainevuodoista. Vuoden 2018 aikana Apetitin tuotannossa ei tapahtunut yhtään ympäristövahinkoa.

Apetit on kartoittanut olennaisimmat yritys vastuun teemat, asettanut tavoitteet ja luonut mittariston toiminnalleen. Laaja sidosryhmäkartoitus, oman toiminnan vaikutusten arviointi ja olennaisuusanalyysi luovat perustan ympäristöasioiden jatkuvalle parantamiselle.

Ympäristönäkökohdat ovat merkittävä osa Apetitin yritysvastuuta. Tavoitteena onkin Apetitin nostaminen entistä aktiivisemmaksi ja ennakoivammaksi toimijaksi ympäristövastuun noudattamisessa tulevien vuosien aikana.

APETIT RAKENTAA BIOENERGIALAITOKSEN

Apetit rakentaa bioenergiailaitoksen Kirkkonummella sijaitsevan Avena Kantvik Oy:n rypsiöljynpuristamon yhteyteen. Suunnitteilla oleva bioenergiailaitos korvaise nykyisen uusiutumattomiin polttoaineisiin perustuvan energiaratkaisun ja pienentäisi merkittävästi koko konsernin hiilidioksidipäästöjä.

Bioenergiailaitoksen ensisijaisina polttoaineina käytettäisiin metsähaketta ja kierrätyspuuta sekä muita lähialueilta syntyviä metsä- tai peltokuitujakeita. Tämän lisäksi Apetit pystyisi hyödyntämään energiantuotannossaan kasviöljyn tuotannon sivuvirtoja kuten rypsinsementin seulontajätteitä, kasviöljylietettä sekä mahdollisuuksien mukaan rypsiöljyn puhdistusprosessissa käytettävää bentoniittisavea.

Bioenergiailaitoksen rakentaminen on ehdollinen ympäristöluvan saamiselle.

RUOKAHÄVIKIN VÄHENTÄMISELLÄ ON MERKITTÄVÄ YMPÄRISTÖVAIKUTUS

Elintarviketeollisuuden raaka-aineiden tai ruoan päätyminen jätteeksi eli ruokahävikki on sekä ekologinen että taloudellinen ongelma. Koko suomalaisen ruokaketjun ruokahävikin määrä on vuosittain arviolta 400–500 miljoonaa kiloa. Kotalouksien ympäristövaikutuksista noin kolmasosa aiheutuu ruoasta.

Elintarviketieteen ympäristövaikutusten alentamiseksi yksi tärkeä keino onkin ruokahävikin vähentäminen. Ruokahävikistä aiheutuvat ympäristövaikutukset ovat selvästi suuremmat kuin mitä esimerkiksi pakkausten valmistuksesta ja jätehuollosta aiheutuu. Myös suurten määrien pakastaminen kerralla ja kylmäketjun huolellisuus lisäävät elintarviketieteen tehokkuutta ja vähentävät hävikkiä.

Hävikin vähentäminen tuotannossa on yksi osa Apetitin jatkuvan tehokkuuden parantamisen strategista painopistettä. Tarkalla tuotannon suunnittelulla ja myynnin ennusteiden kehittämisellä on tärkeä rooli hävikin vähentämisessä.

Apetit vähentää ruokahävikkiään yhteistyöllä WeFoodin kanssa

Apetitin ja Kirkon Ulkomaanavun hävikkiruoka-kauppa WeFoodin yhteistyön myötä Apetit antaa WeFoodin valikoimaan tuoretuotteitaan, jotka muutoin päätyisivät ruokahävikiksi.

WeFoodille myyntiin annettavat Apetitin tuotteet ovat esimerkiksi erilaisia kasvis- ja salaattisekoituksia, joiden päiväykset ovat umpeutumassa, niiden pakkauksissa on virheellisiä merkintöjä tai tarkat laatuvaatimukset eivät ole täyttyneet. WeFoodin voitot ohjataan Kirkon Ulkomaanavun kehitysyhteistyöhön.

Apetit hakee myös yhdessä muiden kotimaisten toimijoiden kanssa uusia mahdollisuuksia ruokahävikin vähentämiseen Urban Food -projektissa, jossa halutaan kehittää keinoja elintarviketeollisuuden ylijäämäraaka-aineiden saamiseksi ruokapöytiin. Lisäksi Apetit tekee yhteistyötä ruokahävikin pienentämiseksi Yhteinen Pöytä -toiminnassa.

Energiaa kuluu pakastamiseen ja kuumentamiseen

Apetit kuluttaa energiaa tuotannossa erityisesti raaka-aineiden ja tuotteiden kuumennukseen, jäädytykseen, pakastukseen ja öljykasvien siementen puristukseen ja jalostukseen sekä kiinteistöjensä lämmitykseen ja jäädytykseen.

Apetitin Säskylän pakastetehtaalla ja Pudasjärven pakastepizzatehtaalla energiaa kuluu erityisesti valmiiden pakasteruokien valmistukseen sekä satokausikasvien ja valmiiden pakasteruokien pakastamiseen ja pakkasvarastointiin. Kivikon tuoretuotteita

CO₂-päästöt, kgCO₂ per tuotettu tn (Scope 1, energiankulutukseen perustuva)	2018	2017
Tuoretuotteet	230,5	267,0
Kasvis- ja ruokapakasteet	265,6	267,1
Pakastepizzat	303,3	324,4
Öljykasvituotteet	97,8	100,5
Apetit keskimäärin yhteensä	132,9	134,5

Apetit-konsernin hiilijalanjälki, CO₂, tonnia (Scope 1, energiankulutukseen perustuva)	2018	2017
	22 272	21 317

Energiankulutus, MWh per tuotettu tonni	2018	2017
Tuoretuotteet	1,1	1,3
Kasvis- ja ruokapakasteet	0,9	0,9
Pakastepizzat	1,4	1,5
Öljykasvituotteet	0,3	0,3
Apetit keskimäärin yhteensä	0,4	0,4

energiantarve suuntautuu erityisesti tuotantotilojen viileän lämpötilan ylläpitämiseen.

Kantvikin kasviöljypuristamolla suurin energiantarve on tuotantoprosessissa. Öljykasvisiementen lämmitys ja puristus, joissa siemen kuivataan ja lämmitetään noin 100-asteiseksi ovat prosessin energiaintensiivimpiä vaiheita. Myös puristeen paahtovaiheessa ja öljyn raffinoinnissa eli puhdistusprosessissa lämpötilat ovat korkeita.

Apetit on sitoutunut toteuttamaan kansallisen energiatehokkuuden toimenpideohjelman ja tehostamaan energiankäyttöään 7,5 prosenttia vuosien 2017–2025 aikana. Toimenpiteet raportoidaan vuosittain ja energiatehokkuutta seurataan tuotantolaitoksittain. Vuoden 2018 aikana energiankulutus oli yhteensä 70 865 MWh, joka on 0,4 MWh myytyä/tuotettua tonnia kohti.

Jätevesien puhtauteen kiinnitetty huomiota

Vesi on merkittävässä roolissa Apetitin tuotantoprosessissa. Sitä käytetään raaka-aineiden puhdistamiseen, tuotantoprosesseihin sekä tuotantotilojen ja -laitteiden pesuun. Suurin vedenkulutus Apetitilla on Säkylän ja Kivikon tuotantolaitoksilla, joissa vettä käytetään kasvien pesussa. Vuoden 2018 aikana vettä kului 5,1 litraa valmista tuotetonta kohti. Veden tarvetta pyritään vähentämään sellaisilla toimenpiteillä ja investoinneilla, joilla tuotteen laatu tai hygieniataso voidaan säilyttää. Esimerkiksi uusilla vesimittareilla saadaan automaattisesti hälytykset vedenkulutuksen rajaylityksistä, joka helpottaa prosessin optimoimista.

Säkylän tuotantolaitoksella käytettävästä vedestä noin 60 prosenttia tulee talousvetenä kunnan vesilaitokselta ja loput otetaan Pyhäjärvestä. Järvivettä käytetään kasvien pesemiseen ja kompressorien jäähdytykseen. Kivikon tuoretuotetehtaalla pesuun käytetään talousvettä. Kantvikin kas-

Päästöt vesiin, Säkö, mg/l	2018	2017	Lupaehto
Jätevettä puhdistettu m ³	850 397	676 998	
Biologinen hapenkulutus BOD 7atu	10,2	5,6	30,0
Fosfori	0,3	0,2	0,8
Typpi	6,7	11,3	15,0
Ammoniumtyppi	0,1	6,1	5,0
Kiintoaine	18,7	14,9	35,0

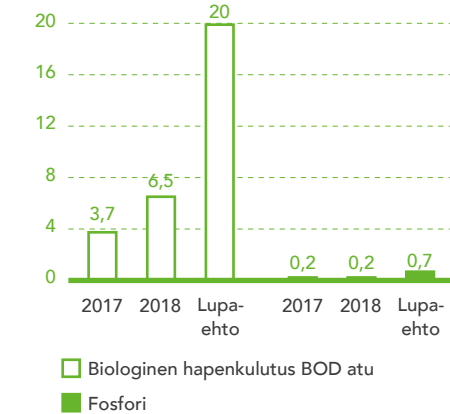
viöljypuristamolla käytetään merivettä tehtaan suljetun jäähdytysvesikierron viilentämiseen, minkä jälkeen vesi pumpataan takaisin mereen.

Säkylän ja Kivikon tehtailla lähtevä jätevesi on pääasiallisesti kasvien puhdistusvettä, johon on tarttunut kuorintamassaa ja kiintoaineita. Kivikkoon asennettavien uusien jätepuristimien ja Säkylän tehtaalla asennetun uuden täryseulan myötä tehtaiden jätevedet ovat aikaisempaa puhtaampia ja sisältävät vähemmän ravinnepitoisuuksia.

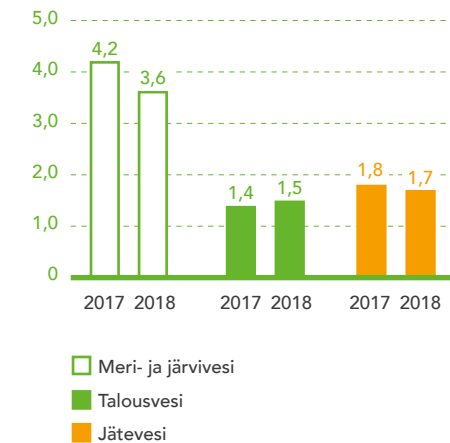
Länsi-Säkylän teollisuusalueella toimii Apetitin jätevedenpuhdistamo, jonka kautta jätevedet ohjataan puhdistettuna Selkämereen laskevaan Eurajokeen. Puhdistuksessa erottuva liete hyödynnetään energiaksi ja lannoitteeksi. Puhdistamo hoitaa myös muiden alueella toimivien tehtaiden vedenpuhdistusta. Viranomaistahojen lisäksi ympäristövaikutusten minimoimisessa tehdään aktiivista yhteistyötä työtä vesiensuojeluyhdistysten kanssa. Vuonna 2018 jätevedenpuhdistamon toimintavarmuutta parannettiin ruoppaamalla puhdistamon jätevesiallas.

Vuoden 2018 aikana puhdistamo käsitteli 850 397 kuutiota (2017: 676 998 m³) vettä. Jäteveden määrää ja laatua tarkkailtiin jatkuvasti ja niistä raportoitii viranomaisille kuukausittain.

Apetitin Säkylän vedenpuhdistamon puhdistettu veden laatu, tn

Meri- ja järvivesi / talousvesi / jätevesi 2018, m³ per tuotettu tn

Kuljetusten optimointi isossa roolissa ympäristövaikutusten hallitsemisessa

Logistiikalla on tärkeä rooli kaikissa Apetitin liiketoiminnoissa erityisesti raaka-ainekuljetusten osalta. Pakastekasviksien viljelytyksessä kuljetusten ympäristövaikutuksia hillitsee huomattavasti kaikkien Apetitin sopimusviljelijöiden peltojen sijaitseminen noin 100 kilometrin säteellä Säkylän pakastetehtaasta. Tehtaalle muualta tuotavat pakasteet tulevat täysinä kuormina Apetitin järjestämillä rahdeilla. Kivikon tuoretuotetehtaalle tuodaan raaka-ainetta myös osakuormalavana tuotteiden tuoreuden vuoksi.

Öljykasvisiemenet pyritään tuomaan Kantvikin kasviöljyuristamolle suurissa erissä kootusti viljelijöiltä. Etelä-Suomessa sijaitsevat öljykasvien viljelijät voivat tuoda sadon itse suoraan Kantvikin puristamolle. Muualla Suomessa pienemmät siemen-erät kerätään ensin varastoihin, joista ne ajetaan kootusti kas-

viöljyuristamolle. Valtaosa ulkomailta tuodusta raaka-aineesta tulee Baltiasta. Tuontiraaka-aine tuodaan laivoilla joko suoraan Kantvikiin tai Avenan Inkoon varastolle isoissa erissä.

Viljakauppa-liiketoiminnan ympäristövaikutuksista suurin osa syntyy logistiikasta. Kuljetusten ympäristövaikutuksia minimoidaan optimoimalla kuljetuskustannuksia mahdollisimman suurilla lasteilla, jolloin kuljetuksia tarvitaan lukumäärällisesti vähemmän. Avena myös tekee logistista yhteistyötä muiden alan toimijoiden kanssa muun muassa suurien laivalähetysten suhteen.

Jätevirtoja optimoidaan uudistuksilla

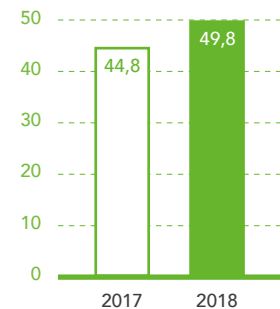
Apetit käsittelee Säkylän satokausituotannossa vuosittain noin 34 miljoonaa kiloa kasvisraaka-aineita, jotka on hankittu pääosin omilta sopimusviljelijöiltään Satakunnan alueelta. Lajikkeiden valinnalla, sadonkorjuun ajoituksella ja korjuumenetelmillä py-

ritään varmistamaan tuotantoon tulevien kasvien korkea laatu ja näin pienentämään kasvissivuvirtoja eli tuotannossa syntyvää hävikkiä. Tuotantoon tulevien raaka-aineiden korkea laatu on olennaisin osa materiaalitehokkuuden varmistamisessa.

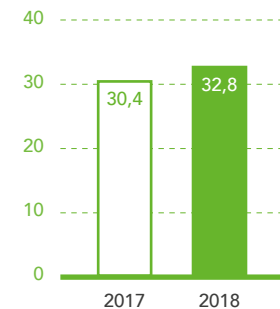
Kasviksia ja hedelmiä pestään, kuoritaan, paloitellaan ja valmistetaan eri tavoin tuotannossa. Kuoret ja laadunvarmistuksessa poistetut kasvikset tai niiden osat päätyvät kompostoitavaksi tai eläinrehuksi. Tuotantoprosessia parannetaan muun muassa uusilla menetelmillä ja laitehankinnoilla toiminnan tehostamiseksi, laadun varmistamiseksi ja myös jätteen määrän vähentämiseksi. Apetit on myös mukana hankkeessa, jossa biojätteen hyödyntämistä muutoin kuin kompostoimalla tutkitaan Säkylän tuotantolaitoksella.

Apetit pyrkii vähentämään tuotannossaan syntyvän kaatopaikkajätteen määrää kohti nollaa. Jätehuoltokartointu ja sen pohjalta tehtävät optimoinnit lajittelukäytännöissä ovat työn

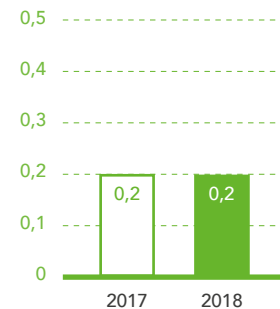
Jätteet, yhteensä, kg per tuotettu tn

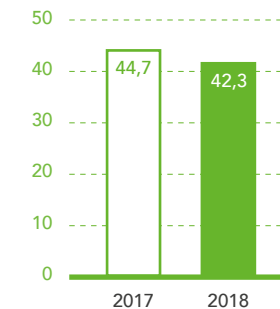
Biojäte, kg per tuotettu tn

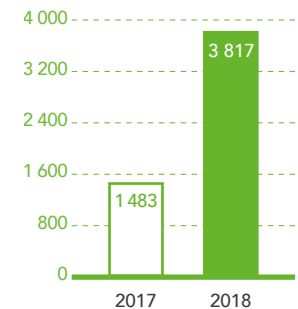
Kaatopaikkajäte, kg per tuotettu tn

Hyötykäyttöjäte, kg per tuotettu tn

Vaaralliset jätteet, kg (kg per tuotettu tn=0)

Sis. biojäte, poltettavan ja kierrätettävän jätteen

alla Kantvikin kasviöljypuristamolla, Säkylässä kartoitus on jo tehty. Kivikon tuotetehtaalla jätemäärien ympäristövaikutuksia on pienennetty uusilla jätepuristimilla. Biojätepuristimien vedenpoisto vähentää biojätteen määrää, jolloin jätekujuskertojätkä tarvitaan vähemmän. Kivikossa on myös esimerkiksi luovuttu sekajätteen keräysastioista lajittelun tehostamiseksi ja sitä kautta kaatopaikkajätteen vähentämiseksi.

Säkylässä tehdasalueella toimii myös muita yrityksiä, joiden kanssa Apetit tekee tiivistä yhteistyötä jäte- ja energiahuollossa. Apetit hankkii kaukolämpöä, höyryä ja paineilmaa samalla teollisuusalueella Säkylässä sijaitsevalta Sucroksen voimalaitokselta ja Kantvikissa höyryä ja käyttövettä Suomen Sokerin voimalaitokselta. Vastaavasti Apetit myy jätevedenpuhdistamon tuottamaa metaania Säkylässä Sucrokselle.

Pakkauksilla suuri merkitys

Elintarvikkeen pakkaus on ensisijaisesti olemassa tuotteen säilyvyyden suojelemiseksi ja tuoteturvallisuuden varmistamiseksi. Pakkauksilla on suuri merkitys hävikin vähentämisessä ja niiden suunnittelussa mietitään tarkkaan pakkausmateriaaleja ja sopivia kokoja ajatellen sekä logistiikkaa että kuluttajan tarvetta.

Apetit käyttää tuotteidensa pakkaukseen eri materiaaleja, kuten pahvia ja muoviovia. Pakkauksiin pyritään valitsemaan ympäristöä vähiten rasittavia kierrätettäviä materiaaleja ja pakkausten raaka-aineena suositaan mahdollisuuksien mukaan kierrätysmateriaaleja. Kuljetuksissa sekä tuotteiden esillepanossa esimerkiksi suurkeittiötuotteissa suositaan uudelleenkäytettäviä kuljetuslaatikoita ja -astioita. Apetit ilmoittaa EU:n pakkausedirektiivin mukaisesti markkinoille saatetut pakkausmateriaalimäärät ja maksaa materiaalin kierrätyksen järjestämisestä hyötykäyttömaksuja.

Apetitin pakkauksissa käytettiin vuonna 2018 yhteensä 38,7 kg pakkausmateriaaleja tuotettua tonnia kohden, joista 24 prosenttia oli kuitupakkauksia, 21 prosenttia muoviovia, 40 puuta ja loput lasia ja metallia. Muoveista kierrätysmateriaaliksi soveltuvia on noin puolet.

Apetit pyrkii pienentämään kotitalouksien ympäristöjalanjälkeä tarjoamalla terveellisiä ja arkea helpottavia tuotteita. Pakastetuotteiden lisäksi Apetit on tuonut markkinoille esimerkiksi käyttövalmiita tuoreita vihanneksia ja hedelmäsekoituksia, kooltaan eri tarpeisiin sopivissa pakkauksissa. Apetit on myös yhdessä pakkausmateriaalitoimittajien kanssa kehittänyt käyttövalmiille tuoreille vihanneksille ja hedelmäsekoituksille pakkausratkaisun, joka säilyttää kasvikset tuoreina hengittävän, tuotetta suojaavan kalvon avulla pidentäen niiden käyttöikä.

Pakkausmateriaalit, kg per tuotettu tonni	2018	2017
Paperikuidut	9,1	11,6
Muovit	8,1	8,4
Metallit	5,7	5,9
Lasi	0,3	0,4
Puu	15,5	18,0
Pakkausmateriaalit yhteensä	38,7	44,2

PAKKAUS SUOJAA TUOTETTA

Elintarvikepakkauksen ensisijainen tehtävä on suojella tuotetta. Hyvä pakkaus helpottaa elintarvikkeen käsittelyä jakeluketjussa, pitää tuotteen tuoreena, varmistaa tuoteturvallisuuden ja suojaa sitä ehkäisten ruokahävikkiä. Hyvä pakkaus myös viestii kuluttajalle tuotteen sisällöstä ja ominaisuuksista.

Muovia käytetään elintarvikkeiden pakkausmateriaalina sen monipuolisuuden vuoksi. Kevyenä ja kestäväenä materiaalina se on logistisesti hyvä ja suojaa erinomaisesti erilaisia tuotteita.

Apetitin käyttämistä pakkausmateriaaleista noin 20 prosenttia on tällä hetkellä muovia. Päättyessään kierrätysjakeeksi, noin puolet näistä pystytään hyödyntämään kierrätysmateriaaliksi. Esimerkiksi Apetit Tuorekset -rasiat ovat kierrätettävää muovia. Rasian raaka-aineesta 70 prosenttia on kierrätysmateriaalia.

Apetit kehittää pakkauksiaan jatkuvasti ympäristöystävällisemmiksi. Muovista valmistettujen pakkausmateriaalien suhteen Apetitin tavoitteena on:

- käyttää mahdollisuuksien mukaan kierrätettäviä pakkausmateriaaleja
- lisätä uusiutuvista raaka-aineista valmistettuja pakkausmateriaalien käyttöä
- vähentää pakkausmateriaalien kulutusta ohentamalla mahdollisuuksien mukaan pakkausmateriaaleja

Rypsiöljylle uusi kätevä bag-in-box-pakkaus

Apetit lanseerasi kesällä uuden kätevän ja helppokäyttöisen bag-in-box-rypsiöljypakkauksen ammattikeittäille. Hanalla on helppo annostella öljyä painavien kannujen nostamisen sijaan. Öljy ei myöskään läiky annosteltaessa. Lisäksi pakkaus on hygieeninen sekä suojaa öljyä auringonvalolta ja hapettumiselta.

Ympäristöystävällinen aaltopahvilaatikko on tehty 100-prosenttisesti uusiutuvasta raaka-aineesta. Käytön jälkeen tyhjä pahvipakkaus voidaan laittaa pahvinkeräykseen. Pakkauksen pussi kuuluu puolestaan energiakeräykseen. Pussin valmistuksessa on käytetty lähes 80 prosenttia vähemmän muovia perinteiseen muovikannuun verrattuna.

PEOPLE

VASTUULLINEN, UUDISTUVA JA YHDESSÄ MENESTYVÄ APETIT

Apetitin sosiaalinen vastuu perustuu yhteiseen toimintapolitiikkaan sekä arvoihin – toimimme vastuullisesti, uudistumme rohkeasti ja menestymme yhdessä. Henkilöstön yhdenvertainen kohtelu varmistetaan Apetitin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman mukaisin periaattein.

Apetitin henkilöstöstrategian painopistealueet ovat kannustavan ja turvallisen työilmapiirin luominen, innostavan ja tavoitteellisen johtamisen mahdollistaminen, osaamisen kehittäminen sekä rohkean ja kokeilevan kulttuurin mahdollistaminen ja työnantajamielikuvan kehittäminen.

Apetitin tavoitteena on, että jokainen tuntee työnsä tavoitteet sekä kokee voivansa hyödyntää vahvuuksiaan ja osaamistaan omassa työssään. Lisäksi on tärkeää, että apetitlaiset voivat tehdä palkitsevaa yhteistyötä strategian mukaisesti kannustavassa ja innostavassa työilmapiirissä.

Apetitin arvot – toimimme vastuullisesti, uudistumme rohkeasti ja menestymme yhdessä – syntyivät vuonna 2017 apetitlaisten yhteisen prosessin tuloksena. Vuonna 2018 arvoja käsiteltiin kaikkialla konsernissa käydyissä arvokeskusteluissa,

joissa arvojen jalkauttamisen ohella pohdittiin niiden keskeistä yhteyttä Apetitin strategiaan.

Vuoden 2018 lopussa Apetitin palveluksessa oli 594 (642) työntekijää. Keskimääräinen henkilöstömäärä vuonna 2018 koikaikseksi muutettuna oli 564 (697).

Turvallinen työympäristö

Työturvallisuus on nostettu yhdeksi Apetitin henkilöstöstrategian keskeiseksi teemaksi. Tavoitteena on saada työtapaturmien määrä nolnaan ja vähentää sairauspoissaoloja. Keskeisiä työturvallisuuden parantamiseksi toteutettuja toimenpiteitä ovat työturvallisuusviestinnän lisääminen, entistä systemaattisempi turvallisuushavainnointi ja paikkakuntakohtaisten työsuojelutoimikuntien toiminnan kehittäminen ja yhtenäistäminen.

Työtapaturmien ennaltaehkäisemiseksi Apetitilla päivitetään säännöllisesti työturvallisuusohjeita. Lisäksi on kehitetty riskiarviointeihin ja tapaturmatutkintaan liittyvää osaamista sekä suoritettu systemaattisesti riskiarviointeja tuotantotehtävissä. Esimiehille on myös pidetty koulutuksia työturvallisuusvastuista laajassa, noin vuoden mittaisessa ja 20 osa-alueita sisältävässä koulutuksessa. Kunnossapidon henkilöstölle on puolestaan järjestetty koneturvallisuuskoulutusta. Vuonna 2018 Apetitilla aloitettiin myös työtaturmattomista päivistä palkitseminen paikkakuntakohtaisesti.

Työturvallisuuden keskeisiä mittareita eli tapaturmataajuutta, turvallisuushavaintojen ja työtapaturmien lukumäärää sekä sairauspoissaoloja seurataan kuukausitasolla. Elintarviketeollisuuden keskiarvoon verrattuna tapaturmien määrä on Apetitilla hieman keskimääräistä paremmalla tasolla.

Tuotantotyössä on fyysisiä toistuvia liikkeitä, jotka saattavat aiheuttaa tuki- ja liikuntaelinsairauksia. Lisäksi esimerkiksi kylmät pakastetilat ja kosteat tuotantotilat, melu sekä koneiden ja veitsien käyttö lisäävät tapaturma- ja sairastumisriskiä. Tapaturma- ja sairastumisriskiä pyritään pienentämään ennen kaikkea työtehtäväkohtaisella ohjeistuksella, oikeanlaisella henkilökohtaisella suojavarustuksella, parantamalla koneturvallisuutta sekä huolehtimalla henkilöiden oikeanlaisesta pukeutumisesta olosuhteisiin nähden.

Apetitin työkykyjohtamista on vuoden aikana aktivoitu ja ennaltaehkäisevyyteen on panostettu esimiesten koulutuksella ja yhteistyön lisäämisellä ulkopuolisten kumppaneiden kanssa. Kaikki Apetitin työntekijät ovat työehtosopimusten piirissä (ylemmillä toimihenkilöillä perussopimus).

Osaamisen kehittäminen keskiössä

Henkilöstön kehittämisen yksi tärkeimmistä tavoitteista on riittävien ja oikeanlaisten kyvykkyyksien turvaaminen. Henkilöstön keskeiset osaamisalueet Apetitissa ovat asiakaskeskeisyys, tuo-

” TYÖTURVALLISUUS ON NOSTETTU YHDEKSI APETITIN HENKILÖSTÖSTRATEGIAN KESKEISEKSI TEEMAKSI.”

□ Naiset 50 % (52 %)
■ Miehet 50 % (48 %)

□ Määräaikaiset 13 % (13 %)
■ Toistaiseksi voimassa olevat 87 % (87 %)

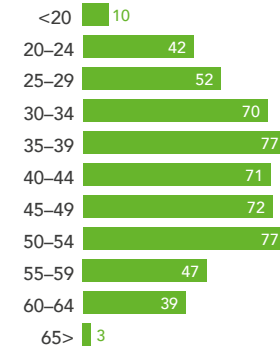

□ Toimihenkilöt 33 % (34 %)
■ Työntekijät 67 % (66 %)

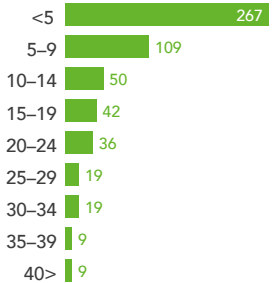
Naisten osuus johdosta 31.12.2018, %	2018	2017
Johtoryhmä	43	43
Hallitus	20	17
Hallintoneuvosto	23	18

Uusi palkattu henkilöstö ja vaihtuvuus	2018	2017
Toistaiseksi voimassa olevat työsuhteet	76	107
Määräaikaiset työsuhteet	142	123
Lähtövaihtuvuus, %	18	20

Henkilöstön ikärakenne, 31.12.2018

Henkilöstön palvelusvuodet, 31.12.2018

tekehitysosaaminen, tuotanto-osaaminen, projektijohtaminen ja kyky saada aikaan konkreettisia tuloksia. Apetit haluaa kannustaa kaikkia työntekijöitään kehittämään omaa osaamistaan ja yrityksen toimintaa.

Apetit aloitti vuonna 2018 työyhteisövalmennuksia, jotka jatkuvat vuonna 2019. Esimiehille luotiin uusi kehitysmalli, esimiestunnit, joissa perehdytetään esimiehiä ajankohtaisista aiheista henkilöstöjohtamisen käytänteistä ja prosesseista. Vuoden aikana jatkettiin myös Apetit Suunta-esimiesvalmennusta, jonka tavoitteena on vahvistaa esimiesten johtamis- ja vuorovaikutusvalmiuksia, yhtenäistää johtamisen tapoja ja käytäntöjä sekä tukea esimiehiä muutoksen johtamisessa. Koulutukseen osallistuvat kaikki konsernin esimiehet. Apetit myös otti käyttöön uuden verkko-oppimisympäristön, jonka ensimmäisen kurssi käsitteli yrityksen arvoja.

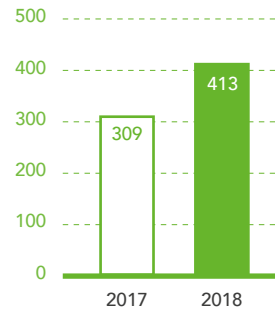
Kehityskeskusteluiden piiriin kuuluvat toimihenkilöt. Vuonna 2018 kehityskeskustelut toteutuivat 91-prosenttisesti. Myös iso osa työntekijöistä kävi kehityskeskustelun joko yksilönä tai ryhmässä.

Työhyvinvointia seurataan säännöllisesti

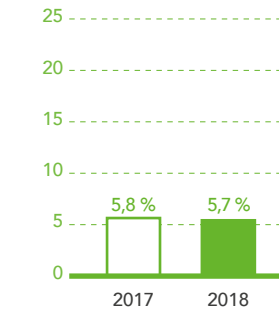
Apetit seuraa henkilöstön työhyvinvointia muun muassa koko konsernin kattavalla vuosittain toteutettavalla työhyvinvointikyselyllä. Vastauksissa työntekijät arvioivat kokemustaan esimerkiksi omasta hyvinvoinnistaan, työilmapiiristä, työturvallisuudesta, sosiaalisesta tuesta, johtamisesta ja esimiestyöstä. Vuonna 2018 Apetitilla tehdyn Työvire-kyselyn keskiarvotulokseksi tuli 3,9 (2017: 3,55) asteikolla 1–5. Vuoden 2018 kysely tehtiin lyhyempänä, eivätkä sen tulokset näin ollen ole täysin vertailukelpoisia aikaisemman kyselyn kanssa.

Työhyvinvointikyselyn tulosten perusteella asetettiin kehityskohteet sekä omassa toiminnossa että konserninlaajuisesti.

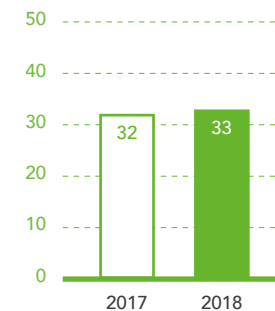
Työturvallisuuspalautteet, kpl

Työntekijöiden keskimääräinen sairauspoissaolo prosentti

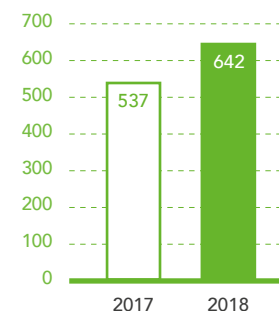

Työtaturmat, kpl

Työ- ja työmatkataturmat, jotka ovat aiheuttaneet väh. 1 pv:n sairauspoissaolon, lkm. yht.

Koulutuspäivät, kpl

YHTEISET OPIT JAKOON VERKKO-OPPIMISYMPÄRISTÖSSÄ

Apetit otti käyttöön koko henkilöstölleen suunnatun verkko-oppimisympäristön, jota käytetään sekä työhön perehdytyksessä että henkilöstön kehittämisessä.

Verkko-oppimisympäristön kurssit käsittelevät esimerkiksi työturvallisuutta, tietoturvaa ja -suojaa sekä toimintapolitiikkaa ja Apetitin arvoja. Lisäksi esimiestehtävissä toimiville on erikseen suunnattu kursseja, jotka auttavat heitä kehittämään työssään esimiehinä.

Apetitin verkko-oppimisympäristöllä on tärkeä tehtävä henkilöstön kehittämisen strategiassa. Verkko-oppimisympäristö tehostaa apetitlaisille tärkeiden asioiden opiskelua ja sisäistämistä.

Parhaat tulokset kyselyssä saivat kohdat, joiden mukaan apetitlaiset kokevat tietävänsä hyvin mitä heiltä työssään odotetaan, kokevat edustamansa yrityksen työn merkitykselliseksi sekä pysyvänsä terveytensä puolesta jatkamaan tehtävissään myös kolmen vuoden kuluttua. Kehityskohteiksi kyselyssä osoittautuivat säännöllisen palautteen saaminen, välittävän ilmanpiiriin luominen ja työnantajan aito kiinnostus työntekijän hyvinvoinnista. Heikoin keskiarvosana oli palautteen saamisessa (3,3), joka oli asteikossa tyydyttävällä tasolla. Vuoden 2018 kyselyn vastausprosentti oli 72, kun vuonna 2017 se oli 67.

Säännölliset työterveyskyselyt ovat osa Apetitin normaalia työkykytoimintaa. Terveysjohtamisen kehittämiseksi on myös lisätty työkykyongelmissa esimiehen, työterveyshuollon ja vakuutusyhtiön yhteistyötä sekä annettu lisäkoulutusta esimiehille aktiivisen tuen keskusteluihin ja jatkotoimenpiteisiin.

Työnantajamielikuvan kehittäminen

Apetitin tavoitteena on olla haluttu työnantaja ja toimialansa uudistaja, joka tarjoaa mielenkiintoisia työtehtäviä ja mahdollisuuden kehittää omaa osaamistaan. Työyhteisönä se panostaa hyvään työilmapiiriin ja yhteiseen kulttuuriin.

Apetit tekee yhteistyötä tiettyjen alalle opiskelijoita kouluttavien korkeakoulujen ja oppilaitosten kanssa. Apetitilla on panostettu entistä enemmän oppilaitosyhteistyöhön kesäharjoittelupaikkojen, opinnäytetöiden, oppisopimusohjelmien ja yritysvierailujen myötä. Kesällä 2018 Apetitissa työskenteli korkeakouluharjoittelijoita muun muassa markkinoinnin, tuotannon työnohjodon, tuotekehityksen ja hankinnan tehtävissä.

Apetit osallistuu myös toimialansa kannalta tärkeille opiskelijamessuille. Opiskelijat ja vastavalmistuneet, mahdolliset Apetitin tulevaisuuden osaajat, ovat tärkeä kohderyhmä, joille luodaan mahdollisuuksia tutustua Apetitiin ja samalla koko toimialaan.

APETIT MUKANA NUORTEN OPPIMISKOKONAISUUDESSA YRITYSKYLÄN KUMPPANINA

Apetit jatkaa Yrityskylän kumppanina vuosina 2018–2021. Apetit on ollut mukana Yrityskylän toiminnassa vuodesta 2015. Yrityskylässä oppilaat pääsevät tutustumaan yrityksen ja yhteiskunnan toimintaan työskentelemällä pienen yritysten työntekijöinä.

Yrityskylän Apetitin pienen yrityksen työntekijöiden työnkuvat mukailevat Apetitin toimintaa pieniskoossa. Oppilaat neuvottelevat muiden Yrityskylän pienen yritysten kanssa viljelytyksestä ja tekevät Vastuuviljely-sopimuksia, pohtivat tuotekehitystä ja suunnittelevat uusia tuotteita, suunnittelevat ja toteuttavat markkinointia sekä keräävät maistatuksilla asiakaskokemuksia ja myyvät tuotteita asiakkaille.

PROFIT

ARVOA KAIKILLE SIDOSRYHMILLE

Apetitin kyky tuottaa arvoa kaikille sidosryhmilleen perustuu uudistumiseen ja tuotekehitykseen, vahvojen ja vetovoimaisten brändien jatkuvaan kehittämiseen, vastuullisen pellolta pöytään -arvoketjun hallintaan sekä toiminnan kannattavuuden ja tehokkuuden jatkuvaan parantamiseen.

Apetitin keskeisiä vahvuuksia ovat osaaminen ja ihmiset, ainutlaatuinen integroituminen kotimaiseen alkutuotantoon, vahvat kuluttaja- ja ammattilaisbrändit sekä vahva taloudellinen asema.

Apetit kehittää kilpailukykyään jatkuvan parantamisen periaattein. Se edellyttää kaikkien liiketoimintojensa toimivan kannattavasti vähintäänkin pitkällä aikavälillä tarkasteltuna. Yritys suhtautuu myös avoimesti strategiaansa sopiville toimialaratkaisuille.

Tarkat liiketoimintaperiaatteet

Apetit kehittää liiketoimintaansa ja toimii vastuullisesti kaikkia sidosryhmiään kohtaan. Kaikessa toiminnassa noudatetaan lakeja, asetuksia sekä hyvää hallinnointitapaa. Apetitin ja kaikkien sen työntekijöiden toimintaa ohjaavat konsernin eettiset periaatteet sekä toimintapolitiikka. Yhtiön työntekijät tai ulkopuoliset tahot voivat ilmoittaa eettisten periaatteiden noudattamatta jättämisestä Apetitin eettisen kanavan kautta. Vuonna 2018 eettiseen kanavaan ei tullut yhtään ilmoitusta.

Apetitin eettisten periaatteiden mukaisesti yhtiö tai sen työntekijät eivät anna suorita tai epäsuorita lahjuksia tai muita etuja, joita voidaan pitää lahjuksina liiketoiminnan hankkimiseksi tai ylläpitämiseksi, eikä yritä hankkia laittomin keinoin itselleen suotuisia viranomaispäätöksiä tai -palveluja. Apetitin työntekijöiden on myös vältettävä tilanteita, jotka ovat ristiriidassa tai joiden voidaan katsoa olevan ristiriidassa työntekijän henkilökohtaisten ja liiketoimintaan liittyvien etujen kanssa.

Apetit myös kouluttaa jatkossa kaikki toimihenkilönsä keskeisiin kilpailulainsäädännön periaatteisiin varmistaakseen reilun ja läpinäkyvän kilpailun markkinoilla. Sisäinen koulutusmateriaali kilpailulainsäädäntöön valmistui vuoden 2018 lopussa.

Hankinnoissa laatu edellä

Apetit suosii hankinnoissaan vastuullisia raaka-aineiden ja palveluiden tuottajia. Toimittajia koskevat hankintaperiaatteet on johdettu Apetit-konsernin eettisistä periaatteista ja toimintapolitiikasta. Yhtiö raportoi läpinäkyvästi toiminnastaan, taloudellisesta kehityksestä sekä suorista ja epäsuorista taloudellisista vaikutuksista.

Apetitilla on erittäin laaja kansainvälinen toimittajaverkosto. Hankintojen onnistuminen ja hankittujen raaka-aineiden, tuotteiden tai palvelujen laatu ovatkin Apetitin menestyksen edel-

lytys. Hankinnan organisaatiota, toimintatapoja, ohjeistuksia ja toimittajille asetettuja vaatimuksia päivitetään ja kehitetään jatkuvasti. Hankinnoista merkittävä osa tehdään hankintaosaston kanssa yhteistyössä, mutta osa ostoista tapahtuu suoraan liiketoiminnoista sovittujen sääntöjen mukaisesti.

Hankintoja pyritään mahdollisuuksien mukaan keskittämään konserniin, jotta saadaan etua ostojen suuruudesta. Suorien ostojen keskittäminen onkin jo hyvässä vaiheessa ja sitä kehitetään edelleen epäsuorien hankintojen osalta. Toimittajavalinnat tehdään aina huolellisesti, mutta niissä ollaan erityisen tarkkoja, jos toimittaja, tuotteet tai palvelu liittyvät Apetitin tuoteturvallisuu-teen.

Apetit-konserni vaatii toimittajiensa sitoutuvan toimittajavaatimuksissa kuvattuihin eettisiin, sosiaalisiin ja ympäristöä koskeviin vastuullisiin toimintaperiaatteisiin. Ne pohjautuvat Apetit-konsernin eettisiin periaatteisiin sekä YK:n Global Compactin linjauksiin. Toimittajavaatimuksissa on painotettu työturvallisuus-, hygieni- ja ympäristöasioita.

Toimittajan vastuulla on varmistaa, että asetetut vaatimukset toteutuvat. Vaatimusten täyttämistä arvioidaan toimittajien itsearviointien tai Apetitin tekemien auditointien pohjalta. Apetit tekee myös tarkastuksia toimittajiensa luona varmistaakseen, että vaatimuksia noudatetaan. Nämä tarkastukset voidaan suorittaa kolmansia riippumattomia osapuolia käyttäen ja ne voidaan tehdä ennalta ilmoittamatta. Mikäli toimittaja ei noudata toimittajavaatimuksia ja vaadittuja parannuksia ei tehdä Apetitin vaatimassa ajassa, on Apetitilla mahdollisuus irtisanoa liikesuhteensa toimittajan kanssa.

UUSI PIHVI- JA PYÖRYKKÄLINJA SÄKYLÄÄN

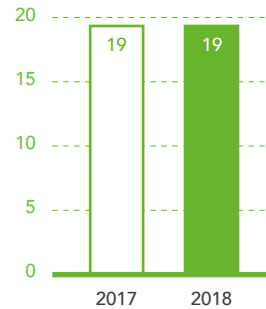
Apetit investoi lähes 10 miljoonaa euroa uuteen pihvi- ja pyörykkälinjaan Säkylän tehtaalla. Tuotantolinjalla valmistetaan kasvis- ja kalapohjaisia pihvejä ja pyöryköitä sekä muita uudenlaisia kasvipohjaisia lisäarvotuotteita. Linjan rakentaminen alkoi elokuussa 2018 ja tuotanto käynnistyy asteittain kesän 2019 aikana.

Uusi pihvi- ja pyörykkälinja kaksinkertaistaa tuotantokapasiteetin ja sen tavoitteena on vastata nykyiseen kysyntään sekä mahdollistaa uusien tuotteiden valmistuksen kotimaahan ja kansainvälisille markkinoille. Tämän lisäksi se parantaa tuotannon tehokkuutta useilla eri osa-alueilla.

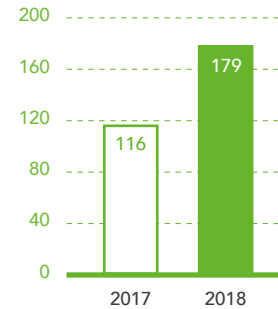
Hankinnat viljelijöiltä, meur	2018	2017
Satokausikasvikset*	4,8	4,5
Öljykasvisiemenet	9,8	10,3
Yhteensä	14,6	14,8

*Koko satokausi loppuun asti, osa tilityksistä tehty seuraavan vuoden tammikuussa

Toimittaja-auditoinnit, kpl

Eettiset toiminta-vaatimukset allekirjoittaneet toimittajat

Rahavirta

MYyntITUOTOT

283,1 M€

OSAKKUUSYHTIÖIDEN OSINGOT

1,9 M€

RAAKA-AINEET,
TAVARAT JA PALVELUT

256,8 M€

HENKILÖSTÖ

23,8 M€

YHTEISKUNTA

5,2 M€

INVESTOINNIT

6,7 M€

OSINGOT

5,0 M€

RAHOITUSMARKKINAT

0,5 M€

RAPORTOINTIPERIAATTEET

Apetit raportoi yritys vastuustaan yhdessä sidosryhmiensä kanssa tunnistamansa olennaisimmat tunnusluvut ja osa-alueet. Raportointi tapahtuu Global Reporting Initiative (GRI) -järjestelmän laskentaperiaatteita ja ohjeistuksia soveltuvin osin noudattaen.

GRI-RAPORTOINTIPERIAATTEET

Apetit raportoi yritysvastuustaan Global Reporting Initiativen (GRI:n) laatiman kestävän kehityksen raportointiohjeiston mukaisesti ja yhtiön tunnistamien olennaisuuksien mukaan soveltuvin osin. Apetit on raportoinut yritysvastuustaan vuodesta 2017 alkaen. Ennen vuotta 2017 Apetit on julkaissut erilliset henkilöstö- ja ympäristöraportit. Apetit raportoi yritysvastuusta taloudellisen vuosiraportoinnin yhteydessä.

Apetitin integroidun vuosiraportin vastuullisuusosio on tehty GRI-standardien mukaisesti. Ympäristövastuun sekä taloudellisen ja sosiaalisen vastuun osalta raportoidaan olennaisiksi tunnistetut näkökohdat. Olennaisuuksia kartoitettiin yhdessä Apetitin tärkeimpien sidosryhmien kanssa.

Yritysvastuuta johdetaan Apetit-konsernin hallinto- ja ohjausjärjestelmässä kuvattujen vastuiden ja roolien mukaisesti.

Ilmastovaikutuksien laskennan tiedot

Apetit raportoi toimintansa ilmastovaikutuksista omien suorien vaikutuksien osalta. Laskenta perustuu Apetitin tuotantolaitosten energiakulutukseen sekä energian tuotantotapoihin. Vuoden 2018 sekä vertailuvuoden 2017 vaikutuksien laskentaan on käytetty vuoden 2017 päästökertoimia.

Sähkön kulutus

Kaikkiin Apetitin tuotantolaitoksiin hankittu sähkö on markkina-sähköä. Ympäristövaikutuksien laskentaan on käytetty sähkön-toimittajan ilmoittamia vuoden 2017 arvoja.

Sähköstä 43 % oli tuotettu fossiilisia energialähteitä ja turvetta käyttäen, 25 % uusiutuvia energialähteitä käyttäen ja 32 % ydinvoimaa käyttäen.

Sähköntuotannon keskimääräiset hiilidioksidin ominaispäästöt ovat 223 g/kWh.

Lämmön kulutus

Apetit on käyttänyt laitostensa lämmitykseen kaukolämpöä, höyryä, ja yhdessä tuotantolaitoksessaan kevyttä polttoöljyä. Kaukolämmön ympäristövaikutuksien laskentaan on käytetty toimittajien ilmoittamia vuoden 2017 arvoja.

Tehtailla käytetty höyry on ostettu samoilla tehdasalueilla sijaitsevilta tuotantolaitoksilta. Ympäristövaikutuksien laskentaan on käytetty toimittajan ilmoittamia vuoden 2017 arvoja. Polttoöljyn ympäristövaikutuksien laskentaan on käytetty Tilastokeskuksen vuoden 2017 päästökerrointa.

Muut rajaukset

Kalaliiketoimintaan liittyvät tunnusluvut on poistettu kaikista yritysvastuuraportin vuotta 2017 koskevista tunnusluvuista, jotta konsernin jatkuvien toimintojen tunnusluvut olisivat vertailukelpoisia. Tästä johtuen konsernitason 2017 yritysvastuun tunnusluvut eroavat viime vuonna julkaistuista.

Ympäristötunnusluvut kattavat tuotantolaitokset Säkylässä, Pudasjärvellä, Helsingissä ja Kirkkonummella.

Henkilöstötunnusluvut koskevat Apetitin Suomen henkilöstöä.

GRI-TAULUKKO

	GRI-mittari	Sisältyy	Lisätiedot	Sijainti raportissa
Organisaation kuvaus	GRI 102-1 Organisaation nimi	X		5
	GRI 102-2 Toimialat, brändit, tuotteet, palvelut	X		18-20
	GRI 102-3 Pääkonttorin sijainti	X		125
	GRI 102-4 Toimintamaat	X		18-20
	GRI 102-5 Omistusrakenne ja yhtiömuoto	X		110
	GRI 102-6 Markkina-alueet, toimialat	X		18-20
	GRI 102-7 Organisaation koko	X		4-5
	GRI 102-8 Tietoa palkansaajista ja muista työntekijöistä	X		38
	GRI 102-9 Toimitusketjun kuvaus	X		16
	GRI 102-10 Merkittävät muutokset organisaatiossa ja toimitusketjussa	X		51-58
	GRI 102-11 Varovaisuusperiaatteen soveltaminen	X		51-58
	GRI 102-12 Organisaation hyväksymät tai edistämät ulkopuolisten toimijoiden periaatteet tai aloitteet	X		22
	GRI 102-13 Jäsenyydet järjestöissä ja edunvalvontaorganisaatioissa	X		22
Strategia	GRI 102-14 Toimitusjohtajan katsaus	X		8
	GRI 102-15 Keskeiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet	X		15, 51-58
Eettiset toimintaperiaatteet	GRI 102-16 Arvot ja toimintaperiaatteet	X		apetit.fi > Tapamme toimia
	GRI 102-17 Epäiltyjen väärinkäytösten ilmoittaminen	X		apetit.fi > Eettinen kanava
Hallinnointi	GRI 102-18 Hallintorakenne	X		111-116
	GRI 102-19 Vastuunjako	X		111-116
	GRI 102-20 Vastuuhenkilöt	X		111-116
	GRI 102-21 Sidosryhmien kuuleminen	X		22

	GRI 102-22 Hallituksen kokoonpano	X	111
	GRI 102-23 Hallituksen puheenjohtaja	X	111
	GRI 102-24 Hallituksen valinta	X	113
	GRI 102-25 Eturistiriitojen välttäminen	X	apetit.fi > Tapamme toimia
	GRI 102-26 Hallituksen rooli organisaation tarkoituksen, arvojen ja strategian määrittelyssä	X	112
	GRI 102-27 Hallituksen kollektiivinen osaaminen	X	111
	GRI 102-28 Hallituksen suorituksen arviointi	X	111-112
	GRI 102-29 Hallituksen rooli vaikutusten ja riskien tunnistamisessa ja hallinnassa	X	111-112
	GRI 102-30 Riskienhallinnan tehokkuuden arviointi	X	56
	GRI 102-31 Riskiarviointien frekvenssi	X	56
	GRI 102-32 Yritysvastuuraportin hyväksyntä	X	45, 56
	GRI 102-33 Epäkohtien kommunikointi	X	111-116
	GRI 102-34 Kriittiset huolenhaiheet	X	53-57
	GRI 102-35 Hallituksen ja johdon palkitseminen	X	117
	GRI 102-36 Palkitsemisjärjestelmästä päättäminen	X	117
	GRI 102-37 Sidosryhmien osallistaminen palkitsemisprosessiin	X	117
Sidosryhmät	GRI 102-40 Luettelo organisaation sidosryhmistä	X	22
	GRI 102-41 Työehtosopimusten kattavuus	X	38
	GRI 102-42 Sidosryhmien määrittely- ja valintaperusteet	X	22
	GRI 102-43 Sidosryhmätoiminta	X	22
	GRI 102-44 Sidosryhmien esille nostamat tärkeimmät asiat ja huolenaiheet	X	24
Raportointiperiaatteet	GRI 102-45 Tilinpäätökseen sisältyvät yhtiöt	X	51
	GRI 102-46 Raportin sisällön määrittely	X	45
	GRI 102-47 Olennaiset näkökohdat	X	24
	GRI 102-48 Muutokset aiemmin raportoiduissa tiedoissa	X	45

	GRI 102-49 Merkittävät muutokset raportin laajuudessa ja näkökohtien laskentarajoissa	X	Ei merkittäviä muutoksia.	
	GRI 102-50 Raportointijakso	X		45
	GRI 102-51 Edellisen raportin päiväys	X		apetit.fi > Aiemmat julkaisut
	GRI 102-52 Raportointitiheys	X		45
	GRI 102-53 Yhteystiedot raportointiin liittyen	X		2
	GRI 102-54 GRI-standardien mukainen raportoinnin kattavuus	X		45
	GRI 102-55 GRI-sisältötaulukko	X		46
	GRI 102-56 Raportoinnin varmennus		Ei ulkopuolista varmennusta.	
Johtamismalli	GRI 103-1 Olenaisia näkökohtia koskevat laskentarajat	X		45
PRODUCT	GRI-mittari	Sisältyy	Lisätiedot	Sijainti raportissa
	GRI 416-1 Tuotteiden terveys- ja turvallisuusvaikutusten arviointi	X		27
	GRI 417-1 Tuotteiden ja palvelujen tuoteinformaatio- ja merkintävaatimukset	X		26
	GRI 417-2 Tuoteinformaatioon ja tuotemerkintöihin liittyvien määräysten rikkomukset	X	Ei rikkomuksia	
	GRI 417-3 Markkinointiviestintään liittyvien lakien, säännösten ja vapaaehtoisten periaatteiden rikkomukset	X	Ei rikkomuksia	
PLANET	GRI-mittari	Sisältyy	Lisätiedot	Sijainti raportissa
	GRI 301-1 Materiaalien käyttö painon tai määrän mukaan	X		35
	GRI 302-1 Organisaation oma energiankulutus	X		33
	GRI 302-3 Energiaintensiteetti	X		32
	GRI 302-4 Energiankulutuksen vähentäminen	X		32
	GRI 303-1 Kokonaisvedenotto vesilähteittäin	X		33
	GRI 304-2 Organisaation toiminnan, tuotteiden ja palvelujen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen	X		26-30
	GRI 305-1 Suorat kasvihuonepäästöt CO ₂ , scope 1	X		32
	GRI 305-4 Kasvihuonekaasujen päästöintensiteetti	X		32

	GRI 306-1 Päästöt vesistöön	X		33
	GRI 306-2 Jätteiden kokonaismäärä jaoteltuna jätelajeittain ja käsittelytavan mukaisesti	X		34
PEOPLE	GRI-mittari	Sisältyy	Lisätiedot	Sijainti raportissa
	GRI 401-1 Uusi palkattu henkilöstö ja henkilöstön vaihtuvuus	X		38
	GRI 403-2 Tapaturmatyypit, tapaturmataajuus, ammattitaitaajuus, menetetyt työpäivät, poissaolot ja työhön liittyvät kuolemantapaukset	X		38-39
	GRI 403-3 Työntekijät joihin kohdistuu korkea onnettomuus- tai ammattitautiriski	X		38
	GRI 404-1 Keskimääräiset koulutustunnit vuodessa henkilöä kohden	X		39
	GRI 404-2 Henkilöstön kehittämisohjelmat ja siirtymävaiheen ohjelmat	X		39
	GRI 404-3 Säännöllisten suoritusarviointien ja kehityskeskustelujen piirissä olevan henkilöstön osuus	X		39
	GRI 405-1 Hallinnon ja henkilöstön monimuotoisuus	X		38
	GRI 414-1 Sosiaaliin vaikutuksiin liittyvien vaatimusten mukaisesti arvioidut uudet toimittajat	X		43
PROFIT	GRI-mittari	Sisältyy	Lisätiedot	Sijainti raportissa
	GRI 201-1 Suoran taloudellisen lisäarvon tuottaminen ja jakautuminen	X		43
	GRI 203-2 Merkittävät epäsuorat taloudelliset vaikutukset	X		16
	GRI 204-1 Ostot paikallisilta toimittajilta	X		43
	GRI 205-2 Lahjonnan ja korruption vastaisten toimintaperiaatteiden ja menettelytapojen viestintä ja koulutus	X		apetit.fi > Tapamme toimia
	GRI 205-3: Vahvistetut korruptiotapaukset ja niihin liittyvät toimenpiteet	X	Ei tapauksia	

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS, TILINPÄÄTÖS 2018 SEKÄ MUUT TIEDOT

SISÄLLYSLUETTELO

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS	51	MUUT TIEDOT	
TILINPÄÄTÖS 2018		Tunnusluvut ja omistus	107
Konsernin tuloslaskelma	59	Selvitys Apetit Oyj:n hallinto- ja ohjausjärjestelmästä 2018	111
Konsernin laaja tuloslaskelma	59	Palkitseminen, sisäpiiriasiat	117
Konsernitase	60	Hallintoneuvosto ja tilintarkastajat	118
Konsernin rahavirtalaskelma	61	Hallitus	119
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	62	Toimitusjohtaja ja johtajisto	121
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	63	Tietoja osakkeenomistajille	124
Emoyhtiön tuloslaskelma, FAS	89	Yhteystiedot	125
Emoyhtiön tase, FAS	89		
Emoyhtiön rahavirtalaskelma, FAS	90		
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet, FAS	91		
Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot, FAS	92		
Hallituksen voitonjakoehdotus	99		
Tilintarkastuskertomus	100		
Hallintoneuvoston lausunto	106		

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 2018

Apetit on suomalainen, vahvasti ruoan alkutuotantoon toimintansa perustava elintarvikeyhtiö. Sen tuoteryhmiin kuuluvat kasvis- ja ruokapakasteet, hedelmä- ja vihannestuoretuotteet sekä kasviöljyt. Yhtiö toimii kotimaisilla ja kansainvälisillä vilja-, öljykasvi- ja rehuraaka-ainemarkkinoilla. Konsernin liiketoimintoja ja konserniraportoinnissa raportoitavat toimintasegmentit ovat Ruokaratkaisut, Öljykasvituotteet ja Viljakauppa. Vuonna 2017 myyty Käljalosteet raportoidaan tilinpäätöksessä lopetettuna toimintona. Yhtiön osakkeet on listattu Nasdaq Helsingissä vuodesta 1989 lähtien ja sen kotipaikka on Säkyli.

Ruokaratkaisut-segmentin muodostavat Apetit Ruoka Oy, Apetit Suomi Oy ja Apetit Ruokaratkaisut Oy. Viljakaupasta ja Öljykasvituotteista vastaa Avena Nordic Grain Oy tytäryhtiöineen. Konsernin emoyhtiön Apetit Oyj:n kulut jaetaan jatkuvien toimintojen segmenteille tasajaolla. Osakkuusyhtiö Sucros Oy:n tulos raportoidaan liikevoiton alapuolella.

Apetitin arvonluonti

Apetitin kyky tuottaa arvoa perustuu uudistumiseen ja tuotekehitykseen, vahvojen ja vetovoimaisten brändien jatkuvaan kehittämiseen, vahvaan siteeseen alkutuotantoon sekä toiminnan tehokkuuden ja ketteryyden jatkuvaan parantamiseen. Tavoittelemme kasvua ja luomme lisää arvoa korkeamman jalostusarvon tuotteilla, joissa yhdistyvät syömisen trendit, kuten hyvinvointi, vastuullinen ja läpinäkyvä tuotantoketju sekä kotimaisuus ja helppous.

Apetitin arvonluontimalli on kuvattu tarkemmin vuosikertomuksessa.

Strategia

Strategiakaudella 2018-2020 Apetitin tavoitteena on olla kasvipohjaisten ruokaratkaisujen edelläkävijä ja Suomen tunnetuin kasvipohjaiseen syömiseen erikoistunut brändi. Strategian painopistealueet ovat uudistuminen, kansainvälistyminen ja tehokkuuden parantaminen.

Apetit keskittyy toiminnassaan jatkuvaan uudistumiseen lisäämällä tuote- ja palvelukehitystä, entistä voimakkaampaan kansainvälistymiseen kasvattamalla ruuan kansainvälistä kauppaa ja kartoittamalla mahdollisia uusia hankinta-alueita viljakaupassa samalla vahvistaen jalansijaa Baltiassa sekä tehokkuuden parantamiseen kaikissa liiketoimintoissaan.

LIIKETOIMINTA-ALUEIDEN STRATEGISET PAINOPISTEALUEET 2018-2020:

Ruokaratkaisut-liiketoiminnan tavoitteena on kasvaa kannattavasti markkinoita nopeammin kotimaassa. Strategisia painopistealueita ovat:

- Pakasteen ja tuoretuotteiden vahva uudistaminen sekä keuhäänkärkituotteiden luominen kansainvälisille markkinoille
- Lasten ja nuorten kasvisten syönnin lisääminen ja tukeminen
- Kannattavuuden selkeä parantaminen
- Vastuullinen arvoketju entistä vahvemmaksi kilpailutekijäksi

Öljykasvituotteet-liiketoiminnan tavoitteena on kannattavuuden parantaminen ja jalostusasteen kasvattaminen. Strategisia painopisteitä ovat:

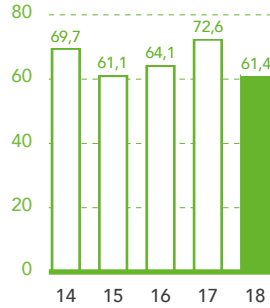
- Öljynpuristustuotannon tehostaminen
- Kotimaisen rypsinviljelyn kehittäminen
- Uudet innovaatiot ja niiden nopea kaupallistaminen
- Kotimaisen kasviproteiiniomavaraisuuden kehittäminen

KESKEISET TUNNUSLUVUT

Milj. euroa	2018	2017	Muutos, %
Jatkuvat toiminnot			
Liikevaihto	283,1	311,8	-9
Liiketulos	-6,9	1,1	
Liiketulos, %	-2,4	0,3	
Operatiivinen liiketulos	-0,5	1,3	
Operatiivinen liiketulos, %	-0,2	0,4	
Tulos ennen veroja	-8,1	1,6	
Tilikauden tulos	-6,6	2,9	
Osakekohtainen tulos, euroa	-1,06	0,46	
Konserni			
Osakekohtainen tulos, euroa	-1,21	-0,10	
Oma pääoma/osake, euroa	16,29	18,10	
Omavaraisuusaste, %	61,4	72,6	
Oman pääoman tuotto, %	-6,2	2,5	
Sidotun pääoman tuotto, %	-7,1	1,9	

Muut tunnusluvut ja tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty vuosikertomuksessa sivulta 107 alkaen.

Omavaraisuusaste, %

Viljakauppa-liiketoiminnan tavoitteena on kauppavolyymien kasvattaminen päähankinta-alueilla ja käyttöpääoman tehokas käyttö. Strategisia painopisteitä ovat:

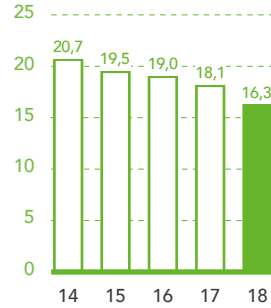
- Markkinaosuuden kasvattaminen Baltian hankinta-alueella
- Vahvat arvoketjukumppanuudet Suomessa
- Edistyneimmät digitaaliset palvelut logistiikan ja viljakaupan tueksi
- Uusien hankinta-alueiden kartoittaminen
- Kannattavuuden selkeä parantaminen

Strategian mukaiset toimenpiteet vuonna 2018

Apetit investoi lähes 10 miljoonaa euroa uuteen pihvi- ja pyörykkälinjaan Säkylän tehtaalla. Uuden linjan rakentaminen on edennyt aikataulussa. Uusi linja kaksinkertaistaa kyseisen tuoteryhmän tuotantokapasiteetin, vastaa nykyiseen kysyntään sekä mahdollistaa uusien tuotteiden valmistuksen kotimaahan ja kansainvälisille markkinoille.

Osana tehokkuuden parantamista Kirkkonummella sijaitsevan rypsiöljynpuristamon yhteyteen rakennetaan bioenergiailai-

Oma pääoma/osake, euroa

tos. Bioenergiailaitos korvaa nykyisen uusiutumattomiin polttoaineisiin perustuvan energiaratkaisun ja pienentää merkittävästi koko konsernin hiilidioksidipäästöjä. Bioenergiailaitoksen investointi on ehdollinen ympäristöluvalle.

Apetitin tytäryhtiö Avena Nordic Grain Oy ja Viljelijän Bernerin yhdistivät osto- ja myyntiorganisaationsa tuotantopanos- ja viljakaupassa Viljelijän Avena Berneriksi. Kumppanuuteen perustuva uudenlainen toimintamalli tarjoaa kotimaiselle viljelijälle tuotantopanos- ja viljakaupan palvelut yhdeltä luukulta.

Apetit ilmoitti luopuvansa Ruokaratkaisut-liiketoimintaan kuuluvista palvelutoreista vaiheittain alkuvuoden 2019 aikana. Palvelutoreista luopuminen on strategian mukaista keskittymistä ydinliiketoimintoihin sekä luonnollinen jatkumo kalaliiketoiminnasta luopumiselle vuonna 2017.

Ruuan kansainvälisen kaupan osuuden kasvattaminen on edennyt suunnitelmien mukaisesti ja sen määrä yli kaksinkertaistui vuonna 2018. Apetit rakensi syksyllä Ruotsin markkinoille suunnatun Free from -valikoiman, joka sisältää viisi erilaista pihvi- ja pyörykkätuotetta. Venäjällä aseman vahvistamista jatketaan paikallisten elintarvikeketjujen kautta. Herneen vieni kasvoi merkittävästi. Hernettä viedään eniten Italiaan.

Kasvisten ykkösenä Apetit on näyttänyt suuntaa kasvipothajaiselle syömiselle ja panostanut viime vuosina vahvasti tuotekehitykseen. Osoituksena Apetit osaamisesta kotimaisten kasvien jalostamisessa Apetit Vegepops Porkkana-mango valittiin toukokuussa Vuoden Suomalaiseksi Elintarvikkeeksi 2018. Apetit osallistui touko-kesäkuussa toteutettuun kehitysyritys Foodwestin osakeantiin, mikä tukee strategisia tavoitteita panostaa tuotekehitykseen.

Rypsi-ingredientin kehittämiseen tähtäävä hanke jatkuu suunnitelman mukaisesti. Hankkeen tavoitteena on uuden, ravintosisällöltään korkealaatuisen, ingredientin kehittäminen kansainvälisille elintarvikemarkkinoille. Rypsi-ingredientin uuselintarvikelupahakemus jätettiin 31.12.2018.

Jatkuvien toimintojen liikevaihto ja tulos

Liikevaihto tammi-joulukuussa oli 283,1 (311,8) miljoonaa euroa. Operatiivinen liiketulos oli -0,5 (1,3) miljoonaa euroa ja raportoitu liiketulos oli -6,9 (1,1) miljoonaa euroa. Satokausituotannosta ja viljavarastojen kasvusta aiheutuvien kiinteiden kustannusten varastoon aktivoimisen tulosvaikutus oli 0,7 miljoonaa euroa verrattuna edellisvuoteen. Raportoitu liiketulos sisältää Tuoteryhmän arvonalentumistestauksen seurauksena tehdyn -4,7 miljoonan euron alaskirjauksen sekä -1,6 miljoonan euron kerta- luonteisen erän ulkomaisen viljatoimittajan sopimusrikkomuksen seurauksena.

Osuus osakkuusyhtiö Sucroksen tuloksesta tammi-joulukuussa oli -0,7 (1,0) miljoonaa euroa.

Rahoitustuotot ja -kulut olivat yhteensä -0,5 (-0,5) miljoonaa euroa. Rahoituskuluihin sisältyy Avena Nordic Grain Oy:n henkilöstöomistajille kuuluva osuus Avena Nordic Grain -konsernin tuloksesta 0,0 (-0,4) miljoonaa euroa.

Tulos ennen veroja oli -8,1 (1,6) miljoonaa euroa ja kauden tulosta vastaavat verot 1,5 (1,2) miljoonaa euroa. Kauden tulos oli -6,6 (2,9) miljoonaa euroa ja osakekohtainen tulos -1,06 (0,46) euroa.

Rahavirrat, rahoitus ja tase

Konsernin maksuvalmius oli hyvä ja rahoitusasema vahva.

Konsernin liiketoiminnan rahavirta korkojen ja verojen jälkeen oli tammi-joulukuussa -23,5 (20,0) miljoonaa euroa. Käyttöpääoman muutoksen vaikutus oli -26,1 (22,5) miljoonaa euroa. Käyttöpääomaa nosti merkittävästi viljan maailmanmarkkinahintojen oleellinen nousu sekä viljan varastotasojen tilapäinen kasvu Baltiassa johtuen markkinan tarjonnan ja kysynnän epäsuhdasta. Käyttöpääoman muutoksien kausiluonteisuudesta on kerrottu Toiminnan kausiluonteisuus -otsikon alla.

Investointien nettorahavirta oli -4,8 (8,9) miljoonaa euroa. Rahoituksen rahavirta oli 15,2 (-17,8) miljoonaa euroa sisältäen

osingonmaksuja -4,3 (-4,3) miljoonaa euroa ja lainojen nostoja 19,5 (takaisinmaksuja -13,6) miljoonaa euroa.

Jatkuvien toimintojen korolliset velat kauden päättyessä olivat 24,4 (4,9) miljoonaa euroa ja likvidit rahavarat 2,6 (15,7) miljoonaa euroa. Korolliset nettovelat olivat 21,8 (-10,8) miljoonaa euroa.

Konsernin taseen loppusumma oli 164,6 (154,7) miljoonaa euroa. Oman pääoman määrä oli katsauskauden päättyessä 101,1 (112,3) miljoonaa euroa. Omavaraisuusaste oli 61,4 (72,6) prosenttia ja nettovelkaantumisaste 21,5 (-9,6) prosenttia. Konsernin maksuvalmiutta turvataan sitovin limiittisopimuksin. Limiittisopimuksia purettiin vuoden aikana 15 miljoonaa euroa. Kauden päättyessä limiittejä oli nostettavissa 25 (40) miljoonaa euroa. Yritystodistuksia oli emittoituna 21,0 (0,0) miljoonaa euroa.

Investoinnit

Konsernin jatkuvien toimintojen bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen olivat 6,7 (5,2) miljoonaa euroa jakautuen seuraavasti: Ruokaratkaisut 5,6 (3,7) miljoonaa euroa, Öljykasvitutteen 1,0 (1,1) miljoonaa euroa, Viljakauppa 0,1 (0,4) miljoonaa euroa.

Henkilöstö

Apetitin henkilöstöstrategian painopistealueet ovat kannustavan ja turvallisen työilmapiirin luominen, innostavan ja tavoitteellisen johtamisen mahdollistaminen, osaamisen kehittäminen sekä rohkean ja kokeilevan kulttuurin mahdollistaminen ja työnantaja-mielikuvan kehittäminen. Vuoden 2018 keskeisiä teemoja olivat esimiestyön ja -osaamisen vahvistaminen sekä terveysjohtamisen ja työturvallisuuskulttuurin edelleen kehittäminen.

Toimenpiteitä työturvallisuuden kehittämiseksi jatkettiin vuonna 2018. Keskeiset työturvallisuuden parantamiseksi toteutetut toimenpiteet olivat työturvallisuusviestinnän lisääminen, entistä systemaattisempi turvallisuushavainnointi ja paikkakuntakohtaisten työsuojelutoimikuntien toiminnan kehittäminen ja yhtenäistäminen. Vuonna 2018 tapahtui 33 (32) kappaletta vähintään yhden päivän poissaoloa johtaneita työtapaturmia.

Työtapaturmiin lasketaan myös työmatkatapaturmat. Työtapaturmien osalta Apetitin tavoitteena on nolla tapaturmaa. Työtapaturmatilastoissa ovat mukana sekä työntekijät että toimihenkilöt. Terveysjohtamisen kehittämiseen liittyen on lisätty HR:n, esimiesten, työterveyshuollon ja vakuutusyhtiön yhteistyötä sekä annettu esimiehille työkykyjohtamiseen liittyvää koulutusta. Apetitin tavoitteena on pienentää sairauspoissaoloja. Vuonna 2018 sairauspoissaoloosuus oli 5,7 (5,8) prosenttia. Sairauspoissaoloosuus oli sairauspoissaoloaika suhteessa teoreettiseen säännölliseen työaikaan.

Vuoden aikana jatkettiin Apetit Suunta -esimiesvalmennusta. Sen tavoitteena on vahvistaa esimiesten johtamis- ja vuorovaikutusvalmiuksia, yhtenäistää johtamisen tapoja ja käytäntöjä sekä tukea heitä muutoksen johtamisessa. Koulutukseen osallistuvat kaikki konsernin esimiehet. Loppuvuonna lanseerattiin konsernin laajuinen sähköinen oppimisympäristö, joka sisältää erilaisia koulutuksia ja oppimiskokonaisuuksia koko henkilöstölle.

Vuosittainen työhyvinvointikysely toteutettiin ja tulokset käsiteltiin kaikissa konsernin toiminnossa syksyn 2018 aikana. Samalla päätettiin kehityskohteet sekä eri toiminnossa että konserninlaajuisesti. Parhaimmat arvosanat kyselyssä saivat odotukset oman työn osalta, yrityksen tekemän työn merkityksellisyys ja kyky työskennellä omassa tehtävässä terveyden puolesta. Tärkeimmiksi kehityskohteiksi nousivat puolestaan palautteen anto, työpaikan välittävä ilmapiiri sekä työnantajan kiinnostus työntekijöiden hyvinvointia kohtaan.

Apetitin arvot – toimimme vastuullisesti, uudistumme rohkeasti ja menestymme yhdessä – syntyivät vuonna 2017 apetit-laisten yhteisen prosessin tuloksena. Vuonna 2018 arvoja käsiteltiin kaikkialla konsernissa käydyissä arvokeskusteluissa, joissa arvojen jalkauttamisen ohella pohdittiin niiden keskeistä yhteyttä Apetitin strategiaan. Arvot olivat myös uuden oppimisympäristön ensimmäisen koulutuksen aiheena.

Apetit-konsernin organisaatorakennetta yksinkertaistettiin ja johtamista selkiytettiin vuoden aikana. Laajemmista muutoksista

KONSERNIN HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ KESKIMÄÄRIN

	2018	2017	2016
Ruokaratkaisut	455	451	452
Öljykasvitutteen	47	45	42
Viljakauppa	62	61	55
Kalajalosteet, lopetetut toiminnot	-	140	180
Yhteensä	564	697	729

ta neuvoteltiin henkilöstön edustajien kanssa. Apetit-konsernin johdossa tapahtui muutoksia vuonna 2018. Väliaikaisena talousjohtajana toiminut Tero Heikkinen nimettiin talousjohtajaksi 1.3.2018 alkaen.

Apetit-konsernissa työskenteli vuoden 2018 lopussa 594 (642) henkilöä. Keskimääräinen henkilöstömäärä vuonna 2018 kokoaikaiseksi muutettuna oli 564 (697).

Henkilöstölle maksetut palkat ja palkkiot vuonna 2018 olivat 23,8 (28,8) miljoonaa euroa, josta vertailuvuonna lopetettujen toimintojen osuus oli 5,4 miljoonaa euroa. Vuoden 2018 aikana aiemmin alihankintana teetettyä työtä on merkittävässä määrin siirretty omalle henkilöstölle.

Henkilöstöön liittyviä asioita esitellään tarkemmin Apetitin vuosikertomuksessa Henkilöstö-osiossa.

Ihmisoikeudet sekä korruption ja lahjonnan torjunta

Apetit edellyttää eettisten ohjesääntöjen noudattamista omilta työntekijöiltään ja yhteistyökumppaneiltaan. Apetitilla on myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jonka avulla varmistetaan koko henkilöstön yhdenvertainen kohtelu.

Apetitin eettiset ohjesäännöt kieltävät ottamasta vastaan suoria tai epäsuoria lahjuksia tai muita etuja, joita voidaan pitää lahjuksina liiketoiminnan hankkimiseksi tai ylläpitämiseksi. Käikiltä Apetitin työntekijöiltä edellytetään eettiseen ohjesääntöön

tutustumista ja sen noudattamista sekä ohjesäännön vastaisesta toiminnasta raportointia sitä varten järjestetyn eettisen kanavan kautta. Vuonna 2018 eettiseen kanavaan ei tullut yhtään ilmoitusta.

Apetitin työntekijät eivät myöskään saa yrittää hankkia laittoimin keinoin itselleen suotuisia viranomaispäätöksiä tai -palveluja. Apetitin työntekijöiden on myös vältettävä tilanteita, jotka ovat ristiriidassa tai joiden voidaan katsoa olevan ristiriidassa työntekijän henkilökohtaisten ja liiketoimintaan liittyvien etujen kanssa. Apetit kouluttaa kaikki toimihenkilönsä keskeisiin kilpailulainsäädännön periaatteisiin varmistaakseen reilun ja läpinäkyvän kilpailun markkinoilla. Sisäinen koulutusmateriaali kilpailulainsäädäntöön valmistui vuoden 2018 lopussa. Vuonna 2018 ei tullut ilmi yhtään ihmisoikeusrikkomusta tai korruptioon ja lahjontaan liittyvää tapausta.

Apetitin toimintapolitiikkaa ja eettisiä periaatteita täydentävät eettiset toimittajavaatimukset, jossa käsitellään esimerkiksi lakeihin ja asetuksiin, ympäristöön, liiketoiminnan eettisyyteen, pakko- ja lapsityöhön, syrjintään ja sortamiseen sekä työympäristöön ja sosiaalisiin oloihin liittyviä asioita.

Liiketoimintakatsaukset

RUOKARATKAISUT

Ruokaratkaisut-segmentin liikevaihto tammi-joulukuussa oli 97,4 (100,2) miljoonaa euroa. Operatiivinen liiketulos oli -0,1 (-1,3) miljoonaa euroa ja raportoitu liiketulos -4,9 (-1,5) miljoonaa euroa.

Investoinnit olivat 5,6 (3,7) miljoonaa euroa. Investoinnit kohdistuivat pääosin pihvi- ja pyörykkälän suunnittelu- ja rakennustyöhön sekä Säkyän pakastetehtaan tuotannon kehittämiseen.

ÖLJYKASVITUOTTEET

Öljykasvituotteet-segmentin liikevaihto tammi-joulukuussa oli 66,7 (65,3) miljoonaa euroa. Operatiivinen liiketulos oli 2,2 (1,8) miljoonaa euroa ja raportoitu liiketulos 2,2 (1,8) miljoonaa euroa.

Investoinnit olivat 1,0 (1,1) miljoonaa euroa ja kohdistuivat Kirkkonummen öljynpuristamon kunnossapitoinvestointeihin sekä rypsiproteiini-ingredientin kehitykseen.

VILJAKAUPPA

Viljakauppa-segmentin liikevaihto tammi-joulukuussa oli 137,4 (162,9) miljoonaa euroa. Operatiivinen liiketulos oli -2,6 (0,8) miljoonaa euroa ja raportoitu liiketulos -4,2 (0,8) miljoonaa euroa.

Investoinnit olivat 0,1 (0,4) miljoonaa euroa.

Tutkimus ja kehitys

Konsernin tutkimus- ja kehitystoiminnan menot olivat 1,3 (1,2) miljoonaa euroa, mikä on 0,4 (0,4) prosenttia liikevaihdosta. Vertailuvuonna 2017 tutkimus- ja kehitystoiminnan menojen lisäksi toteutettiin Business Finlandin osin rahoittamaa Ruuan digitaaliset palvelut -hanketta, jonka osuus oli 0,7 miljoonaa euroa. Lisäksi taaseeseen on aktivoitu tuotekehityskuluja 0,4 (0,1) miljoonaa euroa.

Ruokaratkaisut-liiketoiminnassa tutkimus- ja kehitystoiminta kohdistui pääsääntöisesti uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen ja toimintaa tukevien yhteistyöverkostojen rakentamiseen. Vahvistamalla osaamista ja kehittämällä tuotekehitysprosessia Apetit on tuonut markkinoille ennätystahtiin merkittävän määrän uusia tuotteita, tuoteryhmiä ja konsepteja. Osoituksena Apetitin osaamisesta kotimaisten kasvien jalostamisessa Apetit Vegepops Porkkana-mango valittiin toukokuussa Vuoden Suomalaiseksi Elintarvikkeeksi 2018.

Vuoden aikana Kasvisjauhis-tuoteperhe laajeni kahdella uudella Kasvisjauhis-pizzalla, ensin Original-versiolla ja myöhemmin syksyllä Vegelover-nimisellä rinnakaistuotteella. Kasvisjauhis-pizat ovat yltäneet heti Apetitin myydyimmiksi pizzatuotteiksi. Tuotteen käyttövalmiiden kasvien tuoteryhmään tuotiin vuoden

aikana uusia kasvissekoituksia Tuoreksiin sekä erilaisia napostelukasviksia nopeaksi ja terveelliseksi välipalaksi. Pihveissä ja pyöryköissä Apetit toi markkinoille muun muassa maukkaat kala- ja punajuuri-pyörykät sekä vähittäiskaupan valikoimiin ammattikeittiössä suositut Järvikalapihvit, joissa käytetään hoitokalastuksella saatavaa raaka-ainetta. Myös porkkana- ja pinaatti-raejuustona-pit tuotiin kuluttajien saataville vähittäiskauppaan ammattikeittiöiden rinnalla. Apetitin klassikkotuote pinaattikeitto sai syksyllä rinnalleen uuden ja odotetun vegaanisen version.

Apetit uudistaa tuotteitaan ja palveluitaan sekä kehittää täysin uusia tuotteita tarjotakseen helppoja ja herkullisia kasvispainotteisia ruokaratkaisuja ihmisille, jotka arvostavat hyvän makuista, terveellistä ja vastuullisesti tuotettua ruokaa vaihtelevissa ruokailutilanteissa. Uudet tuotteet kehitetään vastaamaan suomalaisia makumieltymyksiä ja ravitsemussuosituksia sekä helpottamaan jokapäiväistä ruokailua.

Erittäin tärkeäksi tekijäksi on noussut myös ruoan kasvispainotteisuuden, alkuperän ja kotimaisuuden huomioiminen. Kasvien, kasviöljyjen ja täysjyväviljojen käyttö on oleellinen osa terveellistä ruokavaliota. Kasvispainotteisessa ruoassa kiinnitetään erityistä huomiota ravintoarvojen lisäksi houkuttelevaan ulkonäköön ja hyvään makuun, koska vain syöty ruoka ravitsee. Apetit haluaa sitoutua pitkäjänteisesti kestäväen kehityksen mukaiseen ravitsemustyöhön tuotteidensa kautta, ja osoituksena siitä vuoden 2017 lopussa tehdyt kahdeksan ravitsemussitoumusta. Ravitsemussitoumuksissa on asetettu tavoitteeksi muun muassa kasvattaa sydänmerkkituotteiden valikoimaa, tuoda markkinoille lapsille suunnattuja terveellisiä välipaloja ja helpottaa eri tavoin kasvien käyttöä arjessa Apetitin tuotteilla ja palveluilla.

Öljykasvituotteet-liiketoiminnassa painopiste oli syvällisen tutkimus- ja kehitystoiminnan edistämässä. Rypsiraaka-aineen jalostusarvon nostamiseksi jatkettiin hanketta, jonka rahoittamiseen myös Business Finland osallistui. Hankkeen tavoitteena on uuden, ravintosisällöltään korkealaatuisen, ingredientin kehittäminen kansainvälisille elintarvikemarkkinoille. Hanke eteni

suunnitelmien mukaan ja rypsi-ingredientin uuselintarvikelupahakemus jätettiin 31.12.2018. Öljykasvituoitteet-liiketoiminnan strategisena päämääränä on myös kotimaisen öljykasvilijelyn lisääminen, jota edistettiin monin tavoin.

Apetit jatkoi aiemmin käynnistettyjä hankkeita ja kehitysohjelmia viljelyn kehittämiseen liittyen. Käynnissä olevia hankkeita ovat muun muassa Pyhäjärvi-instituutin koordinoima Muuvi-hanke, sekä luomuviljelijöille suunnattu koulutusohjelma. Apetit toteuttaa viljelyn tutkimus- ja kehitystoimintaa Köyliössä sijaitsevalla Räpin koetilalla, tavoitteenaan turvata avomaan vihannestuotannon tulevaisuus ennakoimalla viljelymenetelmien muutostarpeita ja tuomalla uusinta tietoa ja osaamista viljelijöiden käyttöön. Koetoiminnassa haetaan esimerkiksi vaihtoehtoja kemiallisille torjunta-aineille sekä etsitään keinoja maan kasvuolosuhteiden parantamiseksi. Tutkimusaiheita ovat esimerkiksi viljelykierron optimointi, katekalvojen ja hyönteisverkkojen käyttö, tihkukastelu ja -lannoitus sekä mekaaninen rikkakasvien torjunta.

Apetitin luomuohjelman tavoitteena on kasvispainotteisten luomuelintarvikkeiden tarjonnan kasvattaminen, sillä kuluttajien kysyntä luomuun jatkaa kasvuaan. Ohjelmallaan Apetit pyrkii luomuviljelymenetelmiä kehittämällä helpottamaan viljelijöiden siirtymistä luomuviljelyyn ja näin nostamaan luomuviljely uudelle tasolle lisäämällä sen viljelytehokkuutta. Luomuviljelyn kehittämiseksi Räpin koetilalla ryhdytään tutkimaan ja kehittämään luomuviljelyä osana Apetitin omaa Vastuuviljely-menetelmää. Koetilan pelloista osa muutetaan hankkeen myötä luomuviljelyä tukeviksi. Luomuviljely Räpin koetilalla käynnistyy kasvukaudella 2019.

Strategiansa mukaisesti Apetit jatkoi uusien digitaalisten ruoka- ja palveluratkaisujen kehittämistä. Vuosien 2016-2017 aikana toteutetun Business Finlandin innovaatiohankkeen ”Ruuan digitaaliset palvelut” tavoitteena oli synnyttää digitalisaation avulla ruualle ja syömiselle uudenlaisia palveluita hyvinvointia, helpoutta ja vastuullisuutta arvostavan kuluttajan arkeen. Yleisen

digitalisaation edistämisen lisäksi hankkeen tuloksena vuonna 2018 lanseerattiin Apetitin Njam-mobiilisovellus, joka suosittelee käyttäjälle tämän aiempien valintojen perusteella herkullisia ja kasviksista inspiroituneita reseptejä. Njam on todellinen arjen helpottaja, joka kannustaa ja avustaa käyttäjänsä lisäämään kasvista käyttöä. Vuonna 2017 hankkeesta syntyi Apetitin Kasvimaani-verkkokauppa, josta voi helposti tilata tuoreita kasviksia kotiovelle toimitettuna.

Ympäristö

Apetit-konsernin toimintaa ohjaa toimintapolitiikka ja eettiset toimintaperiaatteet, joiden päämääriin sisältyy ympäristöasioiden vastuullinen johtaminen ja ympäristövaikutusten hallinta. Ympäristöasioiden johtamisjärjestelmä kattaa ISO 14001 -standardin vaatimukset Ruokaratkaisuiden pakaste- ja tuoretuotteet-tuoteryhmissä. Tavoitteena on tehokas ja turvallinen tuotanto, joka on sopusoinnussa ympäristön kanssa. Konsernin merkittävimmät ympäristövaikutukset liittyvät tuotantoprosessissa syntyviin eloperäisiin jätteisiin, vesien käyttöön ja energian kulutukseen tuotannossa, varastoinnissa, kuljetuksissa ja kiinteistöissä. Apetit on sitoutunut ympäristöasioiden jatkuvaan parantamiseen.

Apetitin ruokaliiketoiminnan ympäristövaikutukset liittyvät energian ja veden käyttöön prosessissa sekä siinä syntyvien sivuvirtojen ja jätteiden käsittelyyn. Öljykasvien jalostuksessa kasviöljynpuristuksen tuotantotapa on puolestaan mekaaninen ja kemikaaliton. Kasviöljynpuristuksessa ympäristövaikutuksia aiheuttavat lähinnä hajukaasujen poltto, raaka-aineiden vastaanotossa erotettava rikkakasvijäte ja prosessissa syntyvä valkaisu- ja jäte. Kaikissa toiminnoissa syntyy lisäksi jonkin verran pakkausjätettä.

Apetit on mukana suomalaisen elinkeinoelämän energiatehokkuussopimusjärjestelmässä ja sitoutunut toteuttamaan siihen kuuluvaa Elintarviketeollisuuden toimenpideohjelmia. Konkreettisenä energiankäytön tehostamistavoitteena elintarviketeollisuuden ohjelmassa on 7,5 prosenttia vuosien 2017 - 2025 sopimus-

jaksolla. Vuonna 2018 energiankulutus oli 0,4 MWh (0,4) per tuotettu tonni.

Osana energiatehokkuuden parantamista ja tavoitetta uusiutuvan energian käytön lisäämiseksi Apetit rakentaa bioenergialaitoksen Kirkkonummen rypsiöljynpuristamon yhteyteen. Bioenergialaitos korvaa nykyisen uusiutumattomiin polttoaineisiin perustuvan energiaratkaisun ja pienentää merkittävästi koko konsernin hiilidioksidipäästöjä. Bioenergialaitoksen investointi on ehdollinen ympäristöluvalla.

Kaikilla konsernin ympäristölupavollisilla tuotantolaitoksilla on voimassa oleva ympäristöluja. Vuoden aikana tuotantolaitoksilla ei ollut merkittäviä ympäristöön vaikuttaneita häiriö- tai onnettomuustilanteita. Länsi-Säkylän teollisuusalueen jätevedenpuhdistamon ympäristölupapäätös vuodelta 2014 on velvoittanut toiminnanharjoittajaa selvittämään yksin tai yhdessä muiden alueen puhdistamoiden kanssa vaihtoehtoisia purkupaikkoja jätevesille. Apetit on yhdessä muiden alueen toimijoiden kanssa antanut vastauksen selvityksen koskien jätevedenpuhdistamon vaihtoehtoisia purkupaikkoja vuonna 2017. Vuoden 2018 aikana Apetit täydensi aikaisemmin antamaansa selvitystä lupaviranomaisen pyynnöstä.

Yhtiön tiedossa ei ole tilinpäätöshetkellä merkittäviä yksittäisiä ympäristöön liittyviä riskejä. Ympäristökulut olivat 1,2 (1,1) miljoonaa euroa eli 0,4 (0,3) % liikevaihdosta.

Ympäristöasioita esitellään yksityiskohtaisemmin Apetitin vuosikertomuksessa Ympäristö-osiossa.

Toiminnan kausiluonteisuus

IAS 2 -standardin mukaisesti vaihto-omaisuuden hankintameenon luetaan mukaan systemaattisesti kohdistettu osuus valmistuksen kiinteistä yleismenoista. Satokausituotannossa raaka-aineista jalostetaan valmiita tuotteita pääosin vuoden viimeisen neljänneksen aikana, jolloin valmistuksen kiinteitä yleismenoja aktivoituu taseeseen muita neljänneksiä enemmän. Tästä kirjauskäytännöstä johtuen tulostulokset painottuu toiselle vuosipuolis-

kolle. Tulokertymän kausiluonteisuus on satokausituotannosta johtuen voimakkainta Ruokaratkaisut-segmentin pakastetuote-ryhmässä ja osakkuusyhtiö Sucroksen toiminnassa.

Satokaudet aiheuttavat kausivaihtelua myös sitoutuneen käyttöpääoman määrässä. Viljakauppa- ja Öljykasvituotteet-segmentteihin sitoutunut käyttöpääoma on korkeimmillaan vuoden loppupuolella ja laskee alimmilleen kesällä ennen seuraavan satokauden alkua. Myös Ruokaratkaisut-segmentin pakastetuote-ryhmässä satokausituotannon kausiluonteisuus nostaa sitoutuneen käyttöpääoman määrän liiketoiminnassa korkeimmilleen vuoden vaihteen tienoilla.

Viljakauppa-segmentin liikevaihto vaihtelee vuosittain ja vuosineljänneksittäin merkittävästikin riippuen kysynnästä ja tarjonasta sekä hintatasosta kotimaassa ja muilla markkinoilla.

Yritysvastuun johtaminen

Apetit kehittää kestävämpää elintarviketuotantoa edistämällä kasvien käytön lisäämistä. Apetit toimii kestävästi ja vastuullisesti arvoketjun joka vaiheessa viljelytyksen ja tuotannon kautta asiakkaille ja lopulta kuluttajalle asti.

Apetitin toiminta perustuu yrityksen arvoihin, visioon ja misioon. Vastuullisuustyötä ohjaavat Apetitin strategia, vahvistettu toimintapolitiikka, eettinen ohjeisto sekä hankintaperiaatteet, jotka pohjautuvat YK:n Global Compact -aloitteeseen. Apetit on sitoutunut noudattamaan toimintamaidemme lakeja ja muuta sääntelyä.

Apetitin tavoitteena on tasapuolisuus kaikkia sidosryhmiään kohtaan. Jatkuva vuoropuhelu sidosryhmien kanssa ja heidän toiveidensa huomioon ottaminen ovat vastuullisen toiminnan peruspilareita.

Apetit pyrkii ymmärtämään mahdollisimman kattavasti oman toimintansa vaikutukset ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristölle. Apetit on tehnyt laajamittaisen yritys vastuun sisällön määrittämisprosessin yhdessä tärkeimpien sidosryhmiensä kanssa. Määrittely sisältää olennaisimmat yritys vastuun osa-alueet, joilta kerätään

systemaattisesti tunnuslukuja ja tietoja vastuullisen toiminnan jatkuvaksi kehittämiseksi.

Lisätietoa Apetitin vastuullisuudesta on saatavilla vuosikertomuksen vastuullisuusosioista. Apetit raportoi vastuullisesta toiminnastaan Global Reporting Initiativen (GRI) laatiman kestävä kehityksen raportointiohjeiston mukaisesti soveltuvin osin.

Riskit ja epävarmuustekijät sekä riskien hallinta

Apetit Oyj:n hallitus on vahvistanut konsernin riskienhallintapolitiikan ja riskienhallintaperiaatteet. Kaikki konserniyhtiöt ja liiketoimintayksiköt arvioivat ja raportoivat säännöllisesti liiketoimintaansa liittyviä riskejä sekä tarvittavien kontrollimenetelmien ja riskienhallintakeinojen riittävyyttä. Näiden strategiatyötä ja päätöksentekoa tukevien riskiarviointien tarkoituksena on riittävien toimenpiteiden varmistaminen riskien hallitsemiseksi. Riskienhallinnan puitteita, politiikkoja ja periaatteita arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti osana konsernin vuosisuunnittelua. Riskienhallintaa arvioidaan kokonaisuutena säännöllisin väliajoin ulkoisten asiantuntijoiden tukemana ja näin varmistetaan, että periaatteet ja toimintamallit ovat alan parhaiden käytänteiden mukaisia.

Apetit-konsernissa riskit luokitellaan strategisiin, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin. Konsernin olennaisimmat strategiset riskit liittyvät liiketoimintaportfolion strategian mukaisen kehittämisen onnistumiseen sekä muutoksiin liiketoiminta-alueilla ja asiakuuksissa.

Merkittävimmät operatiiviset riskit liittyvät raaka-aineiden saatavuuteen, hankinnan ja myynnin tai käytön eriaikaisuuteen sekä raaka-aineiden markkinahintojen vaihteluun. Hintariskiien hallinnalla on erityisen suuri merkitys Viljakaupassa, Öljykasvituotteissa ja Ruokaratkaisuiden tuoretuoteryhmässä. Viljojen ja öljykasvien hinnat muodostuvat kansainvälisillä markkinoilla. Viljakaupassa ja Öljykasvituotteissa avoimille hintariskeille on määritelty limiitit.

Konserni toimii kansainvälisillä markkinoilla ja on siten alttiina valuuttakurssimuutoksista johtuvalle valuuttariskille. Valuuttaris-

kien kokonaismäärä pienentyi merkittävästi kalaliiketoiminnan myynnin seurauksena. Rahoitusriskien hallinnasta kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedossa 23.

Tulipalo, vakava konerikko, elintarviketurvallisuuteen vaikuttavat virheet raaka-aineissa tai lopputuotteissa saattavat aiheuttaa merkittäviä omaisuus- tai keskeytysvahinkoja, vastuuta tai muita epäsuoria haitallisia vaikutuksia yhtiön toimintaan. Konserniyhtiöt suojautuvat tällaisilta riskeiltä arvioimalla prosessejaan muun muassa omavalvontajärjestelmän avulla ja tekemällä tarvittaessa korjaavia toimenpiteitä. Vakuutuksilla katetaan kaikki ne riskit, jotka ovat taloudellisista tai muista syistä järkevä kattaa vakuuttamalla.

Lähiajan riskit

Apetit-konsernin merkittävimmät lähiajan riskit liittyvät raaka-aineiden hintamuutosten ja valuuttakurssiriskiien hallintaan, raaka-aineiden saatavuuteen, asiakkaiden maksukykyyn ja toimittajien ja palveluntuottajien toimituskykyyn, muutoksiin liiketoiminta-alueilla ja asiakuuksissa.

Selvitykseen muista kuin taloudellisista tiedoista liittyvät riskit ja niiden hallinta

Apetitin merkittävimpien riskien arviointi kattaa myös merkittävät ei-taloudelliset riskit. Apetit on tunnistanut myös alla oleviin teemoihin liittyvät riskit riippumatta siitä, ovatko ne Apetille merkittävää kokonaiskuvasa. Tyypillinen ei-taloudellisen riskin vaikutus riskin toteutuessa olisi mainehaitta.

Apetit-konsernin eettiset periaatteet ohjaavat toimintaa kaikissa konsernin liiketoiminnoissa ja kaikissa toimintamaissa. Apetit edellyttää kaikkien työntekijöidensä sekä toimittajiensa noudattavan näitä eettisiä periaatteita.

YMPÄRISTÖRISKIT

Apetitin toimintaan ei liity merkittäviä ympäristövaikutuksia. Ympäristöriskejä hallitaan tekemällä sisäisiä ja ulkoisia tarkastuk-

sia sekä seuraamalla ja noudattamalla ympäristövaatimuksia ja ympäristöön liittyvää suorituskykyämme. Osassa liiketoimintaa ympäristöasioita johdetaan ISO14001-ympäristöhallintajärjestelmän avulla.

SOSIAALISET JA TYÖNTEKIJÖIHIN LIITTYVÄT RISKIT

Työturvallisuus on Apetitille merkittävä asia ja mahdolliset onnettomuudet ja työtapaturmat ovat suurimpien sosiaalisten ja työntekijöihin liittyvien riskien joukossa. Työturvallisuuteen liittyvistä asioista tiedotetaan aktiivisesti ja jokainen Apetitissa työskentelevä esimies suorittaa työturvallisuuteen liittyvän koulutuksen.

IHMISOIKEUKSIIN LIITTYVÄT RISKIT

Merkittävimmät ihmisoikeuksiin liittyvät riskit esiintyvät toimitusketjussa ja liittyvät työoloihin. Apetit on sitoutunut ja vaatii toimittajiensa sitoutuvan eettisiin toimittajavaatimuksiin, jossa on kuvattu eettiset, sosiaaliset ja ympäristöä koskevat vastuulliset toimintaperiaatteet.

KORRUPTIOON JA LAHJONTAAN LIITTYVÄT RISKIT

Apetitin työntekijöiden tai sen eri sidostyhmiin epäeettiset toimintatavat voivat aiheuttaa Apetitille mainehaittoja, minkä lisäksi niillä voi olla myös taloudellisia vaikutuksia. Tärkein hallintakeino epäeettisten toimintatapojen välttämiseksi on tietoisuuden lisääminen esimerkiksi eettisistä toimintatavoista.

Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä

Apetit Oyj:n hallituksen käsittelemä selvitys Apetit Oyj:n hallinto- ja ohjausjärjestelmästä 2018 julkistetaan toimintakertomuksesta erillisenä selvityksenä.

Hallinto ja tilintarkastajat

Apetit Oyj:n hallintoneuvosto valitsi 16.4.2018 pitämässään kokouksessa yhtiön hallintoneuvoston puheenjohtajaksi Harri Eelan ja varapuheenjohtajaksi Marja-Liisa Mikola-Luodon.

Hallintoneuvosto päätti valita Apetit Oyj:n hallitukseen kuusi jäsentä. Hallituksen jäseniksi valittiin Lasse Aho, Annikka Hurme, Esa Härmälä, Seppo Laine, Veijo Meriläinen ja Niko Simula. Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Veijo Meriläinen ja varapuheenjohtajaksi Esa Härmälä.

Apetit Oyj:n hallitus valitsi järjestäytymiskokouksessaan 7.5.2018 keskuudestaan jäsenet hallituksen tarkastusvaliokuntaan hallituksen toimikauden ajaksi. Tarkastusvaliokunnan puheenjohtajaksi valittiin Seppo Laine ja jäseniksi Lasse Aho ja Esa Härmälä.

Apetit Oyj:n hallituksen puheenjohtaja Veijo Meriläinen luopui tehtävästään henkilökohtaisista syistä 7.11.2018. Apetit Oyj:n hallintoneuvosto valitsi hallituksen puheenjohtajaksi Esa Härmälän ja varapuheenjohtajaksi Lasse Ahon. Muutoksen jälkeen Apetit Oyj:n hallituksessa on viisi jäsentä.

Hallituksen jäsenille päätettiin maksaa 19 560 euron, puheenjohtajalle 39 060 euron ja varapuheenjohtajalle 24 120 euron vuosipalkkio. Vuosipalkkiosta 60 % maksetaan rahana ja 40 % luovuttamalla yhtiön hallussa olevia omia osakkeita niiden luovutushetken käypään markkina-arvoon. Palkkio suoritetaan kerran vuodessa joulukuussa. Lisäksi hallituksen puheenjohtajalle päätettiin maksaa 510 euron ja jäsenille 300 euron kokouspalkkio.

Yhtiön tilintarkastajiksi vuoden 2019 varsinaisen yhtiökokouksen loppuun saakka valittiin KHT Pasi Karppinen sekä tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy päävastuullisena tilintarkastajana KHT Jari Viljanen. Päävastuulliseksi tilintarkastajaksi vaihtui tilikauden aikana KHT Tuomo Korte.

Hallituksen valtuutukset

Yhtiökokous valtuutti 27.3.2018 hallituksen päättämään osakeantista, joka sisältää oikeuden antaa uusia tai luovuttaa yhtiön hallussa olevia omia osakkeita. Valtuutus käsittää enintään 626 757 osaketta, joista uusia osakkeita voi olla enintään 520 331 kappaletta ja yhtiön hallussa olevia omia osakkeita 106 426 kappaletta.

Uuden osakkeen merkintähinta on vähintään osakkeen ni-

mellisarvo eli kaksi (2) euroa. Oman osakkeen luovutushinta on vähintään sen luovutushetken mukainen käypä arvo, joka määräytyy Nasdaq Helsinki Oy:n järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä määräytyvän kaupankäyntikurssin perusteella. Hallituksella on oikeus antaa osakkeita myös muuta kuin rahavastiketta vastaan. Osakepohjaisten kannustin- tai palkkiojärjestelmien toteuttamisessa osakkeita voidaan antaa myös vastikkeetta.

Valtuutus käsittää oikeuden poiketa osakkeenomistajien etuoikeudesta (suunnattu osakeanti), jos siihen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy, kuten yhtiön pääomarakenteen kehittäminen, yrityskaupan ja muiden järjestelyjen rahoittaminen ja toteuttaminen tai osakepohjaisen kannustin- tai palkkiojärjestelmän toteuttaminen.

Valtuutus on voimassa vuoden 2021 varsinaisen yhtiökokoukseen saakka.

HALLITUKSEN VALTUUKSIEN KÄYTTÖ

Hallituksen palkkioita koskevan hallintoneuvoston päätöksen mukaisesti hallituksen jäsenille on 7.12.2018 luovutettu yhteensä 5 471 kappaletta yhtiön hallussa olevia omia osakkeita. Toimitusjohtaja Juha Vanhaiselle on 9.3.2018 luovutettu vuonna 2015 sovitun osakkeiden omistukseen perustuvan sitouttamisjärjestelmän perusteella 5 000 kappaletta Apetit Oyj:n osakkeita. Luovutuksista kerrottiin pörsstiedotteilla luovutuspäivinä.

Osakkeet, osakepääoma ja kaupankäynti

Apetit Oyj:n osakkeet ovat yhtä sarjaa. Kaikilla osakkeilla on sama ääni- ja osinko-oikeus. Yhtiöjärjestyksen määräyksellä osakkeenomistajan äänimäärä on rajattu yhteen kymmenesosaan yhtiökokouksessa edustetusta äänimäärästä. Yhtiön osakkeen nimellisarvo on kaksi (2) euroa. Yhtiön liikkeelle laskemien osakkeiden kokonaismäärä oli tilikauden alussa ja lopussa 6 317 576 kappaletta ja rekisteröity ja maksettu osakepääoma 12 635 152 euroa. Osakepääoman vähimmäismäärä on 10 miljoonaa euroa ja enimmäismäärä 40 miljoonaa euroa.

OMAT OSAKKEET

Katsauskauden päättyessä yhtiön hallussa oli aikaisempina vuosina hankittuja omia osakkeita yhteensä 100 955 kappaletta. Yhtiön hallussa olevat omat osakkeet edustavat 1,6 prosenttia yhtiön osake- ja äänimäärästä. Omilla osakkeilla ei ole ääni- eikä osinko-oikeutta.

OSAKEVAIHTO

Yhtiön osakkeita vaihdettiin pörssissä katsauskauden aikana 634 659 (835 165) kappaletta, mikä oli 10,0 (13,0) prosenttia koko osakemäärästä. Osakkeen ylin kurssi oli 15,25 (14,58) euroa ja alin 8,86 (12,91) euroa. Vaihdettujen osakkeiden keskihinta oli 11,68 (13,67) euroa. Kauden osakevaihto oli 7,4 (11,4) miljoonaa euroa. Katsauskauden päättyessä koko osakekannan markkina-arvo oli 56,9 (89,2) miljoonaa euroa.

OSAKKEIDEN OMISTUKSEN JAKAUTUMINEN

Osakkeiden omistuksen sektorijakauma, suurimmat osakkeenomistajat ja johdon omistus esitetään tilinpäätöksen liitetiedossa vuosikertomuksen tilinpäätösoSION jälkeen.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Konsernin koko vuoden operatiivisen liiketuloksen arvioidaan paranevan vertailuvuodesta (vuonna 2018: -0,5 miljoonaa euroa). Toiminnan kausiluontoisuuden johdosta tulokertymä painottuu vuoden jälkimmäiselle puoliskolle. Alkuvuoden tulostuloksia varjostaa vuoden 2018 heikko viljasato. Kotimaisen viljan vientimahdollisuudet ovat rajalliset sekä Baltian viljakauppaa vaikeuttaa tarjonnan ja kysynnän epäsuhde.

Hallituksen ehdotus voittoa koskeviksi toimenpiteiksi ja ehdotus muun vapaan pääoman jakamisesta

Apetit Oyj:n hallituksen tavoitteena on, että yhtiön osake on omistajalleen hyvätuottoinen ja arvonsa säilyttävä sijoitus. Osin-

kopoliitikan mukaan yhtiö jakaa osinkona vähintään 50 prosenttia tilikauden voitosta.

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat 31.12.2018 olivat tilikauden voiton, 380 714,20 euroa, lisäämisen jälkeen 58 632 855,11 euroa. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että osinkoa maksetaan 0,40 euroa osaketta kohden.

Hallitus ehdottaa, että osinkoina jaetaan yhteensä 2 486 648,40 euroa ja omaan pääomaan jätetään 56 146 206,71 euroa. Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu osingonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan yhtiön maksukykyä. Yhtiön hallussa oleville omille osakkeille ei makseta osinkoa.

KONSERNIN TULOSLASKELMA

Milj. euroa	Liitetieto	2018	2017
Liikevaihto	(2,3)	283,1	311,8
Liiketoiminnan muut tuotot	(4)	1,8	0,7
Materiaalit ja palvelut	(7)	-221,4	-247,5
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	(5,26)	-29,1	-28,8
Poistot	(2,8)	-5,8	-5,6
Arvonalentumiset	(2,8)	-4,8	0,0
Liiketoiminnan muut kulut	(4,6)	-30,7	-29,6
Liiketulos	(2,3)	-6,9	1,1
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	(13)	-0,7	1,0
Rahoitustuotot	(9)	0,1	0,2
Rahoituskulut	(9)	-0,6	-0,7
Tulos ennen veroja		-8,1	1,6
Tuloverot	(10)	1,5	1,2
Kauden tulos, jatkuvat toiminnot		-6,6	2,9
Kauden tulos, lopetetut toiminnot	(3)	-0,9	-3,5
Kauden tulos, emoyhtiön omistajille		-7,5	-0,6

Milj. euroa	Liitetieto	2018	2017
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta tuloksesta laskettu laimennettu ja laimentamaton osakekohtainen tulos, euroa	(11)		
Jatkuvat toiminnot		-1,06	0,46
Lopetetut toiminnot		-0,14	-0,56
Emoyhtiön omistajille		-1,21	-0,10

KONSERNIN LAAJA TULOSLASKELMA

Milj. euroa	2018	2017
Tilikauden tulos	-7,5	-0,6
Muut laajan tuloslaskelman erät		
Erät jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi:		
Rahavirran suojaukset	0,7	-1,1
Verot liittyen rahavirran suojaukseen	-0,1	0,2
Muuntoerot	0,0	0,1
Tilikauden laaja tulos	-6,9	-1,4
Kauden laaja tulos, jatkuvat toiminnot, emoyhtiön omistajille	-6,0	2,0
Kauden laaja tulos, lopetetut toiminnot, emoyhtiön omistajille	-0,9	-3,4

KONSERNITASE

Milj. euroa	Liitetieto	31.12.2018	31.12.2017
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineettomat hyödykkeet	(12)	3,2	6,8
Liikearvo	(12)	0,4	0,4
Aineelliset hyödykkeet	(12)	37,2	37,5
Osuudet osakkuusyrityksissä	(13)	21,0	23,4
Muut sijoitukset	(14)	0,0	0,1
Saamiset	(15)	0,4	1,3
Laskennalliset verosaamiset	(10)	5,8	5,3
Pitkäaikaiset varat yhteensä		68,0	74,7
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	(17)	80,7	45,8
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset		0,0	0,2
Myyntisaamiset ja muut saamiset	(16)	12,3	18,3
Rahavarat	(18)	2,6	15,7
Lyhytaikaiset varat yhteensä		95,7	80,0
Myytävänä olevat varat	(27)	0,9	-
Varat yhteensä	(2)	164,6	154,7

Milj. euroa	Liitetieto	31.12.2018	31.12.2017
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma		12,6	12,6
Ylikurssirahasto		23,4	23,4
Omat osakkeet		-1,4	-1,5
Arvonmuutosrahasto ja muut rahastot		7,1	6,5
Kertyneet voittovarot		66,9	71,9
Tilikauden tulos		-7,5	-0,6
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma yhteensä	(19)	101,1	112,3
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	(10)	1,8	3,1
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	(21)	2,4	3,4
Pitkäaikaiset varaukset	(20)	0,2	0,2
Muut velat	(22)	0,2	0,2
Pitkäaikaiset velat yhteensä		4,7	6,9
Lyhytaikaiset velat			
Lyhytaikaiset korolliset velat	(21)	22,0	1,5
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat		0,0	0,0
Ostovelat ja muut velat	(22)	35,0	34,1
Lyhytaikaiset velat yhteensä		56,9	35,5
Myytävänä oleviin varoihin liittyvät velat	(27)	1,9	-
Velat yhteensä	(2)	63,5	42,5
Oma pääoma ja velat yhteensä		164,6	154,7

KONSERNIN RAHAVIRTALASKELMA

Milj. euroa	Liitetieto	2018	2017
Tilikauden tulos		-7,5	-0,6
Oikaisut tilikauden tulokseen *)		11,2	-0,7
Käyttöpääoman muutos		-26,1	22,5
Maksetut korot liiketoiminnasta		-1,1	-1,0
Saadut korot liiketoiminnasta		0,1	0,0
Maksetut verot liiketoiminnasta		0,0	-0,2
Liiketoiminnan rahavirta		-23,5	20,0
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	(12)	-6,7	-5,9
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot		0,0	0,1
Myydyt liiketoiminnot		-	13,6
Ostetut osakkuusyhtiöt		-0,6	-0,4
Myydyt osakkuusyhtiöt		0,6	0,2
Saadut osingot investoinneista		1,9	1,3
Investointien rahavirta		-4,8	8,9
Lyhytaikaisten lainojen nostot ja takaisinmaksut		21,0	-12,8
Pitkäaikaisten lainojen nostot		-	0,1
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut		-1,5	-0,8
Maksetut osingot		-4,3	-4,3
Rahoituksen rahavirta		15,2	-17,8
Rahavarojen muutos		-13,0	11,1
Rahavarat kauden alussa		15,7	4,6
Rahavarat kauden lopussa		2,6	15,7

Milj. euroa	Liitetieto	2018	2017
* Liiketoiminnan rahavirran oikaisu:			
Poistot ja arvonalentumiset	(12)	10,6	6,5
Pysyvien vastaavien myyntivoitot ja -tappiot		0,0	-4,3
Osuudet osakkuusyritysten tuloksista		0,7	-1,0
Rahoitustuotot ja -kulut	(9)	1,4	0,8
Tuloverot	(10)	-1,5	-1,7
Muut oikaisut		0,0	-1,0
Yhteensä		11,2	-0,7

LASKELMA KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA

Milj. euroa	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Arvon muutos- rahasto	Muut rahastot	Omat osakkeet	Muuntoerot	Kertyneet voittovarot	Emoyhtiön osakkeen- omistajille kuuluva oma pääoma	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2018	12,6	23,4	-0,8	7,2	-1,5	-0,2	71,4	112,3	112,3
Osingonjako	-	-	-	-	-	-	-4,3	-4,3	-4,3
Muut muutokset	-	-	-	-	0,1	-	0,0	0,1	0,1
Tilikauden laaja tulos	-	-	0,6	-	-	0,0	-7,5	-6,9	-6,9
Oma pääoma 31.12.2018	12,6	23,4	-0,2	7,2	-1,4	-0,2	59,6	101,1	101,1
Oma pääoma 1.1.2017	12,6	23,4	0,1	7,2	-1,6	-0,3	76,3	117,7	117,7
Osingonjako	-	-	-	-	-	-	-4,3	-4,3	-4,3
Muut muutokset	-	-	-	-	0,1	-	0,1	0,2	0,2
Tilikauden laaja tulos	-	-	-0,8	-	-	0,1	-0,6	-1,4	-1,4
Oma pääoma 31.12.2017	12,6	23,4	-0,8	7,2	-1,5	-0,2	71,4	112,3	112,3

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1. TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Yrityksen perustiedot

Apetit Oyj on suomalainen, Suomen lakien mukaan perustettu julkinen osakeyhtiö, jonka kotipaikka on Säkylä. Yhtiön rekisteröity osoite on PL 100, 27801 Säkylä. Yhtiön Y-tunnus on 0197395-5. Yhtiön toiminimi on Apetit Oyj, ruotsiksi Apetit Abp ja englanniksi Apetit Plc.

Apetit Oyj:n hallitus on 19.2.2019 hyväksynyt tilinpäätöksen julkistettavaksi.

Päätoiminnot

Apetit Oyj on NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä noteerattu elintarviketeollisuusyhtiö. Osakkeen kaupankäyntitunnus on APETIT.

Apetitin raportoitavat segmentit ovat Ruokaratkaisut, Viljakauppa ja Öljykasvituotteet. Yhtiön päämarkkina-alue on Suomi. Apetit Oyj sopi 29.6.2017 kalaliiketoiminnan myymisestä norjalaiselle Insula AS:lle. Kauppa toteutui 31.10.2017. Tilinpäätöksessä siirtynyt liiketoiminta raportoidaan lopetettuna toimintona.

Liiketoimintaryhmät

RUOKARATKAISUT

Apetit Ruoka Oy	Pakasteet sekä tuorekala-, vihannes- ja hedelmätuotteet
Apetit Ruokaratkaisut Oy	Palvelumyynti
Kiinteistöosaakeyhtiö Kivikonlaita	Kivikon liiketilöiden omistusyhtiö
Apetit Suomi Oy	Ympäristöhallinto

VILJAKAUPPA

Avena Nordic Grain Oy	Vilja-, öljykasvi- sekä rehuraaka-aineiden kauppa
OOO Avena St. Petersburg, Venäjä	Vilja-, öljykasvi- sekä rehuraaka-aineiden kauppa
UAB Avena Nordic Grain, Liettua	Vilja-, öljykasvi- sekä rehuraaka-aineiden kauppa
Avena Nordic Grain OÜ, Viro	Vilja-, öljykasvi- sekä rehuraaka-aineiden kauppa
TOO Avena Astana, Kazakstan	Vilja-, öljykasvi- sekä rehuraaka-aineiden kauppa
OOO Avena-Ukraina, Ukraina	Vilja-, öljykasvi- sekä rehuraaka-aineiden kauppa
SIA Avena Nordic Grain, Latvia	Vilja-, öljykasvi- sekä rehuraaka-aineiden kauppa

ÖLJYKASVITUOTTEET

Avena Nordic Grain Oy	Kasviöljyjen ja valkuaisrehujen kauppa
Avena Kantvik Oy	Kasviöljyjen ja valkuaisrehujen valmistus

KALAJALOSTEET, LOPETETUT TOIMINNOT, MYYTY 31.10.2017

Escamar Seafood Oy *)	Kalajalosteet
Maritim Food AS, Norja	Äyriäis- ja kalatuotteet
Maritim Food Sweden AB, Ruotsi	Äyriäistuotteet
Sandanger AS, Norja	Kalajalosteet

*) Aikaisemmin jalostustoiminta Apetit Kala Oy:ssä, konsernin omistus 31.12.2018 alle 20%.

EMOYHTIÖ

Apetit Oyj	Konsernihallinto, konsernin rakenteen kehittäminen, osake- ja kiinteistöomistusten hallinnointi. Kulut allokoidaan jatkuvien toimintojen segmenteille tasajaolla.

Osakkuusyrietykset:

Sucros-konserni	Sokerin valmistus, markkinointi ja myynti
Foison Oy	Avena Nordic Grain Oy:n omistus
Foodwest Oy	Elintarvikealan tuotekehitysyhtiö

Tuotteet ja palvelut

Laatimisperiaatteet

LAATIMISPERUSTA

Konsernitilinpäätös on laadittu EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2018 voimassaolevia IAS- ja IFRS-standardia sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisen kirjanpito- ja yhteisölaainsäädännön mukaiset. Konsernitilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja –velkoja sekä johdannaissovimuksia, jotka on arvostettu käypään arvoon.

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä, samoin kuin harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Tietoa harkinnasta, jota johto on käyttänyt konsernin noudattamia tilinpäätöksen laatimisperiaatteita soveltaessaan, ja jolla on eniten vaikutusta tilinpäätöksessä esitettäviin lukuihin, on esitetty kohdassa 'Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät'.

KONSOLIDOINTIPERIAATTEET

Määräysvallan synty, jos konserni altistuu sijoituskohteen muutualle tuotolle tai on oikeutettu sen muuttuvaan tuottoon ja pystyy lisäksi käyttämään sijoituskohdetta koskevaa valtaansa ja näin vaikuttamaan saamansa tuoton määrään. Tytäryritysten hankinta käsitellään hankintamenomenetelmällä. Hankintamenoiksi muodostuu hankintahetken käypiin arvoihin arvostettujen vastikkeeksi annettujen varojen ja syntyneiden tai vastuulle otettujen velkojen yhteisumma. Liiketoimintojen yhdistämisessä hankitut, yksilöitävissä olevat varat ja velat arvostetaan alun perin hankin-

ta-ajankohdan käypiin arvoihin, riippumatta mahdollisen vähemmistöosuuden suuruudesta. Se määrä, jolla hankintameno ylittää konsernin osuuden hankittujen yksilöitävissä olevien nettovarojen käyvästä arvosta, kirjataan liikearvoksi. Jos hankintameno on pienempi kuin hankitun tytäryrityksen nettovarojen käypä arvo, tämä erotus kirjataan suoraan tuloslaskelmaan.

Tytäryritykset yhdistellään täysimääräisesti konsernitilinpäätökseen siitä päivästä lähtien, jolloin määräysvalta siirtyy konsernille ja yhdistely päättyy sinä päivänä, kun määräysvalta lakkaa.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset ja velat sekä konsernin sisäisistä liiketapahtumista syntyneet realisoitumattomat voitot eliminoidaan konsernitilinpäätöksessä. Myös realisoitumattomat tappiot eliminoidaan, ellei liiketapahtuma osoita, että siirretyn omaisuuserän arvo on alentunut.

Osakkuusyritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta. Huomattava vaikutusvalta toteutuu, kun konserni omistaa yli 20 % yrityksen äänivallasta tai kun konsernilla on muutoin huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa. Osakkuusyritykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Jos konsernin osuus osakkuusyrityksen tappioista ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitus merkitään taseeseen nolla-arvoon eikä kirjanpitoarvon ylittäviä tappioita yhdistellä, ellei konserni ole sitoutunut osakkuusyritysten veloitteiden täyttämiseen. Realisoitumattomat voitot konsernin ja osakkuusyrityksen välillä on eliminoitu konsernin omistusosuuden mukaisesti. Osakkuusyrityssijoitus sisältää sen hankinnasta syntyneen liikearvon.

MYYTÄVÄNÄ OLEVAT OMAISUUSERÄT JA LOPETETUT TOIMINNOT

Pitkäaikaiset omaisuuserät sekä lopetettuihin toimintoihin liittyvät varat ja velat luokitellaan myytävänä oleviksi, jos niiden kirjanpitoarvoja vastaavan määrän odotetaan kertyvän ensisijaisesti myynnistä sen sijaan, että ne kertyisivät jatkuvan käytön seurauksena. Luokittelu myytävänä olevaksi edellyttää seuraavien ehtojen täyttymistä: myynnin on oltava erittäin todennäköi-

nen, omaisuuserän on oltava nykyisessä kunnossaan välittömästi myytävissä tavanomaisin ehdoin, johdon on oltava sitoutunut omaisuuserän myyntiin ja myynnin voidaan odottaa toteutuvan vuoden sisällä luokittelusta.

Ennen kuin omaisuuserä tai luovutettavien erien ryhmään kuuluvat varat ja velat luokitellaan myytävänä olevaksi, niiden kirjanpitoarvot määritetään niihin sovellettavien IFRS-standardien mukaisesti. Luokittelupäivästä alkaen myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät on arvostettava kirjanpitoarvoon tai käypään arvoon vähennettynä myynnistä aiheutuneilla menoilla sen mukaan, kumpi näistä on alempi. Samalla poistot ja hankintameno jakotukset on lopetettava. Lopetettulla toiminnolla tarkoitetaan sellaista yhteisön osaa, joka on luovutettu tai luokiteltu myytävänä olevaksi. Lisäksi se joko edustaa erillistä keskeistä liiketoiminta-alueetta tai maantieteellistä toiminta-alueetta, on osa yhtä koordinoitua suunnitelmaa, joka koskee luopumista erillisestä keskeisestä liiketoiminta-alueesta tai maantieteellisestä toiminta-alueesta, tai on tytäryritys, joka on hankittu yksinomaan edelleenmyyntitarkoituksessa.

Lopetettujen toimintojen tulos esitetään omalla rivillään konsernin tuloslaskelmassa ja vertailukauden luvut on oikaistu asianmukaisesti. Myytävänä olevat omaisuuserät esitetään omalla rivillään konsernin taseessa vertailukauden lukuja oikaisematta.

VALUUTTAMÄÄRÄISET ERÄT

Konsernin yksiköiden tulosta ja taloudellista asemaa koskevat luvut mitataan siinä valuutassa, joka on kunkin yksikön pääasiallisen toimintaympäristön valuutta ("toimintavaluutta"). Konsernitilinpäätös on esitetty euroina, joka on konsernin emoyhtiön toiminta- ja esittämisenvaluutta. Valuuttamääräiset liiketapahtumat merkitään toimintavaluutan määräisinä käyttäen tapahtumapäivän kurssia. Tilinpäätöshetkellä monetaariset saamiset ja velat muunnetaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Muuntamisesta syntyneet kurssierot kirjataan tuloslaskelmaan. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolella.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi tilikauden keskikurssin mukaan ja taseet tilinpäätöspäivän kurssin mukaan. Kurssiero, joka johtuu tuloslaskelmaerien muuntamisesta keskikurssin mukaan ja tase-erien muuntamisesta tilinpäätöspäivän kurssin mukaan, on kirjattu omana eräänä omaan pääomaan.

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa on kurssimuutoksista johdettu muuntoero tytäryhtiöiden ja osakkuusyriyten oman pääoman osalta kirjattu omana eräänä konsernin oman pääoman muuntoeroihin. Kun ulkomainen tytär- tai osakkuusyriys myydään, kertynyt muuntoero kirjataan tuloslaskelmaan myyntivoiton tai -tappion osaksi.

LIIKEVAIHTO JA TULOUTUSPERIAATTEET

Myynti kirjataan siihen arvoon, joka heijastaa korvausta, jonka yritys odottaa saavansa asiakkailtaan, kun määräysvalta siirtyy. Konsernin myynti tapahtuu kaikissa liiketoimintasegmenteissä yhtenä ajankohtana.

Ruokaratkaisut myy vihannes- ja ruokapakasteita sekä esikäsiteltyjä tuoreita vihannes- ja hedelmäjalosteita. Lisäksi Ruokaratkaisut myy kasvis-, liha- ja erilaisia valmisruokia shop-in-shop -periaatteella toimivissa palvelumyymintipisteissä. Myynti tapahtuu pääosin vähittäiskaupan S-, K- ja muille kotimaassa toimiville ruokaketjuille ja elintarviketuotteille.

Viljakauppa myy viljaa, öljykasvi- sekä rehuraaka-aineita pääosin kotimaassa ja Euroopan unionin alueella, mutta myös muilla markkinoilla. Isoimmat kertamyynnit ovat laivatoimituksia, jossa tuloutus tapahtuu määräysvallan siirtyessä ostajalle. Ulkomaan viljakaupassa sovelletaan kansainvälisiä toimitus- ja kauppatapehtoja ja valtaosin rahavastike vaihtaa omistajaa tuloutusajan kohtana. Kotimaan viljakauppa perustuu pääosin tavanomaisin ehdoin tapahtuvaan luotolliseen myyntiin.

Öljykasvit myy kasviöljyjä ja valkuaipuristeita. Myynti painottuu kotimaahan, mutta myyntiä on myös Euroopan unionin alueelle sekä kolmansiin maihin.

Konserni on faktoroinut merkittävän osan Ruokaratkaisujen ja Öljykasviliiketoiminnan kotimaan ja ulkomaan myyntisaamisista rahoituslaitokselle, joka kantaa mm. asiakkaan luottoriskin. Viljakaupassa pieni osa myynnistä on faktoroinnin piirissä johtuen kansainvälisestä kauppatapeista, joissa usein tavara ja raha vaihtavat omistajaa samalla hetkellä. Faktoroidut saamiset eivät ole konsernin taseessa. Osaan muihin myyntisaamisiin otetaan luottovakuutuksia. Saamisten myynti rahoituslaitokselle ja luottovakuutusten käyttö osaan muista myyntisaamisista vähentää konsernin vastapuoliriskiä.

Luotollisessa myynnissä maksuehdot ovat tavanomaisia. Joihinkin asiakasmyynteihin liittyy tavanomaisia jälkihivite- tai markkinointitukivelvoitteita, jotka arvioidaan sopimuskohtaisesti taseeseen velaksi ja kirjataan tulokseen suoriteperusteisesti. Konsernin myyntiin ei liity olennaisia takuu- tai muita vastuita.

Korkotuotot kirjataan efektiivisen koron menetelmällä ja osinkotuotot, kun oikeus osinkoon on syntynyt.

ELÄKEVASTUUT

Maksupohjaisella järjestelyllä tarkoitetaan eläkejärjestelyä, jonka mukaan tehdään kiinteitä maksusuorituksia erilliselle yksikölle ja konsernilla ei ole oikeudellisia eikä tosiasiallisia velvoitteita lisämaksujen suorittamiseen, jos rahastolla ei ole riittävästi varoja kaikkien nykyisen ja aiempien tilikausien työsuorituksen perustuvien etuuksien maksamiseen kaikille työntekijöille. Muut kuin maksupohjaiset eläkejärjestelyt ovat etuusperusteisia.

Etuusperusteisessa järjestelyssä tyypillisesti määritellään eläke-etuus, jonka työntekijä saa eläkkeelle jäädessään, ja etuuden määrä riippuu yhdestä tai useammasta tekijästä, kuten iästä, palvelusvuosista ja palkkatasosta.

Etuusperusteisista eläkejärjestelyistä merkitään taseeseen velaksi veloitteen raportointikauden päättämispäivän nykyarvo, josta vähennetään järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo. Etuusperusteisen veloitteen määrä perustuu riippumattomien vakuutusmatemaatikkojen vuosittaisiin laskelmiin, joissa käytetään

tään ennakoituun etuusarvoon perustuvaa menetelmää (projected unit credit method). Veloitteen nykyarvo määritetään diskonttaamalla arvioidut vastaiset rahavirrat korolla, joka vastaa yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen korkoa. Lainat, joiden korkoa käytetään, on laskettu liikkeeseen samassa valuutassa kuin maksettavat etuudet ja erääntyvät suunnilleen samaan aikaan kuin vastaava eläkevelvoite. Maissa, joissa tällaisille joukkovelkakirjalainoille ei ole syviä markkinoita, käytetään valtion joukkolainojen markkinakorkoja.

Kokemusperusteisista tarkistuksista ja vakuutusmatemaattisten oletusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjataan muiden laajan tuloksen erien kautta oman pääoman hyvitykseksi tai veloitukseksi sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät. Aiempaan työsuorituksen perustuvat menot kirjataan välittömästi tulovaikutteisesti.

Maksupohjaisissa järjestelyissä konserni suorittaa julkisesti tai yksityisesti hallinnoitaviin eläkevakuutuksiin maksuja, jotka ovat pakollisia, sopimukseen perustuvia tai vapaaehtoisia. Konsernilla ei ole näiden suoritusten lisäksi muita maksuvelvoitteita. Suoritettavat maksut kirjataan henkilöstökuluiksi, kun ne erääntyvät maksettaviksi. Etukäteen suoritettavat maksut merkitään varoiksi taseeseen siltä osin kuin ne ovat saatavissa takaisin palautuksina tai tulevien maksujen vähennyksinä.

VARAUKSET

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisempaan tapahtumaan perustuva oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite ja on todennäköistä, että veloitteen täyttämiseen edellyttää maksusuoritusta, ja veloitteen määrä voidaan luotettavasti arvioida. Varaukset arvostetaan veloitteen kattamiseksi vaadittavien menojen nykyarvoon.

Varaukset liittyvät toimintojen uudelleenjärjestelyihin, tappioliisiin sopimuksiin, oikeudenkäynteihin sekä ympäristö- ja veroriskeihin. Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun sitä koskeva yksityiskohtainen ja asianmukainen suunnitelma on laadittu ja on

annettu riittävä peruste odottaa, että uudelleenjärjestely toteutetaan ja järjestelystä on tiedotettu.

TULOVEROT

Konsernin tuloslaskelman veroihin kirjataan konserniyhtiöiden tilikauden tuloksia vastaavat suoriteperusteiset verot perustuen kunkin yhtiön paikallisen verosäännösten mukaisesti laskettavaan verotettavaan tuloon sekä aikaisempien tilikausien verojen oikaisut samoin kuin laskennallisten verojen muutokset.

Laskennalliset verosaamiset ja -velat kirjataan väliaikaisista eroista omaisuus- ja velkaerien verotusarvojen sekä kirjanpitoarvojen väliltä velkamenetelmän mukaisesti. Laskennallinen vero on kirjattu tilinpäätöspäivään mennessä säädetyillä verokannoilla.

Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät käyttöomaisuudesta, tilinpäätössiirroista, vaihto-omaisuudesta, käyttämättömistä verotuksellisista tappioista ja johdannaissopimusten arvostuksista. Laskennallinen verosaaminen kirjataan siihen määrään asti, kun on todennäköistä, että se voidaan hyödyntää tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan. Laskennallista veroa ei kirjata liikearvosta, joka ei ole verotuksessa vähennyskelpoista.

Suojauslaskennan piirissä olevien johdannaissopimusten ja myytävissä olevien rahoitusvarojen osalta suoraan laajaan tuloslaskelmaan kirjattuihin arvonmuutoksiin liittyvät laskennalliset verot on kirjattu suoraan laajaan tuloslaskelmaan.

VIERAAN PÄÄOMAN MENOT

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä kaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Tietyt ehdot täyttävän hyödykkeen, kuten tuotantolaitoksen, hankintamenoa sisällytetään välittömästi kyseisen hyödykkeen hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta johtuvat vieraan pääoman menot. Lainojen hankinnasta välittömästi johtuvat transaktiomenot, jotka liittyvät selkeästi tiettyyn lainaan, sisällytetään lainan alkuperäiseen jaksotettuun hankintamenoon ja jaksotetaan korkokuluksi efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Avenan avainhenkilöiden osakeomistuksia Foison Oy:ssä käsitellään konsernitaseessa velkainstrumenttina johtuen tietyn kriteerein sovitusta osakkeiden takaisinostovelvoitteesta. Foison Oy omistaa 10 % vähemmistön Avena Nordic Grain Oy:n osakekannasta. Avainhenkilöiden osinko-oikeudesta Avena-konsernin tulokseen perustuen kirjataan konsernissa rahoituskuluja.

TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISMENOT

Tutkimustoiminnasta johtuvat menot kirjataan kuluksi sen tilikauden aikana, jolloin ne syntyvät.

Kehittämismenot merkitään taseeseen, kun aineettoman hyödykkeen:

- tutkimus- ja kehittämisvaiheet ovat erotettavissa toisistaan;
- valmiiksi saattaminen on teknisesti toteutettavissa siten, että hyödyke on käytettävissä tai myytävissä;
- valmiiksi saattaminen on varmaa ja sitä käytetään tai se myydään;
- vastainen tuotto pystytään osoittamaan ja yhtiöllä on sen hyödyntämiseen tarvittavat voimavarat ja
- kehittämisestä aiheutuneet menot ovat luotettavasti määritettävissä.

Mikäli kehittämismenot eivät täytä kaikkia edellä mainittuja ehtoja, kirjataan ne kuluksi toteumakaudella.

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Liikearvo

Liikearvo vastaa sitä osaa hankintamenoista, joka ylittää hankintu yrityksen yksilöitävissä olevien varojen, velkojen ja ehdollisten velkojen nettomääräisen käyvän arvon hankinta-ajankohtana. Liikearvo testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Tätä tarkoitusta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille. Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoa vähennettynä arvonalentumisilla. Osakkuusyritysten osalta liikearvo sisällytetään osakkuusyrityksen investointiin

arvoon. Ulkomaisen yksikön hankinnasta syntyntä liikearvoa käsitellään ulkomaisen yksikön valuutan määräisenä ja se muunnetaan tilinpäätöspäivän kurssiin.

Muut aineettomat hyödykkeet

Aineeton hyödyke merkitään taseeseen alkuperäiseen hankintamenoa siinä tapauksessa, että hankintameno on määriteltävissä luotettavasti ja on todennäköistä, että hyödykkeestä johtuva odotettavissa oleva taloudellinen hyöty koituu yrityksen hyväksi.

Patentit, tavaramerkit ja muut aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, merkitään taseeseen ja kirjataan tasapoistoina kuluksi tuloslaskelmaan niiden taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Aineettomiin hyödykkeisiin ei ole sisällytetty hyödykkeitä, joiden taloudellinen vaikutusaika olisi arvioitu rajattomaksi.

Aineettomien hyödykkeiden poistoajat:

Asiakassuhteet	15 vuotta
Tavaramerkit	15 vuotta
Muut aineettomat oikeudet	5–10 vuotta

Hyödykkeiden hankintamenoa sisällytetään hyödykkeet, joiden taloudellinen pitoaika ei ole vielä päättynyt sekä loppuun poistettuihin aineettomiin hyödykkeet, jotka ovat edelleen liiketoiminnan käytössä. Kertyneisiin poistoihin sovelletaan vastaavia periaatteita.

Aineettomiin hyödykkeisiin liittyvät myöhemmin toteutuvat menot aktivoidaan vain siinä tapauksessa, jos niiden vaikutuksesta yritykselle koitua taloudellinen hyöty lisääntyy yli alun perin arvioidun suoritusasteen. Muussa tapauksessa menot kirjataan kuluksi niiden syntymishetkellä.

AINEELLISET KÄYTTÖMAISUUSHYÖDYKKEET

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on arvostettu poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintame-

noon. Hyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika arvioidaan ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia. Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat seuraavat:

Rakennukset ja rakennelmat..... 10–40 vuotta
Koneet ja kalusto..... 5–15 vuotta

Aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen poistot lopetetaan silloin, kun aineellinen käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi.

Hyödykkeiden hankintamenuun sisällytetään hyödykkeet, joiden taloudellinen pitoaika ei ole vielä päättynyt sekä loppuun poistettujen aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden, jotka ovat edelleen liiketoiminnan käytössä. Kertyneisiin poistoihin sovelletaan vastaavia periaatteita. Aineellisen käyttöomaisuuden korjaus- ja kunnossapitomenot kirjataan tulosvaikutteisesti, kun ne ovat toteutuneet.

JULKISET AVUSTUKSET

Käyttöomaisuushyödykkeiden hankintaan saadut julkiset avustukset on kirjattu aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden kirjanpitoarvojen vähennyksiksi. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa hyödykkeen käyttöaikana.

VUOKRASOPIMUKSET

Vuokrasopimukset, joissa yhtiölle siirtyvät olennaisilta osin hyödykkeen omistamiselle ominaiset riskit ja edut, luokitellaan rahoitusleasingosopimuksiksi. Rahoitusleasingosopimukset on merkitty taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Rahoitusleasinghyödykkeiden vuokravaihto- ja korolliset osuudet sisältyvät diskontattuina korollisiin velkoihin.

Rahoitusleasingosopimuksilla hankituista hyödykkeistä tehdään suunnitelman mukaiset poistot ja kirjataan mahdolliset arvonalentumistappiot. Poistot tehdään konsernin käyttöomaisuushyödykkeiden poistoajoin mukaisesti tai sitä lyhemmän vuokra-ajan aikana. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenoon ja velan vähennykseen vuokra-ajan aikana, että tilikaudittain jäljellä olevalle velalle muodostuu saman suuruinen korkoprosentti. Vuokravaihto- ja korolliset osuudet sisältyvät korollisiin velkoihin. Päätyneellä tilikaudella ei ollut tilanteita, joissa konserni olisi ollut rahoitusleasinghyödykkeen vuokralle antajana.

Vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle, käsitellään muina vuokrasopimuksina. Muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettavat vuokrat kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

ARVONALENTUMISET

Omaisuserien kirjanpitoarvoja arvioidaan mahdollisten arvonalentumisen viitteiden havaitsemiseksi. Jos viitteitä havaitaan, arvio omaisuuserästä kerrytettävissä olevasta rahamäärästä määritetään. Arvonalentumistappio kirjataan, jos omaisuuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön tasearvo ylittää kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvonalentumistappiot kirjataan tuloslaskelmaan.

Rahavirtaa tuottavan yksikön arvonalentumistappio kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja sen jälkeen vähentämään tasasuhteisesti muita yksikön omaisuuseriä.

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden kerrytettävissä oleva rahamäärä määritetään joko niin, että se on käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla tai tätä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvoa määritettäessä arvioidut vastaiset rahavirrat diskontataan nykyarvoonsa perustuen diskonttauskorkoihin, jotka kuvastavat kyseisen rahavirtaa tuottavan yksikön keskimääräistä pääomakustannusta ennen veroja. Käytetyt diskonttauskorot on määritelty ennen veroja ja niissä on otettu huomioon myös kyseisten rahavirtaa tuottavien yksiköiden erityinen riski.

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sekä muihin aineettomiin hyödykkeisiin paitsi liikearvoon liittyvä arvonalentumistappio peruutetaan, jos omaisuuserästä kerrytettävissä olevaa rahamäärää määritettäessä käytetyissä arvioissa on tapahtunut muutos. Arvonalentumistappio peruutetaan korkeintaan siihen määrään asti, joka omaisuuserälle olisi määritetty kirjanpitoarvo (poistoilla vähennettynä), jos sitä ei olisi aikaisempina vuosina kirjattu arvonalentumistappiota. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta.

VAIHTO-OMAISUUS

Vaihto-omaisuus on arvostettu hankintamenuun tai sitä alempaan nettorealisoitmiin arvoon. Nettorealisoitmiin arvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut valmiiksi saattamisesta johtuvat menot sekä arvioidut myynnin toteutumiseksi välttämättömät menot.

Vaihto-omaisuuden arvo on määritetty painotetun keskihinnan menetelmää käyttäen ja se sisältää kaikki hankinnasta aiheutuneet välittömät menot sekä muut välilliset kohdistettavat menot. Valmistetun vaihto-omaisuuden hankintamenuun luetaan materiaalien ostomenon, välittömän työn ja muiden välittömien menojen lisäksi myös osuus tuotannon yleiskustannuksista, mutta ei myynnin tai rahoituksen kustannuksia. Vaihto-omaisuuden arvo on alennettu epäkuranttiin omaisuuden osalta.

RAHOITUSINSTRUMENTIT

Konsernin rahoitusvarat luokitellaan seuraaviin ryhmiin: jaksotettuun hankintamenuun arvostettavat rahoitusvarat ja käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat. Luokittelu tapahtuu perustuen liiketoimintamalliin jonka mukaisesti rahoitusvaraa hallinnoidaan ja sopimusperusteisiin rahavirtaomaisuuksiin. Transaktiomenot sisällytetään rahoitusvarojen alkuuperäiseen kirjanpitoarvoon, kun kyseessä on erä, jota ei arvosteta käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Kaikki rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan kaupantekopäivänä. Käypään arvoon tulosvaikutteis-

ti kirjattavia rahoitusvaroja ovat suojauslaskennan ulkopuoliset johdannaisaamiset sekä julkisesti noteeratut osakkeet. Jaksotettuun hankintamenuun kirjattavia rahoitusvaroja ovat myyntisaamiset, lisäkauppahintasaaminen ja tietyt muut saamiset.

Konserni voi myydä myyntisaamia rahoitusyhtiöille. Myydyt myyntisaamiset kirjataan pois konsernin taseesta, kun ostaja on suorittanut maksun myyntisaamisista ja kun kaikki omistamiseen liittyvät olennaiset riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle. Jos myyntisaamiseen liittyvä omistajuus, riski ja hallintaoikeus eivät ole siirtyneet, kirjataan tällaiset saamiset takaisin konsernin taseeseen kauden lopussa.

Taseen ja rahavirtalaskelman mukaiset rahavarat koostuvat käteisestä rahasta, vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista, erittäin likvideistä sijoituksista. Rahavarioihin luokitelluilla erillä on enintään kolmen kuukauden maturiteetti hankinta-ajankohdasta lukien.

Konsernin rahoitusvelat luokitellaan joko jaksotettuun hankintamenuun kirjattaviin rahoitusvelkoihin tai käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvelkoihin. Jaksotettuun hankintamenuun kirjatut rahoitusvelat sisältävät muun muassa ostoja muut velat ja lainat. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvelkoihin sisältyvät johdannaiset, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja. Näiden johdannaisten käypien arvojen muutoksista johtuvat, sekä realisoitumattomat että realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti sille kaudelle, jonka aikana ne syntyvät.

Käypään arvoon arvostettujen rahoitusvarojen ja velkojen käyvät arvot määritetään käyttämällä julkisesti noteerattuja hintoja. Konsernilla näitä instrumentteja ovat sijoitukset rahastoihin ja pääsääntöisesti kaikki hyödykejohdannaiset. Mikäli julkisesti noteerattua käypää arvoa ei ole saatavilla, käypä arvo lasketaan pohjautuen diskontattuihin rahavirtoihin sekä vastapuolen hinnanteerausta hyväksikäyttään.

Rahoitusvelat merkitään alun perin kirjanpitoon käypään arvoon vähennettynä kyseisen rahoitusvelkoihin kuuluvan erän

hankinnasta tai liikkeeseenlaskusta välittömästi johtuvilla transaktiomenoilla. Myöhemmin rahoitusvelat, lukuun ottamatta johdannaisvelkoja, arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenuun. Rahoitusvelkoja sisältyy pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin ja ne voivat olla korollisia tai korottomia.

IAS 39 mukaisesti konserni arvioi, onko olemassa objektiivista näyttöä yksittäisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvarojen ryhmän arvon alentumisesta. Konserni kirjasi arvonalentumistappion, kun oli olemassa objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti. Arvonalentumistappio peruutettiin, mikäli myöhemmin syntyvä lisäys kerrytettävissä olevaan rahamäärään voitiin luotettavasti liittää arvonalentumistappion kirjaamisen jälkeiseen tapahtumaan.

Konserni määrittää jaksotettuun hankintamenuun arvostettavien rahoitusvarojen arvonalentumisen perustuen odotettaviin luottotappioihin. Arvio odotettavissa olevia luottotappioita koskevasta vähennyserästä perustuu kokemuksen toteutuneista luottotappioista huomioiden tarkasteluhetken taloudelliset olosuhteet ja arvion tulevaisuuden odotuksista. Myyntisaamiset kirjataan pois taseesta lopullisina luottotappioina, kun niistä ei voida kohtuudella odottaa saatavan maksua. Viitteitä siitä, ettei maksua voida kohtuudella odottaa, ovat muun muassa maksun myöhästyminen yli 90 päivällä. Jos lopullisiksi luottotappioiksi kirjatusta eristä saadaan myöhemmin maksu, se kirjataan hyvitukseksi samalle tuloslaskelmariville.

Johdannaissopimukset merkitään kirjanpitoon alun perin käypään arvoon sinä päivänä kun konsernista tulee sopimusosapuoli ja ne arvostetaan myöhemmin edelleen käypään arvoon. Yhtiö soveltaa rahavirran suojauslaskentaa osaan koronvaihtosopimuksista, valuuttatermiineistä ja hyödykejohdannaisista. Suojausta aloitettaessa dokumentoidaan suojausinstrumenttien ja suojauskohteiden välinen taloudellinen suhde sekä se, odotetaan suojausinstrumenttien rahavirtojen muutosten kumoavan suojauskohteiden rahavirtojen muutokset. Lisäksi dokumentoidaan riskienhallinnan tavoitteet sekä strategiat, joiden mukaan

suojaustoimiin ryhdytään. Suojatun rahavirran täytyy olla erittäin todennäköinen ja rahavirran täytyy viime kädessä vaikuttaa tuloslaskelmaan.

Niiden suojausten osalta, jotka täyttävät suojauslaskennan ehdot, kirjataan suojausten käyvän arvon muutoksen tehokas osa laajaan tuloslaskelmaan, kunnes suojattava liiketapahtuma vaikuttaa tuloslaskelmaan. Mahdollinen tehoton osa kirjataan tulosvaikutteisesti valuuttajohdannaisten osalta rahoituseriin ja hyödykejohdannaisten osalta liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin. Kumulatiivinen käyvän arvon muutos, joka on kirjattu laajaan tuloslaskelmaan, kirjataan ostoihin tai myynteihin tai rahoitustuottoihin tai -kuluihin luonteensa mukaisesti sillä hetkellä, kun suojattava liiketapahtuma vaikuttaa tuloslaskelmaan. Kun suojausinstrumentti eräännyy tai myydään tai kun suojaus ei enää täytä suojauslaskennan soveltamisen ehtoja, omaan pääomaan sillä hetkellä sisältyvät kertyneet voitot tai tappiot jäävät omaan pääomaan, ja ne siirretään tuloslaskelmaan vasta, kun ennakoitu liiketoimi merkitään tuloslaskelmaan. Jos ennakoitun liiketoimen ei enää odoteta toteutuvan, omassa pääomassa esitetty kertynyt voitto tai tappio siirretään välittömästi tuloslaskelmaan liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin tai rahoitustuottoihin ja -kuluihin luonteensa mukaisesti.

Siitä huolimatta, että erät suojaussuhteet täyttävät konsernin riskienhallinnan asettamat tehokkaan suojausten vaatimukset, niihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Näiden johdannaisten käyvän arvon muutokset kirjataan luonteensa mukaisesti joko liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin tai rahoituseriin.

OMA PÄÄOMA

Omien osakkeiden hankinta vähennetään yhtiön omistajille kuuluvasta omasta pääomasta, kunnes osakkeet mitätöidään tai lasketaan uudelleen liikkeeseen. Osingonjako yhtiön osakkeenomistajille merkitään velaksi konsernitaseeseen sillä kaudella, jonka aikana osingot hyväksytään yhtiökokouksessa.

JOHDON HARKINTAA EDELLYTTÄVÄT LAATIMISPERIAATTEET JA ARVIOIHIN LIITTYVÄT KESKEISET EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Laadittaessa konsernitilinpäätöstä kansainvälisen tilinpäätöskäytännön mukaisesti, yhtiön johto joutuu tekemään arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat kirjattavien varojen, velkojen, tuottojen ja kulujen määriin sekä esitettyihin ehdollisiin eriin. Nämä arviot ja oletukset perustuvat historialliseen kokemukseen ja muihin perusteltavissa oleviin oletuksiin, joiden uskotaan olevan järkeviä olosuhteissa, jotka muodostavat perustan tilinpäätökseen merkittyjen erien arvioinneissa. Toteumat voivat poiketa näistä arvioista.

Konsernissa testataan vuosittain liikearvo mahdollisen arvonalentumisen varalta sekä arvioidaan viitteitä arvonalentumisesta. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät on määritetty käyttöarvoon perustuvina laskelmina. Nämä laskelmat edellyttävät arvioiden käyttämistä.

Yritysten yhteenliittymissä hankittujen aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden käyvän arvon määrittäminen edellyttää johdolta arvioiden käyttämistä ja perustuu usein arvioihin hyödykkeisiin liittyvistä rahavirroista.

Muut arviot liittyvät pääosin uudelleenjärjestelysuunnitelmiin, epäkurantin vaihto-omaisuuden määrään, ympäristö-, oikeudenkäynti- ja veroriskeihin sekä laskennallisten verosaamisten hyödyntämiseen tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan.

UUDEN JA UUDISTETUN IFRS-NORMISTON SOVELTAMINEN

Apetit on tilikaudella ottanut käyttöön IFRS 9 Rahoitusinstrumentit -standardin. Standardi korvaa standardin IAS 39 Rahoitusinstrumentit - kirjaaminen ja arvostaminen. Standardi sisältää uudistetun ohjeistuksen rahoitusvarojen luokitteluun ja arvostamiseen sekä uuden, odotettuihin luottotappioihin perustuvan mallin rahoitusvarojen arvonalentumisen arviointiin ja uudet yleisen suojauslaskennan vaatimukset. IFRS 9 –standardin käyttöönotolla ei ole ollut olennaista vaikutusta tilikauden tulokseen tai taloudelliseen asemaan.

Apetit soveltaa IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista -standardia 1.1.2018 alkaen. Standardi luo kattavan viitekehyyksen sen määrittämiseksi, voidaanko myyntituottoja tulouttaa, kuinka paljon ja milloin. Standardi korvaa voimassaolevan tuloutusta koskevan ohjeistuksen, mm. IAS 18:n Tuotot ja IAS 11:n Pitkäaikaishankkeet. Standardin käyttöönotto ei muuta konsernin tuloutusajankohtaa. Osin volyyymiin perustuvia oikaisueriä käsitellään liikevaihdon oikaisuna. Aikaisemmin erät oli kirjattu kuluihin. Muutos ei vaikuta liikevoittotasoon. Muutoksen johdosta liikevaihto laskee noin kaksi miljoonaa euroa vuodessa. Vertailukauden koko vuoden 2017 päivitetty liikevaihto on 311,8 (aikaisempi 314,0) miljoonaa euroa.

Apetit soveltaa IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardia 1.1.2019 alkaen. Standardin mukaan kaikki vuokrasopimukset esitetään vuokralleottajan taseessa. Vuokralleottaja kirjaa taseeseen käyttöoikeusomaisuuserän perustuen sen oikeuteen käyttää kyseistä omaisuuserää sekä vuokrasopimusvelan perustuen velollisuuteen suorittaa vuokramaksuja. Vuokrasopimukseen liittyvien kulujen luonne muuttuu standardin korvatessa vuokratulon käyttöoikeusomaisuuserän poistolla ja vuokrasopimusvelasta aiheutuvalla korkokululla, joka raportoidaan osana rahoituskuluja.

Apetit hyödyntää standardin sallimaa kirjaamista koskevaa helpotusta, eikä sovelta standardia lyhytaikaisiin vuokrasopimuksiin tai sopimuksiin, joissa kohdeomaisuuserä on arvoltaan vähäinen. Siirtymiseen on tarkoitus soveltaa yksinkertaistettua menetelytapaa, eikä käyttöönottoa edeltävän vuoden vertailulukuja ole tarkoitus oikaista. Konsernin vuokrasopimuksien kirjanpidollinen käsittely sisältää arvionvaraisuutta Viljakaupassa eroteltaessa satamapalvelusopimuksesta logistiikkapalvelun ja vuokran keskinäisiä osuuksia. Muut vuokrasopimukset eivät sisällä merkittävästi johdon harkintaa.

Konsernin merkittävimmät vuokrasopimukset, jotka tulevat taseeseen IFRS 16 standardin käyttöönotossa, liittyvät pääosin maa-alueen pitkäaikaiseen vuokrasopimukseen Ruokaratkaisuis- ja sekä pitkäaikaisiin viljavarastojen vuokrasopimuksiin Viljakau-

passa. Arvio IFRS 16 käyttöönoton vaikutuksesta vuodelle 2019 taseen varoihin on 6,2 miljoonaa euroa, pitkäaikaisiin velkoihin 5,3 miljoonaa euroa, lyhytaikaisiin velkoihin 1,0 miljoonaa euroa, laskennallisiin verosaamisiin 0,0 miljoonaa euroa ja omaan pääomaan -0,1 miljoonaa euroa. Vastaavasti tuloslaskelmassa liikevoiton muut kulut vähensivät 1,0 miljoonaa euroa, poistot kasvaisivat 0,9 miljoonaa euroa ja korkokulut kasvaisivat 0,1 miljoonaa euroa. Muutoksilla on vaikutusta joihinkin tunnuslukuihin.

Konserni on selvittämässä muiden vuonna 2019 ja sen jälkeen käyttöön otettavien standardimuutosten vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

2. TOIMINTASEGMENTIT

Konsernilla on kolme jatkuvien toimintojen raportoitavaa segmenttiä. Liiketoimintayksiköt tuottavat erilaisia tuotteita ja palveluita ja niitä johdetaan erillisinä yksikköinä. Apetit Oyj sopi 29.6.2017 kalaliiketoiminnan myymisestä norjalaiselle Insula AS:lle. Kauppa toteutui 31.10.2017. Tilinpäätöksessä siirtynyt liiketoiminta raportoidaan lopetettuna toimintona.

Konsernin segmentti-informaatio perustuu konsernin johtamisrakenteeseen ja johdon raportointiin. Raportoivat segmentit ovat:

Ruokaratkaisut

Öljykasvituotteet

Viljakauppa

Kalajalosteet, lopetetut toiminnot

Segmenttien välinen myynti tapahtuu käypään markkinahintaan. Segmentin varat ja velat ovat sellaisia liiketoiminnan eriä, joita segmentti käyttää liiketoiminnassaan tai jotka ovat järkevällä perusteella kohdistettavissa segmenteille. Kohdistamattomia ovat vero- ja rahoituserät sekä koko konsernille yhteiset erät. Raportoivat luvut perustuvat IFRS -standardeihin.

TOIMINTASEGMENTIT 1–12/2018

Milj. euroa	Ruokaratkaisut	Öljykasvituotteet	Viljakauppa	Jatkuvat toiminnot	Yhteensä
Segmentin myynti yhteensä	97,4	66,7	137,4	301,6	301,6
Segmenttien välinen myynti	0,0	-0,3	-18,2	-18,5	-18,5
Liikevaihto	97,4	66,5	119,2	283,1	283,1
Liiketulos	-4,9	2,2	-4,2	-6,9	-6,9
Varat	48,1	26,5	60,6	135,2	135,2
Kohdistamattomat					29,4
Varat yhteensä					164,6
Velat	14,8	5,7	16,9	37,4	37,4
Kohdistamattomat					26,1
Velat yhteensä					63,5
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen	5,6	1,0	0,1	6,7	6,7
Yritysosot ja muut osakeinvestoinnit	0,4	-	0,2	0,6	0,6
Poistot	4,6	0,9	0,4	5,8	5,8
Arvonalentumiset	4,8	0,0	0,0	4,8	4,8
Keskimääräinen henkilömäärä	455	47	62	564	564

TOIMINTASEGMENTIT 1-12/2017

Milj. euroa	Ruoka- ratkaisut	Öljykasvi- tuotteet	Vilja- kauppa	Jatkuvat toiminnot	Lopetetut toiminnot, Kalajalosteet	Yhteensä
Segmentin myynti yhteensä	100,2	65,3	162,9	328,4	63,6	392,0
Segmenttien välinen myynti	-0,2	-0,3	-16,1	-16,6	-9,5	-26,1
Liikevaihto	100,0	65,0	146,8	311,8	54,1	365,9
Liiketulos	-1,5	1,8	0,8	1,1	-3,6	-2,5
Varat	55,3	19,5	35,4	110,2	-	110,2
Kohdistamattomat						44,5
Varat yhteensä						154,7
Velat	20,8	9,3	4,5	34,6	-	34,6
Kohdistamattomat						7,9
Velat yhteensä						42,5
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen	3,7	1,1	0,4	5,2	0,7	5,9
Yritysosot ja muut osakeinvestoinnit	-	-	0,4	0,4	-	0,4
Poistot	4,5	0,8	0,3	5,6	0,8	6,5
Arvonalentumiset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Keskimääräinen henkilömäärä	451	45	61	557	140	697

MAANTIETEELLISIÄ ALUEITA KOSKEVAT TIEDOT

Milj. euroa	Tuotot 2018	Tuotot 2017	Pitkäaikaiset varat 2018	Pitkäaikaiset varat 2017
Suomi	205,4	195,2	67,5	74,5
Norja	16,5	14,3	-	-
Saksa	14,1	12,3	-	-
Ruotsi	4,4	4,4	-	-
Muut maat yhteensä	42,8	85,6	0,2	0,2
Konserni yhteensä	283,1	311,8	67,6	74,7

Konsernin tuotot yhdeltä asiakkaalta olivat noin 64,9 (69,4) miljoonaa euroa, mikä on 22,9 (22,1) % konsernin liikevaihdosta. Tuotot tältä asiakkaalta muodostuivat kaikista jatkuvien toimintojen segmenteistä.

3. LOPETETUT TOIMINNOT, KALAJALOSTEET

Apetit Oyj sopi kalaliiketoimintansa myymisestä Suomessa, Norjassa ja Ruotsissa norjalaiselle kalaliiketoimintaan erikoistuneelle Insula AS:lle. Järjestely toteutettiin lokakuun lopussa 2017 Suomen toimintojen osalta liiketoimintakauppana ja Norjassa ja Ruotsissa osakekauppana, joka kattaa Maritim Food Groupin. Suomessa Apetit jää kalaliiketoiminnan vähemmistöomistajaksi alle 20 prosentin omistusosuudella.

Lopetetut toiminnot sisältävät Kalajalosteet-segmentin, joka kattaa Apetit Kala Oy:n kalanjalostustoiminnan Suomessa ja Maritim Food Groupin tytäryhtiöineen Norjassa ja Ruotsissa. Apetit Kala on Suomen merkittävimpiä Norjan lohen ja kirjolohen jalostajia. Maritim Food Group tuottaa laadukkaita kala- ja äyriäistuotteita pääosin Norjan ja Ruotsin markkinoille. Vuonna 2016 Apetitin Kalajalosteet-segmentin liikevaihto oli 87,8 miljoonaa euroa ja operatiivinen liiketulos 0,1 miljoonaa euroa. Henkilöstömäärä on Suomessa 82, Norjassa 71 ja Ruotsissa 15 henkeä.

Milj. euroa	1-12/2018	1-12/2017
Tuotot	-	63,6
Kulut	-	-67,3
Raportoitu liiketulos	-	-3,6
Rahoituserät	-0,9	-0,3
Tulos ennen veroja	-0,9	-4,0
Tuloverot	-	0,5
Kauden tulos lopetetuista toiminnoista	-0,9	-3,5

Tulokseen 2018 sisältyy Kalaliiketoiminnan lisäkauppahintasaamisen alaskirjaus. Tulokseen 2017 sisältyy Kalaliiketoiminnan myyntitappiota ja järjestelyn asiantuntijakuluja verovaikutuksineen -3,7 miljoonaa euroa. Yritysjärjestelyn seurauksena konsernin näkymä aikaisemmin kirjaamattomien verotuksellisten tappioiden käytettyyteen parani. Laskennallisia verosaamisia kirjattiin 1,3 miljoonaa euroa jatkuvissa toiminnoissa. Yhteensä konsernin tulosvaikeus on -2,3 miljoonaa euroa.

RAHAVIRRAT

Milj. euroa	1-12/2017
Liiketoiminnan rahavirrat	-1,1
Investointien rahavirrat	-0,7
Rahoituksen rahavirrat	1,9
Rahavirrat yhteensä	0,0

Nettokäyttöpääoman muutos vaikuttaa merkittävästi operatiivisiin kassavirtoihin.

MYYTÄVIEN VAROJEN KIRJANPITOARVOT

Milj. euroa	31.10.2017
Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet sekä pitkäaikaiset saamiset	5,6
Laskennalliset verosaamiset	1,1
Vaihto-omaisuus	9,2
Myyntisaamiset ja muut saamiset	3,8
Rahavarat	0,1
Varat yhteensä	19,7
Pitkäaikaiset velat	0,4
Lyhytaikaiset velat	8,7
Velat yhteensä	9,1

Myytävät varat eivät sisällä konsernin yhteisten varojen kohdistuksia lopetettuihin toimintoihin.

MYYDYN LIKETOIMINNAN RAHAVIRTAVAIKUTUS

Milj. euroa	1-12/2017
Käteisenä saatu kauppahinta	13,7
Myytyjen liiketoimintojen rahavarat	0,0
Rahavirtavaikutus	13,6

4. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT JA KULUT

Milj. euroa	2018	2017
Liiketoiminnan muut tuotot		
Julkiset avustukset	0,1	0,2
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot	0,0	-
Vuokratuotot	0,2	0,2
Valuutta- ja hyödykejohdannaisten arvonmuutokset, ei suojauslaskenta	0,0	-
Muut liiketoiminnan tuotot	1,5	0,3
Yhteensä	1,8	0,7
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokrat	2,8	2,7
Hallinnon kulut	3,3	3,4
IT- ja puhelinkulut	2,1	2,1
Markkinointikulut	3,0	3,3
Kunnossapitokulut	5,1	4,8
Myyntiin liittyvät muuttuvat kulut	8,9	10,2
Muut liiketoiminnan kulut	3,9	3,0
Sopimusrikkomus, kertaerä	1,6	-
Yhteensä	30,7	29,6

Vertailuvuoden liiketoiminnan muiden kulujen jaottelua on muutettu vastaamaan vuoden 2018 jaottelua.

KONSERNIN TILINTARKASTUSPALKKIOT SEN RIIPPUMATTOMALLE PÄÄTILINTARKASTAJALLE PRICEWATERHOUSECOOPERSILLE

Tilintarkastuspalkkiot liittyvät vuositilinpäätösten tilintarkastukseen ja niihin läheisesti liittyviin lakisääteisiin toimintoihin. Palkkiot tilintarkastuksen oheispalveluista aiheutuvat sellaisista palveluista, jotka liittyvät tilintarkastukseen ja joilla pyritään varmentamaan tilinpäätöksen oikeellisuutta sekä muista neuvontapalveluista.

TILINTARKASTUSPALKKIOT JA PALVELUT

Milj. euroa	2018	2017
Tilintarkastuspalkkiot	0,1	0,1
Palkkiot oheispalveluista	0,0	0,0
Yhteensä	0,2	0,1

PricewaterhouseCoopers Oy:n suorittamat muut kuin tilintarkastuspalvelut Apetit -konsernin yhtiöille tilikaudella 2018 olivat yhteensä 45 tuhatta euroa. Palvelut koskivat veroneuvontaa 4 tuhatta euroa ja muuta neuvontaa 41 tuhatta euroa.

5. TYÖSUHDE-ETUUKSISTA AIHEUTUVAT KULUT

Milj. euroa	2018	2017
Palkat ja palkkiot	23,8	23,4
Irtisanomisen yhteydessä suoritettut etuudet	0,0	0,0
Eläkekulut	3,9	3,6
Muut henkilösivukulut	1,3	1,8
Yhteensä	29,1	28,8

Tiedot johdon työsuhde-etuuksista ja lainoista esitetään liitetiedossa 26 "Lähipiiritapahtumat". Tiedot eläkekuluihin sisältyvistä etuusperusteisista eläkejärjestelyistä esitetään liitetiedossa 20 "varaukset".

Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet

Eläketurva konserniyhtiöissä perustuu kunkin maan paikallisiin säännöksiin ja käytäntöihin.

TyEL-järjestelmään sisältyvä työkyvyttömyyseläke käsitellään Suomessa maksupohjaisena järjestelyinä. Apetit Oyj:llä ja Apetit Ruoka Oy:llä on etuusperusteisia eläkejärjestelyjä.

6. TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISMENOT

Konsernin tutkimus- ja kehitystoiminnan menot olivat 1,3 (1,2) miljoonaa euroa, mikä on 0,4 (0,4) prosenttia liikevaihdosta. Vertailuvuonna 2017 tutkimus- ja kehitystoiminnan menojen lisäksi toteutettiin Business Finlandin osin rahoittamaa Ruuan digitaalisen palvelun -hanketta, jonka osuus oli 0,7 miljoonaa euroa. Lisäksi taseeseen on aktivoitu tuotekehityskuluja 0,4 (0,1) miljoonaa euroa.

7. MATERIAALIT JA PALVELUT

Milj. euroa	2018	2017
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	242,6	225,3
Varaston muutos	-37,2	8,7
Ulkopuoliset palvelut	16,1	13,5
Yhteensä	221,4	247,5

Materiaalit ja palvelut sisältävät ostovelkojen valuuttakurssivoittoa ja -tappioita 0,0 (0,1) miljoonaa euroa.

Liikevaihto sisältää myyntisaamisten valuuttakurssivoittoa ja -tappioita -0,1 (-0,1) miljoonaa euroa.

Suojauslaskennan piirissä olevien johdannaisten tehottoman osuuden tulosvaikutus on 0,0 (0,0) miljoonaa euroa.

8. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

Milj. euroa	2018	2017
Poistot		
Aineettomat hyödykkeet	1,3	1,1
Rakennukset	1,9	2,0
Koneet ja kalusto	2,5	2,3
Muut aineelliset hyödykkeet	0,2	0,2
Yhteensä	5,8	5,6
Arvonalentumiset		
Aineettomat hyödykkeet	3,5	-
Aineelliset hyödykkeet	1,3	0,0
Yhteensä	4,8	0,0

9. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

Milj. euroa	2018	2017
Rahoitustuotot		
Korkotuotot	0,0	0,2
Valuuttakurssivoitot	0,0	0,0
Muut rahoitustuotot	0,0	0,0
Yhteensä	0,1	0,2
Rahoituskulut		
Korkokulut	-0,1	-0,2
Valuuttakurssitappiot	0,0	0,0
Avena Nordic Grain Oy:n vähemmistöosakkaiden osinko-oikeus	-	-0,4
Korkojohdannaisten arvonmuutokset, ei suojauslaskenta	-0,1	0,0
Muut rahoituskulut	-0,4	0,0
Yhteensä	-0,6	-0,7

10. TULOVEROT

Milj. euroa	2018	2017
Välittömät verot	-0,2	-0,2
Aikaisempien tilikausien verot	0,0	0,0
Laskennalliset verot	1,7	1,4
Yhteensä	1,5	1,2
Tuloverojen täsmäytys		
Tulos ennen veroja	-9,0	1,6
Verot laskettuna emoyhtiön 20%:n verokannalla	1,8	-0,3
Avena Nordic Grain Oy:n vähemmistöosakkaiden osinko-oikeuden vaikutus	0,0	-0,1
Osakkuusyritysten tuloksen vaikutus	-0,1	0,2
Kirjatut laskennalliset verosaamiset verotuksellisista tappioista	-	1,3
Muut erät	-0,1	0,1
Verokulu tuloslaskelmassa	1,5	1,2

LASKENNALLISTEN VEROSAAMISTEN JA -VELKOJEN TÄSMÄYTYS TASEESEEN 2018

Milj. euroa	1.1.2018	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu laajaan tulos- laskelmaan	31.12.2018
Laskennalliset verosaamiset				
Vahvistetut ja vahvistettavat tappiot	4,5	0,6	-	5,2
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	0,1	-0,1	-	0,0
Hyllypoistot	0,4	0,0	-	0,4
Johdannaiset	0,1	-	-0,1	0,0
Muut	0,2	0,0	-	0,2
Yhteensä	5,3	0,6	-0,1	5,8
Laskennalliset verovelat				
Kertyneet poistoerot	-0,4	0,0	-	-0,4
Muiden hankintojen käypiin arvoihin arvostaminen	-1,1	1,1	-	0,0
Vaihto-omaisuus	-0,7	0,0	-	-0,6
Aineelliset hyödykkeet	-0,5	0,0	-	-0,5
Muut	-0,4	0,1	0,0	-0,3
Yhteensä	-3,1	1,3	0,0	-1,8

Konsernilla ei ole 31.12.2018 kirjaamattomia verosaamia liittyen vahvistettuihin tai vahvistettaviin verotuksellisiin tappioihin. Tappiot vanhenevat vuosina 2020 - 2028.

LASKENNALLISTEN VEROSAAMISTEN JA -VELKOJEN TÄSMÄYTYS TASEESEEN 2017

Milj. euroa	1.1.2017	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu laajaan tulos- laskelmaan	31.12.2017
Laskennalliset verosaamiset				
Vahvistetut ja vahvistettavat tappiot	3,7	0,8	-	4,5
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	0,2	-0,1	-	0,1
Hyllypoistot	0,3	0,1	-	0,4
Johdannaiset	0,0	-	0,1	0,1
Muut	0,1	0,1	-	0,2
Yhteensä	4,3	0,9	0,1	5,3
Laskennalliset verovelat				
Kertyneet poistoerot	-0,6	0,2	-	-0,4
Muiden hankintojen käypiin arvoihin arvostaminen	-1,7	0,6	-	-1,1
Vaihto-omaisuus	-0,7	0,0	-	-0,7
Johdannaiset	0,0	-	0,0	0,0
Liikearvo	-0,1	0,0	-	-0,1
Aineelliset hyödykkeet	-0,5	0,0	-	-0,5
Muut	-0,1	-0,3	0,1	-0,3
Yhteensä	-3,7	0,5	0,1	-3,1

Konsernilla ei ole 31.12.2017 kirjaamattomia verosaamia liittyen vahvistettuihin tai vahvistettaviin verotuksellisiin tappioihin. Tappiot vanhenevat vuosina 2020 - 2027. Kalaliiketoiminnan myynnin yhteydessä kirjattiin aikaisemmin kirjaamattomia laskennallisia verosaamia tappioista 1,3 miljoonaa euroa.

11. OSAKEKOHTAINEN TULOS

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön osakkeiden omistajille kuuluva tilikauden tulos ulkona olevien osakkeiden määrän painotetulla keskiarvolla tilikauden aikana.

Ulkona olevat osakkeet eivät sisällä takaisinostettuja omia osakkeita.

Laimennettu osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön osakkeiden omistajille kuuluva laimennettu tilikauden tulos ulkona olevien osakkeiden laimennetun määrän painotetulla keskiarvolla tilikauden aikana.

Yhtiöllä ei ole sellaisia instrumentteja, jotka aiheuttaisivat laimennusvaikutusta osakekohtaiseen tulokseen.

Milj. euroa	2018	2017
Emoyhtiön omistajille jakautuva tilikauden tulos, laimennettu ja laimentamaton	-7,5	-0,6
Ulkona olevien osakkeiden painotettu keskiarvo (1000 kpl)	6 211	6 202
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo laimennusvaikutuksella oikaistun osakekohtaisen tuloksen laskemiseksi (1000 kpl)	6 211	6 202
Laimennettu ja laimentamaton oikaistu osakekohtainen tulos (euroa/osake)	-1,21	-0,10

12. AINEETTOMAT JA AINEELLISET HYÖDYKKEET

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintameno on sisällytetään hyödykkeet, joiden pitoaika ei ole vielä päättynyt sekä loppuunpoistetut aineettomat ja aineelliset hyödykkeet, jotka ovat edelleen liiketoiminnan käytössä. Kertyneisiin poistoihin sovelletaan vastaavia periaatteita.

Liikearvo ja arvonalennustestaus

LIKEARVOA SISÄLTÄVIEN RAHAVIRTA TUOTTAVIEN YKSIKKÖJEN TAI YKSIKKÖJEN RYHMIEN ARVONALENTUMISTESTAUS

Seuraaville rahavirtaa tuottaville yksiköille tai yksikköjen ryhmille on kohdistettu liikearvoa:

Milj. euroa	2018	2017
Pakastetuotteet	0,4	0,4
Yhteensä	0,4	0,4

Liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä on arvonalentumistestauksessa määritetty käyttöarvon avulla. Rahavirtaennusteet pohjautuvat johdon hyväksymiin ennusteisiin. Rahavirtaennusteet on tehty viiden vuoden ajanjaksolle ja ennustejakson jälkeiset rahavirrat on ekstrapoloitu käyttämällä pakastetuotteissa 1 %:n ja tuoretuotteissa 2 %:n kasvutekijää.

Pakasteen liikearvotestaus

Käyttöarvon laskennassa käytetyt keskeiset muuttujat ovat budjetoitu myyntikate, liikevaihto ja diskonttaus korko. Laskelmissa käytetty diskonttokorko ennen veroja pakastetuotteissa on 7,0 (7,0) %. Pakastetuotteissa käyttöarvo ylitti huomattavasti testattavien varojen kirjanpitoarvon ja minkään laskelmassa käytetyn muuttujan merkittävääkin muutos negatiiviseen suuntaan ei johda alaskirjaukseen.

Tuoretuotteet arvonalennustestaus

Käyttöarvon laskennassa käytetyt keskeiset muuttujat ovat budjetoitu myyntikate, liikevaihto ja diskonttaus korko. Laskelmissa käytetty diskonttokorko ennen veroja tuoretuotteissa on 7,0 (6,9) %. Tuoretuotteet-liiketoiminnan kassavirtaa tuottavan yksikön kirjanpitoarvo oli testaushetkellä 31.12.2018 16,9 miljoonaa euroa. Tuoretuoteryhmän arvonalentumistestauksen seurauksena Apetit teki -4,7 miljoonan euron alaskirjauksen. Alaskirjauksen vaikutus nettotulokseen verot huomioiden on -3,8 miljoonaa euroa. Tuoretuoteryhmän tulevaisuuden tuotto-odotusten arvioidaan kehittyvän aikaisemmin oletettua heikommin huolimatta jalostettujen tuotteiden myynnin kasvusta, lisääntyneestä työvoimatehokkuudesta ja sopeuttamistoimenpiteistä. Tehdyn alaskirjauksen jälkeen tuoretuoteryhmän tasearvo ei sisällä vuonna 2012 tehdyn yrityskaupan hankintameno kohdistuksia.

Aineettomat hyödykkeet 2018

Milj. euroa	Kehittämismenot	Liikearvo	Asiakassuhteet	Muut aineettomat oikeudet	Ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	0,6	5,2	6,3	7,0	0,2	19,4
Lisäykset	0,4	-	-	0,6	0,0	1,0
Vähennykset	-	-	-	0,0	-	0,0
Muuntoero ja muut muutokset	-	-	-	0,0	-	0,0
Siirrot erien välillä	0,0	-	-	0,0	-	-
Hankintameno 31.12.	0,9	5,2	6,3	7,7	0,2	20,4
Kertyneet poistot 1.1.	-0,1	-4,8	-2,7	-4,7	-	-12,3
Vähennysten kertyneet poistot	-	-	-	0,0	-	0,0
Tilikauden poisto	-0,1	-	-0,2	-1,0	-	-1,3
Arvon alentumiset	-	-	-3,5	0,1	-	-3,3
Kertyneet poistot 31.12.	-0,2	-4,8	-6,3	-5,5	-	-16,8
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	0,7	0,4	-	2,2	0,2	3,5

Aineettomat hyödykkeet 2017

Milj. euroa	Kehittämismenot	Liikearvo	Asiakassuhteet	Muut aineettomat oikeudet	Ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	0,3	5,2	10,7	9,1	0,2	25,5
Lisäykset	0,1	-	-	1,0	0,2	1,3
Vähennykset	-	-	-4,4	-3,4	-	-7,8
Muuntoero ja muut muutokset	-	-	0,0	0,2	0,1	0,4
Siirrot erien välillä	0,1	-	-	0,1	-0,3	-
Hankintameno 31.12.	0,6	5,2	6,3	7,0	0,2	19,4
Kertyneet poistot 1.1.	-	-4,8	-5,2	-7,3	-	-17,4
Vähennysten kertyneet poistot	-	-	3,1	3,1	-	6,2
Tilikauden poisto	-0,1	-	-0,5	-0,4	-	-1,1
Arvon alentumiset	-	-	0,0	0,0	-	0,0
Kertyneet poistot 31.12.	-0,1	-4,8	-2,7	-4,7	-	-12,3
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	0,5	0,4	3,7	2,4	0,2	7,1

Aineelliset hyödykkeet 2018

Milj. euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Kesken-eräiset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	3,0	44,2	47,9	2,3	0,6	98,0
Lisäykset	-	0,7	1,3	0,0	3,7	5,7
Vähennykset	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0	-0,2
Muuntoero ja muut muutokset	-	-	0,0	-	-	0,0
Siirrot erien välillä	-	0,1	-0,1	-	0,0	-
Hankintameno 31.12.	3,0	45,0	49,0	2,3	4,2	103,5
Kertyneet poistot 1.1.	-0,2	-23,6	-35,9	-0,8	-	-60,5
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	0,1	0,1	-	-	0,2
Tilikauden poisto	-	-1,9	-2,5	-0,2	-	-4,5
Arvon alentumiset	-	-1,1	-0,3	-	-	-1,4
Kertyneet poistot 31.12.	-0,2	-26,5	-38,6	-1,0	-	-66,2
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	2,8	18,5	10,4	1,4	4,2	37,2

Koneisiin ja kalustoon sisältyy rahoitusleasingisopimuksilla hankittua omaisuutta 0,0 miljoonaa euroa.

Aineelliset hyödykkeet 2017

Milj. euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Kesken-eräiset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	3,3	54,7	53,7	2,6	1,2	115,5
Lisäykset	-	0,8	2,8	0,0	0,3	3,9
Vähennykset	-0,3	-11,3	-9,1	-0,4	-0,5	-21,5
Muuntoero ja muut muutokset	-	-	0,0	0,1	0,0	0,1
Siirrot erien välillä	-	-	0,4	0,0	-0,4	-
Hankintameno 31.12.	3,0	44,2	47,9	2,3	0,6	98,0
Kertyneet poistot 1.1.	-0,2	-27,1	-39,9	-0,7	-	-67,8
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	5,5	6,3	-	-	11,8
Tilikauden poisto	-	-2,0	-2,3	-0,1	-	-4,5
Arvon alentumiset	-	-	0,0	-	-	0,0
Kertyneet poistot 31.12.	-0,2	-23,6	-35,9	-0,8	-	-60,5
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	2,8	20,6	12,0	1,5	-	37,5

Koneisiin ja kalustoon sisältyy rahoitusleasingisopimuksilla hankittua omaisuutta 0,2 miljoonaa euroa.

13. OSUUEDET OSAKKUUSYRITYKSISSÄ

Milj. euroa	2018	2017
Tilikauden alussa	23,4	23,1
Hankinnat, muut lisäykset	0,6	0,6
Osuus kauden tuloksesta	-0,7	1,0
Myyntit, vähennykset	-0,3	-0,1
Osingot	-1,9	-1,3
Tilikauden lopussa	21,0	23,4

Osakkuusyritys Sucroksen sokeritehdas sijaitsee Säskylän teollisuusalueella, jossa toimii Pakastetuoteryhmän pakastetehtas. Osakkuusyritykset on yhdistetty pääomaosuusmentelmällä ja yhtiöillä ei ole noteerattua markkinahintaa. Konsernilla on 0,6 miljoonan euron osakkuusyhtiöomistus Foison Oy:ssä ja 0,4 miljoonan euron omistus Foodwest Oy:ssä.

Tiedot konsernin olennaisista osakkuusyrityksistä

Milj. euroa	Sucros-konserni	
	2018	2017
	Omistusosuus 20 %	
Pitkäaikaiset varat	22,8	23,5
Muut lyhytaikaiset varat	86,7	102,7
Rahavarat	8,0	7,0
Pitkäaikaiset rahoitusvelat	0,0	5,4
Lyhytaikaiset rahoitusvelat	3,1	5,3
Muut lyhytaikaiset velat	14,4	10,5
Nettovarallisuus, 100%	100,0	112,0
Osuus osakkuusyrityksestä	20,0	22,4
Kohdistettu liikearvo	0,0	0,0
Kirjanpitoarvo 31.12	20,0	22,4
Liikevaihto	113,9	181,1
Muut kulut ja tuotot	-118,1	-174,7
Liikevoitto	-4,2	6,4
Korkotuotot ja -kulut	0,1	0,2
Verot	0,6	-1,4
Voitto tai tappio	-3,5	5,1
Kirjanpitoarvo 1.1	22,4	22,4
Tilikauden voitto tai tappio	-0,7	1,0
Saadut osingot	-1,7	-1,1
Kirjanpitoarvo 31.12	20,0	22,4

14. MUUT SIOITUKSET

Milj. euroa	2018	2017
Noteeraamattomat osakesijoitukset	0,0	0,1
Yhteensä	0,0	0,1

15. SAAMISET, PITKÄAIKAISET

Milj. euroa	2018	2017
Lisäkauppahintasaaminen	0,1	1,0
Liittymismaksut	0,3	0,3
Muut pitkäaikaiset saamiset	0,0	-
Yhteensä	0,4	1,3

16. MYYNTISAAMISET JA MUUT SAAMISET

Milj. euroa	2018	2017
Myyntisaamiset	6,0	14,5
Johdannaiset, suojauslaskenta	0,0	-
Johdannaiset, ei suojauslaskenta	-	0,0
Siirtosaamiset	4,7	2,8
Muut saamiset	1,4	0,5
Saamiset osakkuusyrityksiltä		
Myyntisaamiset	0,3	0,4
Muut saamiset	0,0	-
Yhteensä	12,3	18,3

Siirtosaamisiin ja muihin saamisiin sisältyvät olennaiset erät liittyvät materiaalihankintojen ja työsuhde-etuuksien jaksotuksiin. Konserni on kirjannut tilikauden aikana luottotappioita myyntisaamisista 0,0 (0,0) miljoonaa euroa.

17. VAIHTO-OMAISUUS

Milj. euroa	2018	2017
Aineet ja tarvikkeet	5,2	6,3
Keskeneräiset tuotteet	6,9	6,3
Valmiit tuotteet/tavarat	68,7	33,3
Yhteensä	80,7	45,8

Vaihto-omaisuudesta on tilikaudella kirjattu arvonlennusta 2,5 (2,5) miljoonaa euroa vastaamaan nettorealisoitintarvoa.

18. RAHAVARAT

Milj. euroa	2018	2017
Käteinen raha ja pankkitilit	2,6	15,7
Yhteensä	2,6	15,7

19. OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

	Osakkeiden lukumäärä 1000 kpl	Osake- pääoma milj. euroa	Ylikurssi- rahasto milj. euroa	Yhteensä milj. euroa
31.12.2018	6 217	12,6	23,4	36,0
31.12.2017	6 206	12,6	23,4	36,0

Yhtiön kokonaan maksettu ja kaupparekisteriin merkitty osakepääoma oli tilikauden lopussa 12 635 152 euroa. Osakkeiden nimellisarvo on 2 euroa.

Oman pääoman rahastojen kuvaukset

Muuntoerot-rahasto

Muuntoerot-rahasto sisältää ulkomaisten yksiköiden tilinpäätösten muuntamisesta syntyneet muuntoerot.

Arvonmuutosrahasto

Arvonmuutosrahasto sisältää kaksi alarahastoa: käyvän arvon rahaston myytävissä oleville rahoitusvaroille ja suojausrahaston rahavirran suojausnäkökulmasta käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutoksille. Tilinpäätöksen oman pääoman

laskelmassa muutoksia on vain suojausrahastossa. Käyvän arvon rahaston arvo on nolla tilikausilla.

Muut rahastot

Muut rahastot muodostuvat valtaosin käyttörahastosta. Käyttörahasto sisältää yhtiökokouksen päätöksellä voittovaroista siirretyn osuuden. Käyttörahasto on 7,2 (7,2) miljoonaa euroa.

Omat osakkeet

Omiin osakkeisiin sisältyy konsernin hallussa olevien omien osakkeiden hankintameno. Yhtiön omistuksessa oli tilikauden päättyessä 100 955 kappaletta vuosina 2000-2001 sekä 2008 hankittua yhtiön omaa osaketta, joita on vuoden 2018 aikana luovutettu hallituspalkkioina sekä toimitusjohtajalle sitouttamisjärjestelmän perusteella yhteensä 10 471 kappaletta. Osakkeet edustavat 1,6 % yhtiön osakepääomasta ja äänimäärästä. Ostettujen osakkeiden hankintahinta oli yhteensä 1,4 miljoonaa euroa.

Osingot

Tilinpäätöspäivän jälkeen hallitus on ehdottanut jaettavaksi osinkoa 0,40 euroa osaketta kohden.

20. VARAUKSET JA ELÄKEVELVOITTEET

Milj. euroa	2018	2017
Pitkäaikaiset		
Varaukset ja eläkevelvoitteet 1.1.	0,2	0,2
Lisäykset, vähennykset	0,0	0,1
Varaukset ja eläkevelvoitteet 31.12.	0,2	0,2
Lyhytaikaiset		
Varaukset ja eläkevelvoitteet 1.1.	-	0,2
Lisäykset, vähennykset	-	-0,2
Varaukset ja eläkevelvoitteet 31.12.	-	-

Varaukset liittyvät pääosin etuuspohjaisiin eläkevarauksiin.

Apetit -konsernin merkittävimmät ovat etuuspohjaiset eläkejärjestelyt ovat emoyhtiöllä. Emoyhtiön järjestelyt koskevat yhtä työssä käyvää ja noin 65:ttä eläkkeellä olevaa henkilöä. Emoyhtiön järjestelyt hallinnoidaan vakuutuslaitoksissa. Emoyhtiön eläkevelvoitteiden nykyarvo on 2,0 (2,1) miljoonaa euroa ja rahastoitujen varojen nykyarvo 1,8 (1,9) miljoonaa euroa. Nettovelka taseessa on 0,2 (0,2) miljoonaa euroa.

Milj. euroa	2018	2017
Taseeseen merkitty eläkevastuu		
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	2,0	2,1
Järjestelyyn kuuluvien varojen käyvät arvot	1,8	1,9
Nettomääräinen velka (+) / saaminen taseessa (-)	0,2	0,2
Velvoitteen nykyarvon muutokset		
Eläkevelvoitteen nykyarvo tilikauden alussa	2,1	2,3
Tilikauden työsuoritukseen perustuva meno	0,0	0,0
Korkomenot	0,0	0,0
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	0,1	0,0
Maksetut etuudet	-0,2	-0,2
Eläkevelvoitteen nykyarvo tilikauden lopussa	2,0	2,1
Järjestelyyn kuuluvien varojen nykyarvon muutokset		
Eläkevarojen nykyarvo tilikauden alussa	1,9	2,0
Korkotuotot	0,2	0,0
Maksetut kannatusmaksut	0,0	0,0
Maksetut etuudet	-0,2	-0,2
Eläkevarojen nykyarvo tilikauden lopussa	1,8	1,9

Milj. euroa	2018	2017
Tuloslaskelman etuusperustainen eläkekulu		
Tilikauden työsuoritukseen perustuva meno	0,0	0,0
Korkokulut elävelvotteista	0,0	0,0
Korkotuotot eläkevaroista	0,0	0,0
Tuloslaskelmaan kirjattu eläkekulu	0,0	0,0

Omaan pääomaan kirjattu määrä

Väestötieteellisten oletuksien muutoksien voitot ja tappiot	0,0	0,0
Taloudellisten oletuksien muutoksien voitot ja tappiot	0,0	0,0
Kokemusperusteiset voitot ja tappiot	0,2	0,0
Järjestykseen kuuluvien varojen tuotto lukuunottamatta korkoja	-0,1	0,0
Uudelleenmäärittämisestä johtuvat erät	0,0	0,0

Merkittävimmät vakuutusmatemaattiset oletamat

Diskonttokorko (%)	1,9	1,8
Palkankorotusolettama (%)	n/a	2,5
Eläkemaksujen korotusoletus (%)	1,6	1,8
Inflaatio (%)	1,5	1,4

Olettamien muutokset, herkkyystarkastelu 2018	Eläkevelat Nousu %	Lasku %
Diskonttokorko, muutos 0,5%	-3,4	3,6
Eläkemaksujen korotusoletus, muutos 0,25 %	2,0	-1,9
Eliniänodote, muutos 5%	2,6	-2,5

Olettamien muutokset, herkkyystarkastelu 2017	Eläkevelat Nousu %	Lasku %
Diskonttokorko, muutos 0,5%	-3,5	3,7
Palkankorotusolettama, muutos 0,5%	0,0	0,0
Eläkemaksujen korotusoletus, muutos 0,25 %	2,0	-1,0
Eliniänodote, muutos 5%	2,6	-2,5

21. KOROLLISET VELAT

Milj. euroa	2018	2017
Pitkäaikaiset		
Lainat rahoituslaitoksilta	2,4	3,4
Lainat muilta	0,0	0,1
Yhteensä	2,4	3,4

Lainat rahoituslaitoksilta ovat vaihtuvakorkoisia. Korollisista pitkäaikaisista veloista on euromääräisiä 2,4 (3,4) miljoonaa euroa.

Milj. euroa	2018	2017
Lyhytaikaiset		
Yritystodistukset ja lainat rahoituslaitoksilta	22,0	1,4
Lainat muilta	0,0	0,0
Yhteensä	22,0	1,5

Korollisten velkojen täsmäytys rahavirtalaskelmaan

Milj. euroa	2018	2017
Pitkäaikaiset korolliset velat		
Alkuarvo 1.1.	3,4	4,9
Rahavirrat	-1,0	-0,7
Myydyt liiketoiminnot, kalajalosteet, lopetetut toiminnot	-	-0,4
Valuuttakurssimuutokset	-	-0,4
Loppuarvo 31.12.	2,4	3,4

Lyhytaikaiset korolliset velat

Alkuarvo 1.1.	1,5	14,2
Rahavirrat	21,0	-12,8
Loppuarvo 31.12.	22,0	1,5

Nettovelkojen täsmäytyslaskelma

Milj. euroa	Rahavarat	Yritystodistukset	Muut Lainat	Yhteensä
Nettovelat 1.1.2017	4,6	11,0	8,1	14,5
Rahavirrat	11,2	-11,0	-1,7	-23,9
Yritysmyyntit, lopetetut toiminnot	-0,1	-	-1,1	-1,0
Valuuttakurssimuutokset	-	-	-0,4	-0,4
Nettovelat 31.12.2017	15,7	0,0	4,9	-10,8
Rahavirrat	-13,0	21,0	-1,5	32,6
Nettovelat 31.12.2018	2,6	21,0	3,4	21,8

22. OSTOVELAT JA MUUT VELAT

Milj. euroa	2018	2017
Pitkäaikaiset		
Johdannaisvelat, suojauslaskenta	0,2	0,1
Muut velat	-	0,1
Yhteensä	0,2	0,2
Lyhytaikaiset		
Ostovelat	24,1	20,8
Velat osakkuusyriyksille	0,5	0,5
Johdannaisvelat, suojauslaskenta	0,0	0,6
Siirtovelat	7,1	8,6
Muut velat	3,4	3,6
Yhteensä	35,0	34,1

Siirtovelkojen olennaiset erät muodostuvat henkilösivukulujen ja tavaraostojen jaksotuksista.

Siirtovelat sisältävät asiakassopimuksiin liittyviä velkoja 0,6 (0,4) miljoonaa euroa.

23. RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

Konserni altistuu normaalissa liiketoiminnassaan useille rahoitusriskeille. Konsernin riskienhallinnan tavoite on minimoida rahoitusmarkkinoiden muutosten haitalliset vaikutukset konsernin rahavirtaan. Apetit -konsernin kannalta olennaisimmat rahoitusriskit ovat likviditeetti-, korko-, valuutta- ja vastapuoliriskit. Konserni käyttää muun muassa johdannaispimuksia valuutta- ja korkorisikiltä suojautumiseen.

Rahoitusriskienhallinnan yleiset periaatteet hyväksyy Apetit Oyj:n hallitus ja niiden käytännön toteutuksesta vastaa talousjohtajan alaisuudessa toimiva rahoitusyksikkö.

1. Markkinariskit

KORKORISKI

Konsernilla oli tilikauden päättyessä pitkäaikaisia vaihtuvakorkoisia rahalaitoslainoja yhteensä 2,4 (3,4) miljoonaa euroa, emittoituja yritystodistuksia 21,0 (0,0) miljoonaa euroa sekä muita korollisia lyhytaikaisia velkoja 1,0 (1,5) miljoonaa euroa sekä likvidejä kassavaroja 2,6 (15,7) miljoonaa euroa. Yritystodistuksien maturiteetti on yleensä alle kolme kuukautta. Konserni on suojautunut pitkäaikaisten ja lyhytaikaisten lainojen korkorisikiltä koronvaihtosopimuksilla, joiden nimellisarvo tilinpäätöksessä on 3,4 (4,8) miljoonaa euroa. Lisäksi yhtiöllä on tilinpäätöshetkellä rahoitusyhtiölle myytyjä myyntisaamisia 13,0 (16,0) miljoonaa euroa. Myydyistä myyntisaamisista 10 miljoonaa euroa on suojattu korkorisikiltä koronvaihtosopimuksella.

RAHOITUSINSTRUMENTTIEN HERKKYYS KORKORISKILLE

Tilinpäätöspäivän 31.12.2018 (31.12.2017) taserakenteella yhden prosenttiyksikön nousu / lasku koroissa olisi pienentänyt / kasvattanut tilikauden tulosta -0,2 / 0,2 (0,0 / 0,0) miljoonaa euroa ja kasvattanut / pienentänyt omaa pääomaa 0,0 / 0,0 (0,0 / 0,0) miljoonaa euroa.

RAAKA-AINERISKI

Konserni on altistunut hyödykeriskille, joka liittyy hyödykkeiden saatavuuteen, hankinnan ja myynnin tai käytön eriaikaisuuteen sekä hinnanvaihteluihin Raaka-aineriskien hallinnasta vastaavat liiketoimintayksiköt niille asetettujen riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti. Raaka-aineriskin suojautumisessa sovelletaan pääsääntöisesti suojauslaskentaa.

Vilja- ja öljykasviliiketoiminnassa merkittävimmät yksittäiset raaka-aineriskit kohdistuvat vehnään, ohraan, kauraan, soijaan ja rypsiin. Liiketoiminnoille on määritetty riskilimitit, joiden sisällä liiketoiminnan tulee pysyä. Liiketoimintojen kokonaispositioriskiä hallitaan käyttämällä raaka-ainefutуреja, -termiinejä sekä

-optioita. Pääasiassa kaikille viljakaupan ja öljykasviliiketoiminnan hyödykkeille löytyy toimivia johdannaismarkkinoita, kuten CME (CBOT) ja Euronext (Matif), ja suojaussuhteet ovat pääosin tehokkaita. Joihinkin viljalaatuihin ja markkina-alueisiin ei välttämättä aina löydy tehokasta suojausinstrumenttia, jolloin suojauskentää ei voida soveltaa. Tällöinkin suojaus saatetaan toteuttaa. Konsernin raaka-aineriskin altistuma sekä vastaavasti suojaavien johdannaisinstrumenttien eräänntymisajat ovat alle 12 kuukautta. Tilikauden päättyessä hyödykejohdannaisia oli avoinna 31,9 (14,2) miljoonalla eurolla ja kaikilla instrumenteilla on julkistetut markkinahinnat tilinpäätöspäivänä edellä mainituissa hyödykepörsseissä.

Pakastetuote- ja Tuoretuoteet-tuoteryhmissä liiketoimintojen merkittävimmät raaka-aineriskit syntyvät kaupan jaksohinnoitelluista sopimuksista, joissa hinta määritetään kiinteäksi koko hinnoittelujaksolle. Raaka-aineriskiä pyritään hallitsemaan pääosin hankinnan ja myynnin yhteistoiminnalla.

Apetit -konserni suojautuu hankittavan sähkönhinnan vaihteluilta solmimalla aina kahteen vuoteen saakka ulottuvia hinnankiinnityssopimuksia. Konsernin sähkösalkun hallinta on ulkoistettu. Sähkösalkun hallinta kattaa sekä fyysisen sähköhankinnan että hinnankiinnitykset. Sähköriskin hallintaa ohjaa erillinen sähkönhankinnan riskipolitiikka.

RAHOITUSINSTRUMENTTIEN HERKKYYS RAAKA-AINERISKILLE

Mikäli tilinpäätöspäivänä 31.12.2018 (31.12.2017) johdannaispistemusten mukaisten hyödykkeiden hinnat olisivat nousseet / laskeneet 10 %, tilikauden tulos olisi kasvanut / pienentynyt 0,3 / -0,3 (0,0 / 0,0) miljoonaa euroa ja oma pääoma kasvanut / pienentynyt 2,9 / -2,9 (1,3 / -1,3) miljoonaa euroa. Analyysissä johdannaispistemusten osalta, joihin sovelletaan suojauslaskentaa, käyvän arvon muutoksien oletetaan kohdistuvan kokonaisuudessaan omaan pääomaan.

VALUUTTARISKIT

Konserni toimii kansainvälisillä markkinoilla ja on siten alttiina valuuttakurssimuutoksista johtuvalle valuuttariskille. Ulkomaan valuuttamääräiset myynnit ja ostot sekä tase-erät (transaktioriski), sekä sijoitukset ulkomaisiin tytäryhtiöihin (translaatoriski), muodostavat konsernin valuuttakurssiriskin. Valuuttakurssiriskiä aiheuttaa lähinnä Yhdysvaltain dollarista, joissa konsernilla on ajoittain merkittävää hankintaa ulkomailta. Konserni myi Kalaliiketoimintansa vuonna 2017, johon sisältyi kalaliiketoiminta Ruotsissa ja Norjassa. Myynnin seurauksena konsernilla ei ole enää merkittävää valuuttakurssiriskiä Ruotsin kruunusta ja Norjan kruunusta.

Konsernin periaatteena on suojata alkuperäinen transakti-

oriski kaikkien taloudellisesti merkittävien valuuttapositioiden osalta. Konsernin rahoituspolitiikan mukaan merkityksellisiksi katsotaan yli 100 000 euron arvoiset avoimet valuuttapositiot. Suojauksia voidaan tehdä myös todennäköistä tulevaa avointa valuuttapositiota vastaan. Valuuttasuojauksessa instrumentteina voidaan käyttää valuuttatermiinejä ja -optioita sekä valuutanvaihtosopimuksia. Valuuttariskiin liittyvistä suojauksista vastaavat liiketoimintayksiköt. Valuuttasuojauksia ohjaa toiminnalle määritelty riskienhallintapolitiikka, jonka toteuttamista valvoo konsernin rahoitusyksikkö.

Tilinpäätöstilanteessa 31.12.2018 (31.12.2017) konsernilla ei ollut merkittäviä valuuttaposoitioita.

Käyvän arvon hierarkia käypään arvoon arvostetuista rahoitusvaroista ja -veloista

Milj. euroa	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Varat 2018				
Valuuttajohdannaiset, ei suojauslaskenta	-	0,0	-	0,0
Varat 2017				
Hyödyke ja valuuttajohdannaiset	-	-	-	-
Velat 2018				
Hyödykejohdannaiset, suojauslaskenta	-	0,0	-	0,0
Hyödykejohdannaiset, ei suojauslaskenta	-	0,0	-	0,0
Koronvaihtosopimus, ei suojauslaskenta	-	0,2	-	0,2
Velat 2017				
Valuuttajohdannaiset, ei suojauslaskenta	-	0,6	-	0,6
Koronvaihtosopimus, ei suojauslaskenta	-	0,0	-	0,0

Tilikaudella ei ole tapahtunut siirtoja hierarkiatasojen 1 ja 2 välillä.

Johdannaissopimusten nimellisarvot

Milj. euroa	2018	2017
Valuuttajohdannaiset, ei suojauslaskenta	0,2	-
Hyödykejohdannaiset, rahavirran suojaus	29,3	14,2
Hyödykejohdannaiset, ei rahavirran suojaus	2,5	-
Koronvaihtosopimukset, ei rahavirran suojaus	13,4	4,8

MUUT TIEDOT RAHAVIRRAN SUOJAUksesta

Konserni on soveltanut rahavirran suojauslaskentaa hyödykejohdannaisiin. Johdannaiset erääntyvät alle vuoden kuluessa. Suojauslaskennan piirissä olevista johdannaisista on tilikauden aikana kirjattu omaan pääomaan 0,6 (-0,5) miljoonaa euroa. Kaikista johdannaisista tulokseen kirjatusta määrästä liikevaihtoon sisältyy -2,6 (0,3) miljoonaa euroa, ostoihin sekä liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin -0,7 (0,4) miljoonaa euroa, rahoitustuottoihin ja -kuluihin 0,0 (0,0) miljoonaa euroa ja veroihin 0,7 (-0,1) miljoonaa euroa. Rahavirran suojauksessa johdannaisten vaikutukset tuloslaskelmassa netottuvat merkitykselliseltä osalta suojauskohteen vastakkaista arvonmuutosta vastaan.

2. Luottoriskit

Johdannaissopimuksia tehdään vain hyvän luottokelpoisuuden omaavien koti- ja ulkomaisten pankkien kanssa. Raaka-ainejohdannaissopimuksia voidaan tehdä tarpeeseen soveltuviissa hyödykepörsseissä. Likvidejä varoja sijoitetaan vahvistettujen limittien puitteissa kohteisiin, joiden luottokelpoisuus on hyvä.

Operatiivisen luottoriskin minimoimiseksi liiketoimintayksiköt pyrkivät saamaan turvaavan vakuuden, kuten esimerkiksi luottovakuutuksen, asiakkaan luottokelpoisuuden niin edellyttäessä.

Johdon arvion mukaan konsernin luottoriskissä ei ole merkittäviä asiakaskohtaisia, maantieteellisiä eikä vastapuolikoh- taisia keskittymiä. Saamisten myynti rahoituslaitokselle ja luottovakuutusten käyttö osaan muista myyntisaamisista vähentää konsernin vastapuoliriskiä.

Konsernin saamisten ikäjakauma

Milj. euroa	2018	2017
Erääntymättömät saamiset	12,2	17,9
0–3 kuukautta erääntyneet saamiset	0,1	0,3
4–6 kuukautta erääntyneet saamiset	0,0	0,0
Yli 6 kuukautta erääntyneet saamiset	0,1	0,0
Yhteensä	12,3	18,3

Yli 6 kuukautta erääntyneitä saamisia vastaan on tehty luottotapiovaraus. Konserni on myynyt tilikauden aikana laskusaatavia rahoitusyhtiölle osana käyttöpääoman tehostamista arvoltaan 13,0 (16,0) miljoonan euroa.

3. Maksuvalmiusriski

Maksuvalmiusriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että yrityksen likvidit rahavarat ja lisärahoitusmahdollisuudet eivät riitä kattamaan liiketoiminnan tarpeita. Maksuvalmiusriskin hallinnan tavoitteena on riittävien likvidien varojen ja luottolimiittien ylläpitäminen siten, että konsernin liiketoiminnan rahoitus on jatkuvasti turvattu. Konserniyhtiöiden rahavirrat netotetaan sisäisen pankin ja konsernitilien avulla. Likviditeetin hallitsemiseksi konsernilla on 100,0 (100,0) miljoonan euron suuruinen yritystodistushelman lisäksi rahoituslaitosten kanssa sovittuja pitkäaikaisia sitovia luottolimiittejä, joita 31.12.2018 oli nostettavissa 25,0 (40,0) miljoonaa euroa. Luottolimiitti erääntyy syyskuussa 2020. Yritystodistuksia oli emittoituina 21,0 (0,0) miljoonaa euroa. Likviditeettiriskin hallinnasta vastaa emoyhtiön rahoitusyksikkö.

Konsernin johdannaisvelkojen, ostovelkojen ja korollisten lainojen lyhennysten ja korkojen kassavirrat 31.12.2018

Milj. euroa	0–3 kk	4–12 kk	1–5 vuotta	yli 5 vuotta
Rahalaitos- ja muut lainat	-21,0	-1,0	-2,4	-
Ostovelat	-25,9	-	-	-
Johdannaisvelat	0,0	0,0	0,0	-
Yhteensä	-46,8	-1,0	-2,4	-

Konsernin johdannaisvelkojen, ostovelkojen ja korollisten lainojen lyhennysten ja korkojen kassavirrat 31.12.2017

Milj. euroa	0–3 kk	4–12 kk	1–5 vuotta	yli 5 vuotta
Rahalaitos- ja muut lainat	-0,5	-1,0	-3,4	-
Ostovelat	-21,3	-	-	-
Johdannaisvelat	-0,3	-0,3	-0,1	-
Yhteensä	-22,2	-1,3	-3,5	-

4. Pääoman hallinta

Pääomarakenteen hallinnan tärkein tavoite on turvata ja varmistaa konsernin toimintaedellytykset kaikissa olosuhteissa. Yhtiön hallitus seuraa pääomarakennetta säännöllisesti. Konsernilla ei ole luottoluokituslaitoksen myöntämää julkista luottoluokitusta.

Korollisten velkojen määrä konsernissa vaihtelee vuoden sisällä merkittävästi johtuen käyttöpääoman sitoutuneisuuden kausiluonteisuudesta. Suurimmillaan käyttöpääoman sitoutuminen on yleensä loppuvuodesta ja pienimmillään keväällä ja kesällä.

Milj. euroa	2018	2017
Korolliset velat	24,4	4,9
Likvidit rahavarat	2,6	15,7
Korollinen nettovelka	21,8	-10,8
Oma pääoma yhteensä	101,1	112,3
Korollinen nettovelka ja oma pääoma yhteensä	122,9	101,5
Nettovelkaantumisaste, %	21,5	-9,6
Omavaraisuusaste, %	61,4	72,6

24. MYYTÄVÄNÄ OLEVAT VARAT SEKÄ MYYTÄVIIN VAROIHIN LIITTYVÄT VELAT

Milj. euroa	2018	2017
Vaihto-omaisuus	0,1	-
Myyntisaamiset ja muut saamiset	0,8	-
Myytäväinä olevat varat yhteensä	0,9	-
Ostovelat ja muut velat	1,9	-
Myytävien oleviin varoihin liittyvät velat yhteensä	1,9	-

Konserni luopuu jäljellä olevista Ruokaratkaisut-liiketoimintaan kuuluvista palvelutoreista liikkeenluovutuksella vaihteittain alkuvuoden 2019 aikana. Palvelutorit ovat toimineet 'shop-in-shop'-periaatteella tiettyjen alueellisten osuuskauppojen yhteydessä. Palveluverkoston on supistettu jo vuoden 2018 aikana.

25. VAKUUDET, VASTUUSITOUMUKSET, EHDOLLISET VARAT JA MUUT SITOUMUKSET

Milj. euroa	2018	2017
Omien velkojen vakuudeksi		
Muut vakuudet	0,2	0,2
Takaukset	3,7	2,9
Ei purettavissa olevat muut vuokrasopimukset		
Yhden vuoden kuluessa erääntyvät	4,2	3,4
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluttua erääntyvät	5,6	3,8
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät	1,6	1,7
Yhteensä	11,4	8,9

Vähimmäisvuokrien kokonaismäärästä liittyy kiinteistöjen vuokrasopimuksiin 10,7 (8,0) miljoonaa euroa.

Milj. euroa	2018	2017
Ehdolliset varat		
Yhteisellä arvo-osuustilillä olleiden osakkeiden myynnistä kertyneet varat	0,7	0,7
Vahingonkorvausvaade liittyen ulkomaisen viljakauppiaan toimituksien laiminlyöntiin	1,6	-
Investointisitoumukset		
Ruokaratkaisut	7,1	1,0

Muut vastuut

Kiinteistöjen arvonlisäveron tarkistamisvastuu

Konserniyhtiöt ovat velvollisia tarkistamaan 2009-2018 valmistuneista kiinteistöinvestoinneista tekemiään arvonlisäverovähennyksiä, jos kiinteistöjen verollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Vastuun enimmäismäärä on 1,0 (1,5) miljoonaa euroa ja viimeinen tarkistusvuosi on 2028.

Riita-asiat

Apetit-konserniin kuuluva Avena Nordic Grain Oy on käynnistänyt välimiesmenettelyn, jossa vastapuolena on ulkomainen viljantoimittaja. Apetitin näkemyksen mukaan viljantoimittaja on syyllistynyt sopimusrikkomukseen, jonka seurauksena yhtiölle on aiheutunut 1,6 miljoonan euron tappio toimitusten laiminlyönnistä. Apetitin käsityksen mukaan yhtiö on oikeutettu vahingonkorvaukseen tavarantoimittajalta. Vahingonkorvaussaatava ei kuitenkaan täytä IAS 37:n mukaista lähes täydellistä varmuutta, jonka perusteella olisi edellytykset saamisen kirjaamiseen. Apetit esittää erän ehdollisena varana taseen ulkopuolella. Lisäksi konsernin muihin saamisiin sisältyy 1,2 miljoonaa euroa samalta tavarantoimittajalta. Saaminen sisältää tavanomaista enemmän epävarmuutta.

26. LÄHIPIIRITAPAHTUMAT

Konsernin emo- ja tytäryrityssuhteet	Kotimaa	Konsernin omistus-osuus %	Konsernin osuus äänivallasta %
Apetit Oyj (emoyritys)	Suomi		
Apetit Ruoka Oy	Suomi	100,0	100,0
Apetit Ruokaratkaisut Oy	Suomi	100,0	100,0
Kiinteistöosaakeyhtiö Kivikonlaita	Suomi	100,0	100,0
Apetit Suomi Oy	Suomi	100,0	100,0
Avena Nordic Grain Oy	Suomi	90,0 ¹⁾	90,0 ¹⁾
Avena Kantvik Oy	Suomi	90,0 ¹⁾	90,0 ¹⁾
OOO Avena St. Petersburg	Venäjä	90,0 ¹⁾	90,0 ¹⁾
UAB Avena Nordic Grain	Liettua	90,0 ¹⁾	90,0 ¹⁾
Avena Nordic Grain OÜ	Viro	90,0 ¹⁾	90,0 ¹⁾
TOO Avena Astana	Kazakstan	90,0 ¹⁾	90,0 ¹⁾
OOO Avena-Ukraina	Ukraina	90,0 ¹⁾	90,0 ¹⁾
SIA Avena Nordic Grain	Latvia	90,0 ¹⁾	90,0 ¹⁾
Lepäävät yhtiöt, 2 kpl	Suomi	100,0	100,0

¹⁾ Lisäksi konserni omistaa välillisesti Foison Oy:n kautta 3,4 % Avena Nordic Grain Oy:n osakkeista.

Johdon työsuhte-etuudet

Johtoon kuuluviksi avainhenkilöiksi luetaan hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet sekä emoyhtiön toimitusjohtaja ja muu johtoryhmä.

Hallintoneuvoston puheenjohtajan palkkio oli 16 500 (15 600) euroa, varapuheenjohtajan 12 480 (11 580) euroa ja jäsenien kokouspalkkio 300 - 1 200 (300 - 1 200) euroa.

Hallituksen jäsenien, toimitusjohtajien ja muun johtoryhmän palkat, palkkiot ja luontoisedut olivat seuraavat:

1000 euroa	2018	2017
Veijo Meriläinen, hallituksen puheenjohtaja ja jäsen 7.11.2018 asti	38	45
Esa Härmälä, hallituksen jäsen vuodesta 2014, varapuheenjohtaja vuodesta 2017, puheenjohtaja 7.11.2018 alkaen	32	26
Lasse Aho, hallituksen jäsen vuodesta 2015, varapuheenjohtaja 7.11.2018 alkaen	25	23
Annikka Hurme, hallituksen jäsen vuodesta 2017	22	15
Seppo Laine, hallituksen jäsen vuodesta 2016	23	23
Niko Simula, hallituksen jäsen vuodesta 2015	23	23
Juha Vanhainen, toimitusjohtaja	635	451
Toimitusjohtajan kokonaispalkan kasvu johtuu pääosin työsopimuksessa sovitusta kolmen vuoden sitouttamispalkkiosta, joka maksettiin keväällä 2018.		
Muu johtoryhmä, 2018 kuusi jäsentä ja 2017 viisi jäsentä (kaksi vaihdosta, palkat johtoryhmässäoloajalta)	892	817

Johdon palkitsemis- ja sitouttamisjärjestelmät koostuvat rahapalkasta, luontois- ja eläke-eduista ja tulospalkkiosta, joilla mitataan vuosittaisen menestymistä. Järjestelmän tasoa kokonaisuutena verrataan vuosittain yleiseen markkinatasoon. Apetit Oyj:n hallitus päättää toimitusjohtajan ja johdon muiden jäsenten palkitsemisjärjestelmän periaatteista. Hallitus myös vahvistaa vuosittain järjestelmässä käytettävät mittarit ja niiden tason suhteessa valittuihin tavoitteisiin. Mittareina on vuosibudjetteihin liittyviä tunnuslukuja sekä toimintokohtaisesti nimettyjä kehityskohteita. Vuonna 2018 toimitusjohtajan ja johdon mittareita olivat muun muassa konsernin ja soveltuvan liiketoimintayksikön operatiivinen liikevoitto. Tulospalkkion enimmäismäärä toimitusjohtajalla on 60 prosenttia ja johdolla 50 prosenttia vuosipalkasta. Toimitusjohtajalla ja kahdella johtoryhmän jäsenellä on erilliset liiketulosidonnaiset vuosille 2016–2018, 2017–2019 ja 2018–2020 kohdistuvat kannustinjärjestelmät, joissa enimmäismäärät ovat toimitusjohtajalla vuoden peruspalkka ja muilla kahdeksan kuukauden palkkaa vastaava osuus. Maksu tapahtuu ansaintajakson päätyttyä (50 %) osakkeina ja (50 %)

rahapalkkiona. 2016–2018 järjestelmästä ei toteutunut palkkioita. Lisäksi toimitusjohtaja on hankkinut 10 000 Apetit Oy:n osaketta vuonna 2015, joita vastaan yhtiö antoi saman suuruisen palkkion yhtiön osakkeina (50 %) ja rahapalkkiona (50 %) kolmen vuoden työskentelyjakson jälkeen keväällä 2018.

Hallituksen jäsenillä ei ole eläkesopimuksia konserniyhtiöiden kanssa. Toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 62 vuotta.

Työsuhteen jälkeiset etuudet

1000 euroa	2018	2017
Eläke-etuudesta johtuen kuluksi kirjattu määrä		
Juha Vanhainen, toimitusjohtaja	122	112

Toimitusjohtajan palvelussuhteen keskeiset ehdot on määritelty toimitusjohtajasopimuksessa. Toimitusjohtajan irtisanomisaika on kuusi kuukautta. Yhtiön irtisanoessa toimitusjohtajan tämä on oikeutettu 12 kuukauden palkkaa vastaavaan erokorvaukseen.

Konsernilla ei ollut lainasaamisia konsernin johtohenkilöiltä tilikausien aikana.

Liiketoimet osakkuusyritysten kanssa

Milj. euroa	2018	2017
Myyntit osakkuusyrityksille	1,0	0,9
Ostot osakkuusyrityksiltä	3,2	2,8
Myyntisaamiset ja muut saamiset osakkuusyrityksiltä kauden lopussa	0,3	0,4
Ostovelat ja muut velat osakkuusyrityksille kauden lopussa	0,6	0,5
Ostot muun lähipiirin kanssa	0,6	0,4
Velat muulle lähipiirille	0,3	0,3

Tavaroiden ja palveluiden myynnit lähipiirin kanssa perustuvat markkinahintoihin.

Ostot ja velat muun lähipiirin kanssa ovat pääosin viljelijähankintaan liittyviä ostoja ja ostovelkoja hallintoneuvoston jäseniltä.

27. TILINPÄÄTÖKSEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Konsernilla ei ole tiedossa sellaisia olennaisia tilinpäätöspäivän jälkeisiä tapahtumia, jotka olisivat vaikuttaneet tilinpäätöksen laadintaan.

EMOYHTIÖN TULOSLASKELMA, FAS

1000 euroa	Liitetieto	2018	2017
Liiketoiminnan muut tuotot	(1)	644	419
Henkilöstökulut	(2)	-1 985	-2 372
Poistot ja arvonalentumiset	(3)	-247	-247
Liiketoiminnan muut kulut	(4)	-991	-1 448
Liiketulos		-2 578	-3 649
Rahoitustuotot ja -kulut	(5)	2 544	3 922
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		-35	273
Laskennallisen verosaamisen muutos	(6)	415	566
Tilikauden tulos		381	839

EMOYHTIÖN TASE, FAS

1000 euroa	Liitetieto	31.12.2018	31.12.2017
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet	(7)	17	4
Aineelliset hyödykkeet	(8)	3 126	3 392
Osuudet saman konsernin yrityksissä	(9,10)	21 993	21 993
Osuudet omistusyhteisyhteisöissä	(9,10)	12 826	12 562
Muut sijoitukset ja saamiset	(9,10)	17	42
Pysyvät vastaavat yhteensä		37 978	37 992

1000 euroa	Liitetieto	31.12.2018	31.12.2017
Vaihtuvat vastaavat			
Pitkäaikaiset saamiset	(11)	7 724	26 315
Laskennallinen verosaaminen	(13)	1 899	1 484
Lyhytaikaiset saamiset	(12)	76 034	40 969
Rahat ja pankkisaamiset		2 227	15 164
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		87 885	83 932
Vastaavaa yhteensä		125 863	121 923
VASTATTAVAA			
Oma pääoma	(14)		
Osakepääoma		12 635	12 635
Ylikurssirahasto		23 391	23 391
Käyttöraho		7 232	7 232
Edellisten tilikausien tulos		51 020	54 526
Tilikauden tulos		381	839
Oma pääoma yhteensä		94 659	98 622
Poistoero		10	10
Vieras pääoma	(15)		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma		2 409	3 373
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma		625	398
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma		27 569	18 522
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma		590	999
Vieras pääoma yhteensä		31 194	23 291
Vastattavaa yhteensä		125 863	121 923

EMOYHTIÖN RAHAVIRTALASKELMA, FAS

1000 euroa	2018	2017
Liiketoiminnan rahavirta		
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	-35	273
Oikaisut *)	-2 517	-4 353
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) / vähennys (+)	-12 551	17 294
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	-181	579
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	-15 285	13 793
Saadut osingot liiketoiminnasta	10	2 822
Maksetut korot liiketoiminnasta	-355	-201
Saadut korot liiketoiminnasta	968	1 066
Liiketoiminnan rahavirta (A)	-14 662	17 479
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-42	-53
Aineellisten hyödykkeiden luovutustulot	33	158
Myytujen tytäryhtiöiden luovutustulos	-	10 032
Investoinnit omistusyhteisyrityksiin	-582	-426
Muiden sijoitusten luovutustulot	578	215
Saadut osingot investoinneista	1 921	1 283
Investointien rahavirta (B)	1 908	11 209

1000 euroa	2018	2017
Rahavirta ennen rahoitusta	-12 754	28 688
Rahoituksen rahavirta		
Muiden pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-1 452	-1 027
Muiden lyhytaikaisten lainojen nostot ja takaisinmaksut	21 000	-10 755
Pitkäaikaisten tytäryhtiölainojen muutos	18 720	-15 763
Lyhytaikaisten tytäryhtiölainojen muutos	-34 107	14 367
Maksetut osingot	-4 344	-4 341
Rahoituksen rahavirta (C)	-184	-17 518
Rahavarojen muutos (A+B+C), lisäys (+) / vähennys (-)	-12 938	11 169
Rahavarat tilikauden alussa	15 164	3 995
Rahavarat tilikauden lopussa	2 227	15 164
Konsernitilisaamisten ja -velkojen muutos -11 944 (17 471) on esitetty käyttöpääoman muutoksessa.		
*) Oikaisut		
Poistot ja arvonalennukset	247	247
Rahoitustuotot ja -kulut	-2 544	-3 922
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot	-220	-66
Tytäryhtiöosakkeiden ja lainojen arvonalennus, netto	-	-657
Muut	-	43
Yhteensä	-2 517	-4 353

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET, FAS

PYSYVIEN VASTAAVIEN ARVOSTUS

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina taloudellisen pitoajan perusteella.

Edellisellä tilikaudella on kirjattu emoyhtiön tilinpäätöksen rahoituseriin 0,7 miljoonan euron arvonalentuminen tytäryhtiö-osakkeista sekä -lainoista.

VALUUTTAMÄÄRÄISET ERÄT

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muunnettu euroiksi Euroopan keskuspankin tilinpäätöspäivänä noteeraamaan keskikurssiin. Lyhytaikaisista saamisista ja veloista syntyneet kurssierot on kirjattu tulosvaikutteisesti. Pitkäaikaisten saamisten ja velkojen realisoitumattomat kurssierot on kirjattu tulosvaikutteisesti.

LASKENNALLISET VEROT

Laskennallinen verovelka ja -saaminen on laskettu verotuksen ja tilinpäätöksen välisille väliaikaisille eroille käyttäen tilinpäätöshetkellä vahvistettua seuraavien vuosien verokantaa.

JOHDANNAISSOPIMUSTEN KÄYTTÖ

Riskienhallintapolitiikkansa mukaisesti yhtiö käyttää erilaisia johdannaisia valuutta-, korko- sekä hyödykehintariskeiltä suojaamiseen. Liitetietojen vastuissa on ilmoitettu johdannaissopimusten nimellisarvot, jotka kertovat minkälaisia tulosvaikutuksia olisi syntynyt johdannaissopimusten sulkemisesta tilinpäätöshetkellä.

Johdannaissopimusten realisoitumattomat tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti rahoituskuluihin. Johdannaissopimusten realisoitumattomia voittoja ei kirjata tulosvaikutteisesti, voitot kirjataan vasta johdannaisten realisoituessa rahoitustuottoihin.

ELÄKEJÄRJESTELYT

Yhtiön henkilöstön lakisääteinen eläketurva on hoidettu eläkevakuutuksilla. Aikaisemmin Lännen toimihenkilöiden eläkesäätiö s.r.:n toimintapiiriin kuuluneille toimihenkilöille ja eläkeläisille etueläkevakuutukset antavat eläkesäätiön sääntöjen mukaisen lisäeläketurvan. Emoyhtiön toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 62 vuotta.

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT, FAS

1. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

1000 euroa	2018	2017
Luovutusvoitot	248	106
Vuokratuotot	143	146
Palveluveloitukset	230	144
Muut	23	23
Yhteensä	644	419

2. HENKILÖSTÖKULUT JA HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ

1000 euroa	2018	2017
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	1 611	1 887
Eläkekulut	217	351
Muut henkilösivukulut	156	134
Yhteensä	1 985	2 372

Toimielinten palkat, palkkiot ja etuudet on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetietojen liitteessä 26.

Henkilöstö keskimäärin	16	12

Emoyhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan eläkesitoumukset: Emoyhtiön toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 62 vuotta.

3. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden taloudellisen pitoajan perusteella. Poistot on tehty hyödykkeen käyttöönottokaudesta alkaen.

Poistoajat

Aineettomat oikeudet	5 tai 10 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5 tai 10 vuotta
Rakennukset, kiviset ja puiset	20–30 vuotta
Muut rakennukset ja rakennelmat	5 tai 10 vuotta
Koneet ja kalusto	5 tai 10 vuotta

Poistoperusteissa ei ole muutoksia.

1000 euroa	2018	2017
Suunnitelman mukaiset poistot		
Muut pitkävaikutteiset menot	2	2
Rakennukset ja rakennelmat	204	199
Koneet ja kalusto	37	38
Yhteensä	243	239
Arvonalentumiset pysyvistä vastaavista		
Rakennukset ja rakennelmat	4	8
Yhteensä	4	8
Suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset yhteensä	247	247

4. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

1000 euroa	2018	2017
Vuokrat	71	78
Hallinnon kulut	476	664
Muut liiketoiminnan kulut	444	706
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	991	1 448
Tilintarkastuspalkkiot		
Tilintarkastuspalvelut	82	87
Veropalvelut	4	5
Muut palvelut	41	19
Yhteensä	127	111

5. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

1000 euroa	2018	2017
Osinkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	-	2 815
Omistusyhteisyrityksiltä	1 921	1 283
Muilta	10	6
Yhteensä	1 931	4 104
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista		
Samana konsernin yrityksiltä	237	151
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Samana konsernin yrityksiltä	731	915
Valuuttakurssivoitot	-	0
Muut korkotuotot muilta	0	0
Yhteensä	731	915
Rahoitustuotot yhteensä	2 898	5 170
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Valuuttakurssitappiot	0	392
Korkokulut	58	73
Muut rahoituskulut muille	296	129
Tytäryhtiöosakkeiden ja lainojen arvonalennus	-	657
Yhteensä	355	1 249
Rahoituskulut yhteensä	355	1 249
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	2 544	3 922

Vertailuvuonna valuuttakurssitappiot sisälsivät realisoitumattomia kurssitappioita 389 tuhatta euroa.

6. TULOVEROT

1000 euroa	2018	2017
Laskennallisen verosaamisen muutos	415	566
Yhteensä	415	566

7. PYSYVÄT VASTAAVAT, AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Aineettomat hyödykkeet 2018

1000 euroa	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	101	228	-	329
Lisäykset	-	-	15	15
Vähennykset	-	-130	-	-130
Hankintameno 31.12.	101	97	15	214
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-101	-224	-	-325
Vähennysten kertyneet poistot	-	130	-	130
Tilikauden poisto	-	-2	-	-2
Kertyneet poistot 31.12.	-101	-96	-	-197
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	-	2	15	17

Aineettomat hyödykkeet 2017

1000 euroa	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	160	448	-	608
Vähennykset	-59	-220	-	-279
Hankintameno 31.12.	101	228	-	329
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-124	-345	-	-469
Vähennysten kertyneet poistot	23	123	-	146
Tilikauden poisto	-	-2	-	-2
Kertyneet poistot 31.12.	-101	-224	-	-325
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	-	4	-	4

8. PYSYVÄT VASTAAVAT, AINEELLISET HYÖDYKKEET

Aineelliset hyödykkeet 2018

1000 euroa	Maa-alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Kesken-eräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	2 203	4 769	349	57	-	7 379
Lisäykset	-	25	-	-	-	25
Vähennykset	-46	-126	-69	-	-	-241
Hankintameno 31.12.	2 157	4 668	279	57	-	7 162
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-	-3 758	-229	-	-	-3 987
Vähennysten kertyneet poistot	-	122	69	-	-	191
Tilikauden poisto	-	-204	-37	-	-	-240
Kertyneet poistot 31.12.	-	-3 840	-196	-	-	-4 036
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	2 157	829	83	57	-	3 126

Aineelliset hyödykkeet 2017

1000 euroa	Maa-alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Kesken-eräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	2 260	4 769	328	57	104	7 518
Lisäykset	-	36	17	-	-	53
Vähennykset	-57	-35	-100	-	-	-192
Siirrot erien välillä	-	-	104	-	-104	-
Hankintameno 31.12.	2 203	4 769	349	57	-	7 379
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-	-3 586	-291	-	-	-3 877
Vähennysten kertyneet poistot	-	27	100	-	-	127
Tilikauden poisto	-	-199	-37	-	-	-236
Kertyneet poistot 31.12.	-	-3 758	-229	-	-	-3 987
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	2 203	1 012	120	57	-	3 392

Arvonkorotukset 2018

1000 euroa	Yhteensä
Arvonkorotukset sisältyvät maa-alueiden kirjanpitoarvoon.	
Maa-alueet 1.1. ja 31.12.	1 768

9. SIJOITUKSET

Osakkeet ja osuudet 2018

1000 euroa	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Osuudet omistus-yhteis-y yrityksissä	Muut osakkeet	Saamiset, liittymismaksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	21 993	12 562	40	2	34 596
Lisäykset	-	582	-	2	584
Myyntit	-	-318	-	-	-318
Arvon alentumiset	-	-	-27	-	-27
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	21 993	12 826	13	4	34 836

Osakkeet ja osuudet 2017

1000 euroa	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Osuudet omistus-yhteis-y yrityksissä	Muut osakkeet	Saamiset, liittymismaksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	22 780	12 246	40	2	35 067
Lisäykset	-	426	-	-	426
Myyntit	-	-109	-	-	-109
Arvon alentumiset	-787	-	-	-	-787
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	21 993	12 562	40	2	34 596

10. EMOYHTIÖN OMISTAMAT TYTÄR- JA OMISTUSYHTEISYRITYKSET JA MUUT OSAKKEET, OSUUDET JA SAAMISET

	Kotipaikka	Omistus-osuus -%
Tytäryritykset		
Apetit Ruoka Oy	Säkylä	100,0
Apetit Ruokaratkaisut Oy	Kuopio	100,0
Apetit Suomi Oy	Säkylä	100,0
Avena Nordic Grain Oy	Helsinki	90,0
Lepäävät yhtiöt, 1 kpl	Säkylä	100,0

Omistusyhteisyritykset

Sucros Oy	Helsinki	20,0
Foodwest Oy	Seinäjäoki	18,4
Foison Oy	Helsinki	34,4

Muut osakkeet, osuudet ja pitkäaikaiset saamiset

	Osakkeiden kirjanpitoarvo 1000 euroa
Noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	13
Liittymismaksut, pitkäaikaiset saamiset	4
Yhteensä	17

11. PITKÄAIKAISET SAAMISET

1000 euroa	2018	2017
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	7 300	26 020
Lainasaamiset muilta	7	-
Muut saamiset muilta	417	295
	7 724	26 315

12. LYHYTAIKAISET SAAMISET

1000 euroa	2018	2017
Myyntisaamiset	6	251
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	380	120
Lainasaamiset	74 620	40 512
Konsernipankkitilisaamiset	473	-
Muut saamiset	377	19
Yhteensä	75 850	40 651
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä		
Myyntisaamiset	0	19
Yhteensä	0	19
Muut saamiset muilta		
Henkilöstökulut	122	0
Muut	56	48
Yhteensä	178	48
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	76 034	40 969

13. LASKENNALLISET VERO-SAAMISET JA -VELAT

1000 euroa	2018	2017
Laskennalliset verosaamiset, vahvistettavasta tappiosta	1 899	1 484
Vahvistettavasta tappiosta on kirjattu laskennallista verosaamista 415 (566) tuhatta euroa.		

14. OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET

1000 euroa	2018	2017
Osakepääoma 1.1.	12 635	12 635
Osakepääoma 31.12.	12 635	12 635
Ylikurssirahasto 1.1.	23 391	23 391
Ylikurssirahasto 31.12.	23 391	23 391
Käyttörahaso 1.1.	7 232	7 232
Käyttörahaso 31.12.	7 232	7 232
Edellisten tilikausien voitto 1.1.	54 526	55 716
Muu muutos	-	-183
Edellisten tilikausien voitto 1.1.	54 526	55 533
Siirto tilikauden tuloksesta	839	3 333
Osingonjako	-4 344	-4 341
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	51 020	54 526
Tilikauden tulos	381	839
Oma pääoma 31.12.	94 659	98 622
Voitonjakokelpoiset varat		
Käyttörahaso	7 232	7 232
Edellisten tilikausien voitto	51 020	54 526
Tilikauden tulos	381	839
Voitonjakokelpoiset varat 31.12.	58 633	62 597

15. VIERAS PÄÄOMA

1000 euroa	2018	2017
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	2 409	3 373
Johdannaisvelka, korkojohdannainen	209	103
Eläkevaraukset	417	295
Yhteensä	3 035	3 770
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	964	1 445
Yritystodistuslainat	21 000	-
Ostovelat	63	145
Yhteensä	22 027	1 590
Velat saman konsernin yrityksille		
Muut velat	61	86
Konsernipankkitilivelka	5 605	17 077
Yhteensä	5 667	17 162
Velat omistusyhteisyrityksille		
Ostovelat	21	12
Muut velat		
Verotilivelka	169	130
Siirtovelat		
Henkilöstökulut	244	536
Kulujaksotukset	31	91
Yhteensä	274	626
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	2 409	3 373
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	625	398
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	27 569	18 522
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	590	999
Yhteensä	31 194	23 291

16. VAKUUKSET, VASTUUSITOUMUKSET, MUUT SITOUKSET JA EHDOLLISET VARAT

1000 euroa	2018	2017
Vuokravastuut		
Kiinteistövuokravastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	239	233
Myöhemmin maksettavat	-	233
Muut vuokravastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	32	31
Myöhemmin maksettavat	31	23
Muut vastuut		
Annetut takaukset	72	72
Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yritysten puolesta		
Takaukset	2 788	2 788
Vastuut yhteensä	3 162	3 380
Johdannaissopimukset		
Koronvaihtosopimukset		
Nimellisarvot	13 372	4 818
Markkina-arvot	-209	-101
Ehdolliset varat		
Yhteisellä arvo-osuustilillä olleiden osakkeiden myynnistä kertyneet varat	707	710

HALLITUKSEN VOITONJAKOEHDOTUS

Emoyhtiön voitontjakokelpoiset varat 31.12.2018 olivat tilikauden voiton, 380 714,20 euroa, lisäämisen jälkeen 58 632 855,11 euroa.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että voitontjakokelpoiset varat käytetään seuraavasti:

Osinkona jaetaan 0,40 euroa osakkeelta eli yhteensä	2 486 648,40 euroa
Omaan pääomaan jätetään	56 146 206,71 euroa
Yhteensä	58 632 855,11 euroa

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä eikä ehdotettu voitontjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan yhtiön maksukykyä.

TILINPÄÄTÖKSEN JA TOIMINTAKERTOMUKSEN ALLEKIRJOITUKSET

Helsingissä 19. päivänä helmikuuta 2019

Esa Härmälä Lasse Aho Annikka Hurme
puheenjohtaja

Seppo Laine Niko Simula

Juha Vanhainen
toimitusjohtaja

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Apetit Oyj:n yhtiökokoukselle

TILINPÄÄTÖKSEN TILINTARKASTUS

LAUSUNTO

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätöstan-dardien (IFRS) mukaisesti.
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta ase-masta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntomme on ristiriidaton tarkastusvaliokunnalle annetun lisäraportin kanssa.

TILINTARKASTUKSEN KOHDE

Olemme tilintarkastaneet Apetit Oyj:n (y-tunnus 0197395-5) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2018. Tilinpäätös sisältää:

- konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävistä tilinpäätöksen laatimispe-riaatteista
- emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

LAUSUNNON PERUSTELUT

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaises-ti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkas-tajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoi-tukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

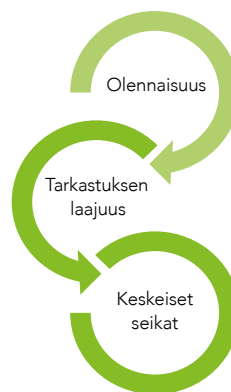
Riippumattomuus

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettis-ten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukai-set eettiset velvollisuutemme.

Emoyhtiölle ja konserniyrityksille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1-kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 4.

TARKASTUKSEN YLEINEN LÄHESTYMISTAPA

YHTEENVETO

Olennaisuus

Konsernitilinpäätökselle määritetty olennaisuus: 1,2 miljoonaa euroa, joka on noin 0,4 % konsernin jatkuvien toimintojen liikevaihdosta. Konsernin tulos on vaihdellut viime vuosina, jolloin liikevaihto antaa tuloksen kautta määritettyä mittaria vakaamman perustan vertailukelpoisuuteen.

Konsernitarkastuksen laajuus

Konsernitilinpäätöksen tarkastuksen kohteena oli emoyhtiön lisäksi yh-teensä viisi tytäryhtiötä.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

- Liikevaihdon oikeellisuus ja tuloutusajankohta
- Laskennallisten verosaamisten arvostus
- Omaisuuserien arvostus - Tuoretuotteet

Osana tilintarkastuksen suunnittelua olemme määrittäneet olennaisuuden ja arvioineet riskiä siitä, että tilinpäätöksessä on olennainen virheellisyys. Erityisesti olemme arvioineet alueita, joiden osalta johto on tehnyt subjektiivisia arvioita. Tällaisia ovat esimerkiksi merkittävät kirjanpidolliset arviot, joihin liittyy oletuksia ja tulevien tapahtumien arviointia.

Olennaisuus

Tarkastuksemme suunnitteluun ja suorittamiseen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Tilintarkastuksen tavoitteena on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena olennaista virheellisyttä. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä. Niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Perustuen ammatilliseen harkintaamme määritimme olennaisuuteen liittyen tiettyjä kvantitatiivisia raja-arvoja, kuten alla olevassa taulukossa kuvatun konsernitalinpäätökselle määritetyn olennaisuuden. Nämä raja-arvot yhdessä kvalitatiivisten tekijöiden kanssa auttoivat meitä määrittämään tarkastuksen kokonaislaajuuden ja yksittäisten tilintarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden sekä arvioimaan virheellisyyksien vaikutusta tilinpäätökseen kokonaisuutena.

Konsernitalinpäätökselle määritetty olennaisuus 1.200.000 € (edellinen vuosi 1.200.000 €)

Olennaisuuden määrittämisessä käytetty vertailukohde noin 0,4 % konsernin liikevaihdosta

Perustelut vertailukohteen valinnalle Konsernin tulos on vaihdellut ja ollut tappiollinen viime vuosina, jolloin liikevaihto antaa tuloksen kautta määritettyä mittaria vakaamman perustan vertailukelpoisuuteen. Liikevaihto on käsityksemme mukaan yksi tilinpäätöksen lukijoiden yleisesti käyttämä vertailukohta arvioidessaan konsernin suoriutumista.

Konsernitalinpäätöksen tarkastuksen laajuuden määrittäminen

Tilintarkastuksemme laajuutta määrittäessämme olemme ottaneet huomioon Apetit-konsernin rakenteen, toimialan sekä taloudelliseen raportointiin liittyvät prosessit ja kontrollit.

Konserni toimii kalaliiketoiminnasta luopumisen jälkeen pääosin Suomessa. Konsernitarkastuksen laajuus kattaa kotimaiset konserniyhtiöt. Ulkomaisiin tytäryhtiöihin ei katsota liittyvän olennaisen virheen riskiä konsernitalinpäätöksen kannalta ja täten näiden osalta tarkastustoimenpiteet ovat rajoittuneet konsernitalolla tehtäviin analyttisiin ja valikoitujen tuloslaskelma ja tase-erien aineisto-tarkastustoimenpiteisiin.

Näiden toimenpiteiden perusteella olemme hankkineet tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitalinpäätöksestä.

TILINTARKASTUKSEN KANNALTA KESKEISET SEIKAT

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa.

Otamme kaikissa tilintarkastuksissamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän sisältyy arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riski.

Liikevaihdon oikeellisuus ja tuloutusajankohta

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet, Konsernitilinpäätöksen liitetieto 2

Konsernin liikevaihto koostuu pääosin pakasteiden, tuore- ja kalatuotteiden, viljojen sekä öljykasvituotteiden myynneistä. Konsernin myynti tapahtuu kaikissa liiketoimintasegmenteissä yhtenä ajankohtana kun määräysvalta tuotteeseen siirtyy ostajalle. Liikevaihdon luonteesta johtuen, olemme keskittyneet kauden aikana kirjattuihin myyntitapahtumiin, ja etenkin siihen, vastaavatko myyntikirjaukset todellisia myyntitapahtumia.

Viljakaupan osalta keskityimme lisäksi suurten toimitusten tuloutuksen oikea-aikaisuuteen tilinpäätöshetkellä. Muiden konsernin liikevaihtovirtojen osalta tuloutusajankohta ei muodosta tilintarkastuksen kannalta merkittävää seikkaa toimintojen luonteen ja yksittäisten myyntitapahtumien suhteellisen pienen rahamääräisen arvon johdosta.

Tarkastustoimenpiteemme katsoi ymmärryksen saamisen konsernin sisäisestä valvonnasta, kontrollien tarkastuksen sekä liikevaihtokirjausten aineistotarkastuksen.

Konsernin sisäisen valvonnan tarkastuksemme keskittyi myynnin tuloutusta varmentavien keskeisten kontrollien testaamiseen, painopisteenä myyntitapahtumien oikea-aikaista ja oikein tapahtuvaa kirjaamista varmentavien kontrollien testaaminen.

Osana liikevaihdon aineistotarkastusta:

- arvioimme myynnin tuloutukseen sovellettavien laskentaperiaatteiden asianmukaisuutta
- tarkastimme tilikauden aikana kirjattuja myyntitapahtumia keskeisten tulovirtojen osalta todentaaksemme, että myyntikirjaukset vastaavat todellisia myyntitapahtumia.
- testasimme tilikauden päätöksen lähetytyillä kirjattujen myyntitapahtumien oikea-aikaisen tulouttamisen, painopistealueena suuret viljatoimitukset.

Testasimme valittujen liikevaihtoon kirjattujen muistiotositteiden perusteita.

Laskennallisten verosaamisten arvostus

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet, Konsernitilinpäätöksen liitetieto 10

Laskennalliset verosaamiset konsernin taseessa ovat yhteensä noin 5,8 (2017: 5,3) miljoonaa euroa. Laskennalliset verosaamiset koostuvat pääosin vahvistetuista tai vahvistettavista verotuksellisista tappioista.

Laskennallinen verosaaminen kirjataan siihen määrään asti, kun on todennäköistä, että se voidaan hyödyntää tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan. Laskennallisen verosaamisen arvostus edellyttää johdon arvioita muun muassa toiminnan tulevaisuuden tuloksenteokkyvyn osalta.

Laskennallisten verosaamisten arvostukseen liittyvän arvionvaraisuuden ja olennaisuuden perusteella olemme katsoneet laskennalliset verosaamiset tilintarkastuksen kannalta keskeiseksi seikaksi. Keskityimme erityisesti riskiin, että laskennalliset verosaamiset voisivat olla yliarvostettuja konsernin taseessa.

Tarkastustoimenpiteemme katsoi ymmärryksen saamisen laskennallisten verojen laskennasta ja verosaamisten arvostuksesta.

Kohdensimme tarkastusta erityisesti seuraaviin asioihin:

- Tarkastimme yhtiön aikaisempien vuosien arvioiden ja ennusteiden luotettavuutta vertaamalla johdon aikaisempina vuosina tekemiä ennusteita toteumiin.
- Testasimme laskelmien matemaattista oikeellisuutta ja täsmäytimme tiedot soveltuvin osin johdon hyväksymiin suunnitelmiin ja muihin oletuksiin.

Arvioimme ennusteissa käytettyjen keskeisten oletusten asianmukaisuutta. Keskityimme erityisesti tulevaisuuden tuloksenteon kannalta olennaisiin oletuksiin, kuten liikevaihdon ja kulujen kehitykseen, sekä laskennallisten verosaamisten hyödyntämisaikaan.

Omaisuserien arvostus - Tuoretuotteet

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet, Konsernitilinpäätöksen liitetieto 12

Ruokaratkaisut liiketoimintaan kuuluvan tuoretuotteet-tuoteryhmän kannattavuus ei ole ollut tavoitellulla tasolla. Odotettua heikompi kannattavuus voi olla viite liiketoimintaan liittyvien omaisuserien arvonalentumisesta. Jos viitteitä havaitaan, arvio omaisuserästä kerrytettävissä olevasta rahamäärästä määritetään. Arvonalentumistappio kirjataan, jos omaisuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön tasearvo ylittää kerrytettävissä olevan rahamäärän. Rahavirtaa tuottavan yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä on rahavirtaa tuottavan yksikön käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuville menoilla tai sitä korkeampi käyttöarvo.

Yhtiön johto on laatinut arvonalentumistilaskelman rahavirtaa tuottavan yksikön, tuoretuotteet -tuoteryhmän tasolla. Tuoretuotteet tuoteryhmän sisältämien omaisuserien tasearvo oli testausheikellä 16,9 miljoonaa euroa. Arvonalentumistestauksen perusteella yhtiö kirjasi 4,7 miljoonan euron suuruisen arvonalennuksen tilinpäätökseen 2018.

Arvonalentumistestauslaskelmat sisältävät merkittävässä määrin johdon arvioita. Arvionvaraisuuden ja tase-erien olennaisuuden perusteella olemme katsoneet tuoretuotteet -tuoteryhmän omaisuserien arvonalentumisriskin tilintarkastuksen kannalta keskeiseksi seikaksi.

Tämä seikka on EU-asetuksen 537/2014 10. artiklan 2 c -kohdassa tarkoitettu merkittävä olennaisen virheellisuuden riski.

Emoyhtiön tilinpäätöksen osalta ei ole sellaisia tilintarkastuksen kannalta keskeisiä seikkoja, joista olisi viestittävä kertomuksessamme.

Emoyhtiön tilinpäätöksen osalta ei ole EU-asetuksen 537/2014 10. artiklan 2 c -kohdassa tarkoitettuja merkittäviä olennaisen virheellisuuden riskejä.

Tarkastustoimenpiteemme sisälsivät seuraavia toimenpiteitä:

- Keskustelimme johdon kanssa arvonalentumistilaskelmissa käytetyistä laskenta- ja laadinta-periaatteista ja merkittävistä oletamista, joihin sisältyy arvionvaraisuutta, kuten liikevaihdon ja katteiden kehittyminen ja diskonttokorko.
- Täsmäytimme vuoden 2019 rahavirtaennusteen hallituksen hyväksymään budjettiin ja vertasimme myöhempien vuosien osalta käytettyjä oletamia liiketoiminnan pidemmän ajan tavoitteisiin. Samalla arvioimme johdon käyttämien ennusteiden luotettavuutta muun muassa liikevaihdon kasvun ja myyntikatteen kehittymisen osalta vertaamalla aikaisempien vuosien ennusteita toteumiin.
- Arvioimme arvonalennustestauksessa käytetyn diskonttokoron oikeellisuutta ja arvonalentumistestauslaskelmien matemaattista oikeellisuutta
- Arvioimme yhtiön käyttämän ulkopuolisen asiantuntijan työssään käyttämiä oletuksia ja työn tuloksia.
- Käytimme soveltuviin kohdin PricewaterhouseCoopersin asiantuntijoita tukenamme

TILINPÄÄTÖSTÄ KOSKEVAT HALLITUKSEN JA TOIMITUSJOHTAJAN VELVOLLISUUDET

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

TILINTARKASTAJAN VELVOLLISUUDET TILINPÄÄTÖKSEN TILINTARKASTUKSESSA

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen

seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

MUUT RAPORTOINTIVELVOITTEET

TILINTARKASTUSTOIMEKSIANTOA KOSKEVAT TIEDOT

PricewaterhouseCoopers Oy on ollut toinen Apetit Oyj:n yhtiökokouksen valitsemista tilintarkastajista yhtäjaksoisesti 25 vuotta alkaen 18.4.1994, jolloin tilintarkastajaksi valittiin yhtiössämme toimiva KHT-tilintarkastaja. Toinen tilintarkastaja on 18.4.1994 alkaen ollut yhtiössämme toimiva KHT-tilintarkastaja. KHT Pasi Karppinen on toiminut tilintarkastajana 25.3.2015 alkaen yhtäjaksoisesti neljä vuotta.

MUU INFORMAATIO

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen ja vuosikertomukseen sisältyvän informaation, mutta se ei sisällä tilinpäätöstä eikä sitä koskevaa tilintarkastuskertomustamme. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttöömme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttöömme kyseisen päivän jälkeen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että

- toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia
- toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme ennen tilintarkastuskertomuksen antamispäivää käyttöömme saamaamme muuhun informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 19.2.2019

PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Tuomo Korte
KHT

Pasi Karppinen
KHT

HALLINTONEUVOSTON LAUSUNTO

Hallintoneuvosto on tänään pitämässään kokouksessa käsitellyt Apetit Oyj:n vuoden 2018 tilinpäätöksen, joka sisältää myös konsernitilinpäätöksen sekä hallituksen toimintakertomuksen ja siihen liittyvän hallituksen ehdotuksen voittovarojen käyttämisestä sekä yhtiön tilintarkastajien antaman tilintarkastuskertomuksen, joiden johdosta sillä ei ole huomautettavaa.

Hallintoneuvosto puoltaa tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistamista ja yhtyy hallituksen ehdotukseen voittovarojen käyttämisestä.

Hallintoneuvostosta ovat erovuorossa: Jussi Hantula, Risto Korpela, Jonas Laxåback, Pekka Perälä, Timo Ruippo ja Veli-Pekka Suni.

Säkylässä 25. päivänä helmikuuta 2019

Hallintoneuvoston puolesta

Harri Eela
puheenjohtaja

Asmo Ritala
sihteeri

TUNNUSLUVUT JA OMISTUS

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Liiketoiminnan laajuus ja kannattavuus

Milj. euroa	Jatkuvat toiminnot			Sisältää lopetettut toiminnot	
	2018	2017	2016	2015	2014
Liikevaihto	283,1	311,8	310,0	379,1	383,0
Vienti Suomesta	77,7	101,0	69,4	74,7	82,7
Liiketulos	-6,9	1,1	0,8	-1,0	-7,7
% liikevaihdosta	-2,4	0,4	0,3	-0,3	-2,0
Tutkimusmenot	1,3	1,9	0,8	0,8	0,8
% liikevaihdosta	0,4	0,6	0,4	0,2	0,2
Rahoitustuotot (+) /-kulut (-), netto	-0,5	-0,5	-0,6	-1,5	-2,2
Tulos ennen veroja	-8,1	1,6	1,0	-3,5	-8,1
% liikevaihdosta	-2,9	0,5	0,3	-0,9	-2,1
Tilikauden tulos	-6,6	2,9	2,0	-4,6	-8,7
% liikevaihdosta	-2,3	0,9	0,7	-1,2	-2,3
Jakautuminen					
Emoyhtiön omistajille	-6,6	2,9	2,0	-4,3	-8,0
Vähemmistölle	-	-	-	-0,3	-0,7
Oman pääoman tuotto, %	-6,2	2,5	1,7	-3,7	-6,5
Sidotun pääoman tuotto, %	-7,1	1,9	1,3	-1,5	-4,2

Rahoitus ja taloudellinen asema

Milj. euroa	Konserni yhteensä				
	2018	2017	2016	2015	2014
Omavaraisuusaste, %	61,4	72,6	64,1	61,1	69,7
Nettovelkaantumisaste, %	21,5	-9,6	12,4	19,0	-1,3
Pitkäaikaiset varat	67,6	74,7	83,6	79,1	88,5
Vaihto-omaisuus	80,9	45,8	65,3	74,8	53,8
Muut lyhytaikaiset varat	16,1	34,2	34,8	44,0	43,4
Oma pääoma	101,1	112,3	117,7	121,0	129,4
Jakokelpoiset varat	58,6	62,6	66,3	67,3	73,4
Korolliset velat	24,4	4,9	19,1	36,5	12,0
Korottomat velat	39,0	37,6	46,8	40,4	44,3
Taseen loppusumma	164,6	154,7	183,7	197,9	185,7

Muut tunnusluvut

Milj. euroa	Jatkuvat toiminnot			Sisältää lopetettut toiminnot	
	2018	2017	2016	2015	2014
Bruttoinvestoinnit ilman yritysostoja	6,7	5,2	7,7	9,1	2,5
% liikevaihdosta	2,4	1,7	2,5	2,4	0,7
Yritysosot ja muut osakeinvestoinnit	0,6	0,4	0,0	0,1	0,0
% liikevaihdosta	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
Henkilöstö keskimäärin	564	557	549	725	723

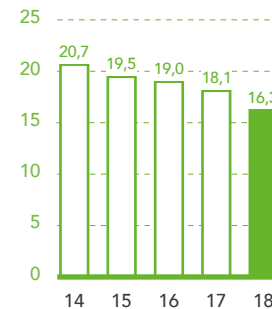
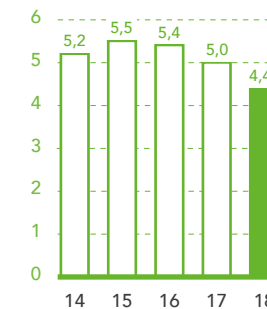
OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT

	Konserni yhteensä				
	2018	2017	2016	2015	2014
Tulos/osake, euroa	-1,21	-0,10	0,19	-0,69	-1,29
Osakekohtainen osinko, euroa	0,40 ¹⁾	0,70	0,70	0,70	0,70
Osinko tuloksesta, %	-	-	368,4	-	-
Efektiivinen osinkotuotto, %	4,4	5,0	5,4	5,5	5,2
P/E-luku	-	-	68,3	-	-
Oma pääoma/osake, euroa	16,29	18,10	19,00	19,53	20,70
Osakkeen kurssikehitys, euroa					
Tilikauden alin kurssi	8,86	12,91	11,64	12,61	13,56
Tilikauden ylin kurssi	15,25	14,58	14,50	16,80	21,63
Tilikauden keskimääräinen kurssi	11,68	13,67	12,97	14,12	16,42
Tilikauden päätöskurssi	9,00	14,12	12,97	12,65	13,59
Osakkeiden vaihto					
Osakkeiden vaihto pörssissä, 1000 kpl	635	835	561	696	1 031
Osuus osakkeiden keskimääräisestä määrästä, %	10,0	13,0	8,9	11,0	16,3
Osakepääoma, milj. euroa	12,6	12,6	12,6	12,6	12,6
Osakekannan markkina-arvo, milj. euroa	56,9	89,2	81,9	79,9	85,9
Osingonjako, milj.euroa	2,5 ¹⁾	4,3	4,3	4,3	4,3

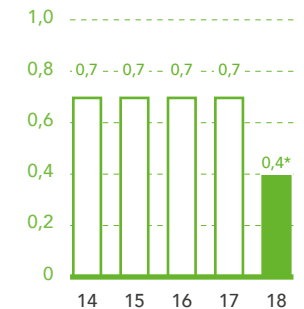
	Konserni yhteensä				
	2018	2017	2016	2015	2014
Osakkeiden määrä, kpl					
Osakkeiden lukumäärä	6 317 576	6 317 576	6 317 576	6 317 576	6 317 576
Osakkeiden osakeantioikaistu keskimääräinen lukumäärä	6 210 652	6 202 128	6 197 815	6 192 435	6 188 416
Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden lopussa	6 216 621	6 206 150	6 200 771	6 195 287	6 190 298
Omien osakkeiden määrä	100 955	111 426	116 805	122 289	127 278

¹⁾ Hallituksen ehdotus

Tunnusluvut -liitetieto ei ole osa virallista tilinpäätösmateriaalia.

Oma pääoma/osake 2014–2018, euroa

Efektiivinen osinkotuotto 2014–2018, %

*hallituksen ehdotus

Osinko/osake 2014–2018, euroa

*hallituksen ehdotus

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Oman pääoman tuotto, % (ROE)	=	$\frac{\text{Voitto / tappio}}{\text{Oma pääoma yhteensä, keskimäärin}}$	× 100
Sidotun pääoman tuotto, % (ROCE)	=	$\frac{\text{Liikevoitto + osuus osakkuusyritysten tuloksista}}{\text{Sidottu oma pääoma, keskimäärin tilinpäätösarvoin}}$	× 100
Operatiivinen sidotun pääoman tuotto, % (ROCE)	=	$\frac{\text{Operatiivinen liikevoitto + osuus osakkuusyritysten tuloksista}}{\text{Sidottu oma pääoma, keskimäärin kvartaaleittain}}$	× 100
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääoma yhteensä}}{\text{Taseen loppusumma – saadut ennakot}}$	× 100
Nettovelkaantumisaste, %	=	$\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Oma pääoma yhteensä}}$	× 100
Korolliset nettovelat	=	Korolliset velat – rahavarat, pankkisaamiset ja muut likvidit sijoitukset	
Tulos / osake	=	$\frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva voitto / tappio}}{\text{Ulkona olevien osakkeiden painotettu keskiarvo}}$	
Osakekohtainen osinko	=	$\frac{\text{Tilikauden osingonjako}}{\text{Osakkeiden laimentamaton lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$	
Osinko tuloksesta, %	=	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$	× 100
Efektiiivinen osinkotuotto, %	=	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Tilikauden päätöskurssi}}$	× 100

P/E-luku	=	$\frac{\text{Tilikauden päätöskurssi}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$
Oma pääoma/osake	=	$\frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Osakkeiden laimentamaton ulkona olevien osakkeiden lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$
Osakekannan markkina-arvo	=	Osakkeiden laimentamaton lukumäärä tilinpäätöspäivänä × tilikauden päätöskurssi
Operatiivinen käyttökate (EBITDA)	=	Operatiivinen liiketulos – poistot, arvonalennukset ja osakkuusyritystulokset
Operatiivinen liiketulos	=	Liiketulos – uudelleenjärjestelykulut, merkittävät liikearvojen tai muiden tase-erien alaskirjaukset tai palautukset, operatiivisiin segmentteihin liittymättömät osakkuusyritystulokset tai muut poikkeavat ja olennaiset erät.

Tunnuslukujen laskentakaavat -liitetieto ei ole osa virallista tilinpäätösateriaalia.

SUURIMMAT OSAKKEENOMISTAJAT 1.2.2019

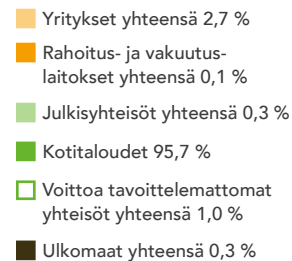
	Osake- määrä	%	Äänimäärä	%
Jussi Capital Oy	638 000	10,1	638 000	10,3
Valion Eläkekassa	520 108	8,2	520 108	8,4
Eela Esko	392 392	6,2	392 392	6,3
Sijoitusrahasto Nordea Nordic Small Cap	347 860	5,5	347 860	5,6
EM Group Oy	141 747	2,2	141 747	2,3
Nordea Bank ABP	136 508	2,2	136 508	2,2
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry	125 485	2,0	125 485	2,0
Skandinaviska Enskilda Banken AB, Helsingin sivukonttori	96 574	1,5	96 574	1,6
Capman Oyj	73 816	1,2	73 816	1,2
Säkylän kunta	65 822	1,0	65 822	1,1
10 suurinta yhteensä	2 538 312	40,2	2 538 312	40,8
Hallintarekisteröidyt osakkeet	313 144	5,0	313 144	5,0
Muut osakkeenomistajat	3 365 165	53,3	3 365 165	54,1
Ulkopuolisten omistuksessa yhteensä	6 216 621	98,4	6 216 621	100,0
Omassa omistuksessa	100 955	1,6		
Yhteensä	6 317 576	100,0		

Osakkeiden omistuksen jakautuminen omistajaryhmittäin 1.2.2019

	Osuus osakkaista, %	Osuus osakkeista, %
Yritykset yhteensä	2,7	21,3
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset yhteensä	0,1	7,2
Julkisyhteisöt yhteensä	0,3	10,7
Kotitaloudet yhteensä	95,7	50,8
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt yhteensä	1,0	5,0
Ulkomaat yhteensä	0,3	0,1
Hallintarekisteri		5,0
Yhteensä		100,0

Osakkeiden omistuksen jakautuminen suuruusluokittain 1.2.2019

Osakkeita	Osakkaiden lukumäärä, kp	Osuus osakkeista %	Osakkeita yhteensä kpl	Osuus osakkeista %
1	100	5899	244 145	3,9
101	500	3940	959 742	15,2
501	1000	831	615 961	9,8
1001	5000	463	935 055	14,8
5001	10000	42	279 565	4,4
10001	50000	23	419 750	6,6
50001	100000	7	460 303	7,3
100001	500000	6	1 244 947	19,7
500001		2	1 158 108	18,3
Yhteensä	11213	100,0	6 317 576	100,0

SELVITYS APETIT OYJ:N HALLINTO- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄSTÄ 2018

Tämä selvitys Apetit Oyj:n hallinto- ja ohjausjärjestelmästä on laadittu Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n pörssiyhtiöiden Hallinnointikoodin 2015 mukaisesti. Apetit Oyj:n hallitus on käsitellyt selvityksen ja se annetaan hallituksen toimintakertomuksesta erillisenä kertomuksena. Yhtiön tilintarkastajat ovat tarkastaneet, että selvitys on annettu ja että sen sisältämä kuvaus taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteistä on yhdenmukainen tilinpäätöksen kanssa.

Apetit Oyj noudattaa Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n julkaisemaa, 1.1.2016 voimaan tullutta Suomen pörssiyhtiöiden Hallinnointikoodia (Corporate Governance 2015).

Yhtiö poikkeaa koodin hallituksen valintaa koskevasta suosituksesta 5. Hallinnointikoodin suosituksen 5 mukaan yhtiökoukous valitsee hallituksen jäsenet. Apetit Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön hallintoneuvosto valitsee nimitysvaliokunnan valmistelemana hallituksen jäsenet ja päättää heille maksettavista palkkioista. Suosituksesta poikkeavaan käytäntöön on päädytty, koska hallintoneuvostolla yhtiön hallitusta valvovana elimenä on parhaat edellytykset arvioida hallituksen kokoonpanoa ja hallituksen jäseniltä edellytettäviä ominaisuuksia.

Hallinnointikoodi on julkisesti saatavilla Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n internet-sivuilla osoitteessa www.cgfinland.fi.

Hallitus

1. HALLITUKSEN VALINTAMENETTELY YHTIÖJÄRJESTYKSEN MUKAAN

Apetit Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön hallintoneuvosto päättää nimitysvaliokunnan valmistelemana hallituksen jäsenten lukumäärästä ja heille maksettavista palkkioista sekä valitsee hallituksen jäsenet.

Apetit Oyj:n hallitukseen kuuluu yhtiöjärjestyksen mukaan vähintään viisi ja enintään seitsemän jäsentä. Yhtiöjärjestyksessä ei ole rajoitettu hallituksen jäsenten toimikausien lukumäärää eikä muullakaan tavalla rajoitettu hallintoneuvoston päätösvaltaa hallituksen jäsenten valinnassa.

2. HALLITUKSEN KOKOONPANO

Jäsenet

Apetit Oyj:n hallitukseen kuului 16.4.2018 saakka kuusi hallintoneuvoston 12.4.2017 valitsemia jäsentä. Hallituksen 1.1.-16.4.2018 muodostivat Lasse Aho, Annikka Hurme, Esa Härmälä, Seppo Laine, Veijo Meriläinen ja Niko Simula.

Apetit Oyj:n hallintoneuvosto päätti 16.4.2018 pitämässään kokouksessa valita Apetit Oyj:n hallitukseen kuusi jäsentä. Hallituksen jäseniksi valittiin Lasse Aho, Annikka Hurme, Esa Härmälä, Seppo Laine, Veijo Meriläinen ja Niko Simula. Veijo Meriläinen ilmoitti 7.11.2018 luopuvansa henkilökohtaisista syistä hallituksen puheenjohtajan tehtävästä. Apetit Oyj:n hallintoneuvosto päätti 7.11.2018, että hallituksessa on viisi jäsentä ja nimitti hallituksen puheenjohtajaksi Esa Härmälän.

Henkilötiedot jäsenistä

Esa Härmälä, s. 1954, agronomi
Hallituksen puheenjohtaja 7.11.2018 alkaen,
hallituksen varapuheenjohtaja vuodesta 2017,
hallituksen jäsen vuodesta 2014
Osakeomistus 31.12.2018: 4 038 osaketta

Lasse Aho, s. 1958, YTM
Päätoimi: Olvi Oyj, Toimitusjohtaja
Hallituksen jäsen vuodesta 2015
Osakeomistus 31.12.2018: 5 036 osaketta

Annikka Hurme, s. 1964, ETM
Päätoimi: Valio Oy, toimitusjohtaja
Hallituksen jäsen vuodesta 2017
Osakeomistus 31.12.2018: 1 375 osaketta

Seppo Laine, s. 1953, KHT-tilintarkastaja
Päätoimi: Hallitusammattilainen
Hallituksen jäsen vuodesta 2016
Osakeomistus 31.12.2018: 3 612 osaketta

Niko Simula, s. 1966, varatuomari
Päätoimi: maanviljelijä
Hallituksen jäsen vuodesta 2015
Osakeomistus 31.12.2018: 2 915 osaketta

Veijo Meriläinen, s. 1952, MMM, eMBA
Päätoimi: Merive Oy, toimitusjohtaja
Hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2015 7.11.2018 saakka,
varapuheenjohtaja vuodesta 2013, jäsen vuodesta 2012
Apetit Oyj:n toimitusjohtaja 2014 - 2015
Osakeomistus 31.12.2018: 9 883 osaketta

Riippumattomuusarviointi

Yhtiön hallitus on suorittanut hallinnointikoodin suosituksen 10 mukaisesti hallituksen jäsenten riippumattomuusarvioinnin suhteessa yhtiöön ja suhteessa merkittävään osakkeenomistajaan.

Arvioinnin perusteella kaikki hallituksen jäsenet ovat yhtiöstä ja hallinnointikoodin suosituksessa tarkoitettua merkittävästä osakkeenomistajasta riippumattomia.

3. KUVAUS HALLITUKSEN TOIMINNASTA

Hallituksen työjärjestyksen keskeinen sisältö

Hallituksen työjärjestyksessä kuvataan

- hallituksen ja hallituksen puheenjohtajan tehtäviä
- hallituksen toiminnan suunnittelua ja arviointia
- hallituksen valiokuntien ja tilapäisten työryhmien asettamista sekä
- hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan kululaskujen hyväksymiskäytäntöjä

Hallituksen tehtävät

Hallituksen yleisenä tehtävänä on suunnata yhtiön toiminta niin, että se tuottaa pitkällä aikavälillä mahdollisimman suuren lisäarvon siihen sijoitetulle pääomalle, ottaen samalla huomioon eri sidosryhmien odotukset. Hallitus seuraa myös jatkuvasti omistajien hallitukselle asettamia vaatimuksia sekä omistajaohjauksen yleistä kehitystä.

Tehtäviensä toteuttamiseksi hallitus:

- käsittelee yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmästä annettavan selvityksen
- nimittää ja vapauttaa tehtävästään toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen, määrää heidän tehtävistään sekä päättää heidän toimiehdostaan ja kannustusjärjestelmistään
- asettaa vuosittain toimitusjohtajalle henkilökohtaiset tavoitteet ja arvioi niiden toteutumista
- kokoontuu vähintään kerran vuodessa ilman toimivan johdon läsnäoloa
- pitää vähintään kerran vuodessa yhteisen kokouksen tilintarkastajien kanssa.
- antaa tarkastusvaliokunnan valmisteleman tilintarkastajien valintaa koskevan päätösehdotuksen yhtiökokoukselle
- arvioi kerran vuodessa omaa toimintaansa
- vahvistaa itselleen työjärjestyksen, joka tarkistetaan vuosittain.
- käsittelee muut asiat, jotka hallituksen puheenjohtaja tai toimitusjohtaja ovat esittäneet otettavaksi kokouksen esityslistalle.

Myös hallituksen jäsenillä on oikeus saattaa haluamansa asia hallituksen käsiteltäväksi ilmoittamalla siitä puheenjohtajalle

Toimitusjohtajan esityksestä hallitus:

- vahvistaa yhtiön eettiset arvot ja toimintatavat ja seuraa niiden toteutumista
- vahvistaa yhtiön perustrategian ja seuraa jatkuvasti sen ajankohtaisuutta
- määrittelee yhtiön osinkopolitiikan
- hyväksyy strategian pohjalta vuosittaisen toimintasuunnitelman ja budjetin sekä valvoo niiden toteutumista
- hyväksyy vuosittaisen investointien kokonaismäärän ja sen jakautumisen liiketoiminta-alueittain sekä päättää suurista ja strategisesti tärkeistä investoinneista, yrityskaupoista ja divestoinneista
- vahvistaa yhtiön sisäisen valvonnan toimintaohjeet, joiden ajantasaisuus varmistetaan vuosittain ja seuraa sisäisen valvonnan tehokkuutta
- vahvistaa yhtiön riskienhallintapolitiikan ja -periaatteet sekä vuosittain vahvistettavat riskilimitit ja seuraa riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta
- käy vuosineljänneksittäin läpi yhtiön toimintaan liittyvät keskeiset riskit ja niiden hallinnan
- hyväksyy tarkastusvaliokunnan käsittelemät osavuositarkastukset, toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen
- vahvistaa konsernin organisaatorakenteen
- tekee tarvittaessa esityksiä yhtiökokoukselle johdon ja henkilöstön palkkiojärjestelmistä
- seuraa vuosittain johdon seuraajakysymyksiä ja tekee niistä tarvittavat johtopäätökset
- vahvistaa toimitusjohtajan päätökset toimitusjohtajan välittömien alaisten valinnasta, heidän tehtävistään sekä työehtoihin ja kannustusjärjestelmistään sekä
- seuraa yhtiön työskentelyilmapiiriä ja henkilöstön selviämistä tehtävistään

Hallituksen toiminnan suunnittelu ja arviointi

Hallitus laatii itselleen vuosittain toimintasuunnitelman. Suunnitelmaan sisältyy kokousaikataulu ja kussakin kokouksessa käsiteltävät tärkeimmät asiat.

Hallituksen suorituskykyä arvioidaan vuosittain hallituksen itsensä toimesta ja arvioinnin tulokset annetaan tiedoksi hallinto-neuvostolle. Arvioinnin tulokset otetaan huomioon valmisteltaessa ehdotusta uuden hallituksen kokoonpanoksi.

Hallituksen kokoontuminen vuonna 2018

Apetit Oyj:n hallitus kokoontui 9 kertaa vuonna 2018. Jäsenten osallistumisprosentit kokouksiin ovat:

Esa Härmälä	100 %
Lasse Aho	100 %
Annikka Hurme.....	89 %
Seppo Laine	89 %
Niko Simula	100 %
Veijo Meriläinen	100 %

Hallituksen tarkastusvaliokunta

Hallitus on valinnut keskuudestaan tarkastusvaliokunnan. Valiokunnan puheenjohtajana toimii Seppo Laine sekä jäseninä Lasse Aho ja Esa Härmälä. Vuonna 2018 valiokunta kokoontui neljä kertaa. Kaikki jäsenet osallistuivat kokoukseen.

Tarkastusvaliokunnan tehtävänä on

- käsitellä tilinpäätös ja konsernitalinpäätös sekä tilinpäätöstiedote ja tarkastaa ne Yhtiön johdon kanssa ennen niiden hallituskäsittelyä, sekä seurata ja valvoa konsernin tilinpäätös- ja taloudellisen raportoinnin prosessia,
- käsitellä Yhtiön hallituksen toimintakertomus sekä Yhtiön selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä ennen niiden hallituskäsittelyä, sekä arvioida niiden yhdenmukaisuutta tilinpäätöksen kanssa,

- perehtyä sovellettaviin tilinpäätösperiaatteisiin ja laadinnassa käytettyihin johdon arvioihin ja tilintarkastajan tarkastushavaintoihin, tilinpäätöksen laadintaperiaatteissa tapahtuviin muutoksiin sekä niiden vaikutuksiin Yhtiön tilinpäätökseen ja konserni-tilinpäätökseen ja konsernin taloudelliseen raportointiin,
- valmistella hallituksen päätökset merkittävistä muutoksista Yhtiön kirjanpitoperiaatteissa tai konsernin varojen arvostuksessa,
- seurata Yhtiön ja konsernin taloudellisen tilanteen kehittymistä ja arvioida toimivan johdon kanssa Yhtiöstä ja konsernista annettavaa taloudellista informaatiota,
- perehtyä Yhtiön ja konsernin tilikauden tilintarkastussuunnitelmaan ja keskustella tarkastuksen aikana mahdollisesti esiin tulleista ongelmista,
- seurata ja arvioida tilintarkastustyön suorittamista, palkkiotasoa, tilintarkastusyhteisön resursseja sekä tilintarkastusyhteisöjen Yhtiölle antamia neuvontapalveluja ja niistä maksettavia palkkioita,
- arvioida tilintarkastajien riippumattomuutta ja mahdollisia eturistiriitoja,
- valmistella Yhtiön hallitukselle esitys yhtiökokoukselle tilintarkastajien valinnasta ja palkkioista käsitellä ja esittää Yhtiön hallitukselle hyväksyttäväksi sisäisen tarkastuksen vuosittainen tarkastussuunnitelma ja valvoa, että se kattaa olennaiset riskialueet ja että yhteistyö tilintarkastajien kanssa on asianmukaisesti järjestetty,
- valvoa sisäisen tarkastuksen, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaa ja tehokkuutta, perehtyä toimintojen organisointiin ja prosesseihin ja varmistaa, että kyseisillä toiminnoilla on käytössään tarvittavat resurssit,
- käsitellä kaikki sisäisen tarkastuksen, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan laatimat keskeiset raportit,
- arvioida lakien ja määräysten noudattamista ja huolehtia siihen liittyvästä prosessista ja
- valvoa Yhtiön ja konsernin hallinnointiohjeen noudattamista.
- tarkastusvaliokunta voi käsitellä myös muita Yhtiön hallituksen sille osoittamia asioita ja tehtäviä.

Hallintoneuvosto

1. KOKOONPANO JA TOIMIKAUSI

Yhtiöjärjestyksen mukaan hallintoneuvostoon kuuluu vähintään 15 ja enintään 18 yhtiökokouksessa valittua jäsentä. Tämän lisäksi hallintoneuvostoon kuuluu kerrallaan enintään neljä henkilöstön keskuudestaan nimeämää jäsentä sekä näiden henkilökohtaiset varamiehet. Jäsenten toimikausi päättyy vaalia seuraavan kolmannen varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

2. TEHTÄVÄT

Hallintoneuvosto valitsee nimitysvaliokunnan valmistelemana yhtiön hallituksen jäsenet, puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä päättää heille maksettavista palkkioista.

Hallintoneuvoston tehtävänä on myös hallinnon valvonta ja ohjeiden antaminen hallitukselle, lausunnon antaminen tilinpäätöksestä, hallituksen toimintakertomuksesta ja tilintarkastuskertomuksesta sekä muut osakeyhtiölain mukaan hallintoneuvostolle kuuluvat tehtävät.

3. HALLINTONEUVOSTON KOKOONPANO JA HENKILÖTIEDOT HALLINTONEUVOSTON JÄSENISTÄ

Hallintoneuvostoon kuului 27.3.2018 saakka 18 yhtiökokouksessa valittua jäsentä. Varsinainen yhtiökokous 27.3.2018 päätti valita hallintoneuvostoon 18 jäsentä.

Henkilötiedot jäsenistä:

Harri Eela, s. 1960, puuteollisuusteknikko, myyntijohtaja
Hallintoneuvoston puheenjohtaja vuodesta 2014
Jäsen vuodesta 2012

Marja-Liisa Mikola-Luoto, s. 1971, MMM, agronomi, maanviljelijä
Hallintoneuvoston varapuheenjohtaja vuodesta 2011
Jäsen vuodesta 2005

Jaakko Halkilahti, s. 1967, maanviljelijä
Jäsen vuodesta 2011

Jussi Hantula, s. 1955, maanviljelijä
Jäsen vuodesta 1995

Juha Hämäläinen, s. 1971, maatalousyrittäjä, agrologi
Jäsen vuodesta 2018

Laura Hämäläinen, s. 1975, MMM, agronomi, maanviljelijä
Jäsen vuodesta 2009

Aki Kaivola, s. 1960, MMM, agronomi, maanviljelijä
Jäsen vuodesta 2015

Risto Korpela, s. 1949, ekonomi, toimitusjohtaja
Jäsen vuodesta 2007

Jonas Laxåback, s. 1973, MMM, agronomi, toiminnanjohtaja
Jäsen vuodesta 2013

Mika Leikkonen, s. 1963, maanviljelijä
Jäsen vuodesta 2008

Jari Nevavuori, s. 1966, agronomi, kehityspäällikkö, maanviljelijä
Jäsen vuodesta 2012

Pekka Perälä, s. 1961, HTM, toimitusjohtaja
Jäsen vuodesta 2016

Markku Pärssinen, s. 1957, agronomi, toiminnanjohtaja
Jäsen vuodesta 2012

Petri Rakkolainen, s. 1966, insinööri, toimitusjohtaja, maanviljelijä
Jäsen vuodesta 2014

Timo Ruippo, s. 1968, maanviljelysteknikko, maanviljelijä
Jäsen vuodesta 2013

Veli-Pekka Suni, s. 1964, maanviljelijä, agrologi
Jäsen vuodesta 2016

Johanna Takanen, s. 1973, BBA, toimitusjohtaja
Jäsen vuodesta 2015

Mauno Ylinen, s. 1965, agronomi
Jäsen vuodesta 2005

Henkilöstön nimeämät jäsenet:

Jari Heiskanen, s. 1979, luottamusmies
Jäsen vuodesta 2015
Varajäsen Kirsi Turunen

Päivi Hakasuo, s. 1971
Jäsen vuodesta 2018
Varajäsen Timo Hurme

Marika Palmén, s. 1977
Jäsen vuodesta 2015
Varajäsen Mari Saarinen

Miika Karilainen, s. 1982
Jäsen vuodesta 2018
Varajäsen Kirsi Roos

4. HALLINTONEUVOSTON KOKOONTUMINEN VUONNA 2018
Hallintoneuvosto kokoontui neljä kertaa vuonna 2018. Jäsenten keskimääräinen osallistumisprosentti oli 84 %.

Hallintoneuvoston nimitysvaliokunta

1. KOKOONPANO JA TEHTÄVÄT

Hallintoneuvoston hallituksen henkilövalintoja valmistelemaan nimitysvaliokuntaan kuuluu yhtiöjärjestyksen mukaan kaksi varsinaisen yhtiökokouksen valitsemaa jäsentä, hallintoneuvoston puheenjohtaja, hallintoneuvoston varapuheenjohtaja ja hallituksen puheenjohtaja. Nimitysvaliokunnan puheenjohtajana toimii hallintoneuvoston puheenjohtaja ja hänen estyneenä ollessaan hallintoneuvoston varapuheenjohtaja.

Nimitysvaliokunnan tehtävänä on valmistella hallintoneuvostolle tehtävä suositus hallituksen jäsenten lukumäärästä, jäsenistä, puheenjohtajasta ja varapuheenjohtajasta sekä heille maksettavista palkkioista. Lisäksi valiokunnan tehtäviin kuuluu tarvittaessa kartoittaa hallituksen jäsenten seuraajaehdokkaista. Valiokunta tiedustelee merkittävän äänivallan omaavien osakkeenomistajien mielipidettä hallintoneuvostolle tehtävään suositukseen.

2. TOIMINTA

Vuonna 2018 nimitysvaliokunta kokoontui kaksi kertaa käsittelemään nimitysvaliokunnan tehtäviin kuuluvia asioita. Valiokunnan jäsenten keskimääräinen osallistumisprosentti kokouksiin oli 90 %.

3. HENKILÖTIEDOT NIMITYSVALIOKUNNAN JÄSENIÄ

Puheenjohtaja **Harri Eela**, s. 1960, puuteollisuusteknikko
Päätoimi: Cursor Oy, myyntijohtaja
Apetit Oyj:n hallintoneuvoston puheenjohtaja

Sauli Lähteenmäki, s. 1960, maanviljelysteknikko, maitotilayrittäjä. Päätoimi: Valion eläkekassan hallituksen puheenjohtaja, Valion hallituksen jäsen.

Esa Härmälä, s. 1954, agronomi.
Apetit Oyj:n hallituksen puheenjohtaja ja jäsen 7.11.2018 alkaen

Marja-Liisa Mikola-Luoto, s. 1971, MMM, agronomi, maanviljelijä.
Apetit Oyj:n hallintoneuvoston varapuheenjohtaja.

Jorma Takanen, s. 1946, kemian insinööri.
Päätoimi: Sievi Capital Oyj, hallituksen jäsen.

Veijo Meriläinen, s. 1952, MMM, eMBA.
Päätoimi: Merive Oy, toimitusjohtaja
Apetit Oyj:n hallituksen puheenjohtaja ja jäsen 7.11.2018 saakka

Toimitusjohtaja

TOIMITUSJOHTAJA

Juha Vanhainen, s. 1961, Diplomi-insinööri.
Osakeomistus 31.12.2018: 20 067 osaketta

Toimitusjohtajan tehtävät

Toimitusjohtajan tehtävänä on johtaa yhtiön toimintaa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti sekä informoida hallitusta yhtiön liiketoiminnan ja taloudellisen tilanteen kehityksestä.

Toimitusjohtaja vastaa lisäksi yhtiön juoksevan hallinnon järjestämisestä ja yhtiön kirjanpidonlainmukaisuudesta sekä siitä, että yhtiön varainhoito on järjestetty luotettavasti.

Johtoryhmä

Konsernissa on johtoryhmä, jonka puheenjohtajana on Apetit Oyj:n toimitusjohtaja ja jäsenenä

Johanna Heikkilä, s. 1962, KTM
Henkilöstöjohtaja
Osakeomistus 31.12.2018: 0 osaketta

Tero Heikkinen, s. 1974, KTM
Talousjohtaja
Osakeomistus 31.12.2018: 0 osaketta

Leena Helminen, s. 1986, KTM
Liiketoiminnan kehityspäällikkö, Tuoretuotteet johtaja
Osakeomistus 31.12.2018: 350 osaketta

Anu Ora, s. 1973, KTM
Ruokaliiketoiminnan johtaja
Osakeomistus 31.12.2018: 0 osaketta

Asmo Ritala, s.1958, OTK
Lakimies
Osakeomistus 31.12.2018: 0 osaketta

Antti Snellman, s. 1970, diplomi-insinööri.
Viljakaupan ja öljykasvituoteliiiketoiminnan johtaja.
Osakeomistus 31.12.2018: 0 osaketta

Johtoryhmällä ei ole lakiin tai yhtiöjärjestykseen perustuvaa toimivaltaa. Johtoryhmä on Apetit Oyj:n toimitusjohtajan asettama neuvoa-antava elin, jonka tehtävänä on konsernilaajusten kehityshankkeiden sekä konsernitason periaatteiden ja menettelytapojen käsittely tarvittaessa. Johtoryhmän jäsenten valinnasta päättää toimitusjohtaja.

Taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteet

1. SISÄISEN VALVONNAN TOIMINTAPERIAATTEET

Apetit Oyj:n hallitus vahvistaa Apetit-konsernin sisäistä valvontaa koskevat toimintaperiaatteet ja arvioi vähintään kerran vuodessa sisäisen valvonnan tilan.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kaikkia niitä toimintatapoja, järjestelmiä ja menetelmiä, joiden avulla yhtiön johto pyrkii varmistamaan tehokkaan, taloudellisen ja luotettavan toiminnan. Sisäinen valvonta käsittää taloudellisen ja muun valvonnan. Sisäistä valvontaa toteuttavat Apetitilla yrityksen johto sekä koko muu henkilökunta.

Riskienhallinnalla osana sisäistä valvontaa tarkoitetaan liiketoiminnasta aiheutuvien ja siihen olennaisesti liittyvien riskien tunnistamista, arviointia, rajoittamista ja valvontaa.

2. YHTIÖIDEN HALLITUSTEN ROOLI SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESSÄ

Apetit Oyj:n hallitus vastaa riittävän ja toimivan sisäisen valvonnan järjestämisestä ja ylläpitämisestä Apetit-konsernissa.

Osana sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä yhtiön hallitus seuraa säännöllisesti konsernin ja sen liiketoimintayksiköiden tulosta ja toimintaan liittyviä riskejä ja päättää raportoinnista, menettelytavoista ja laadullisista ja määrällisistä mittareista, joilla toiminnan tehokkuutta ja tuloksellisuutta arvioidaan. Konsernin hallitus vahvistaa konsernin riskipolitiikan ja riskienhallintaperiaatteet sekä merkittävimmät riskilimitit.

Konserniyhtiöiden omistajaohjauksen varmistamiseksi ja sisäisen valvonnan toimivuuden seuraamiseksi merkittävien konserniyhtiöiden hallitukseen kuuluu yksi tai useampi konsernin johtoryhmään kuuluva jäsen. Konsernitason riskienhallinta ja taloudellinen raportointi hoidetaan keskitetysti liiketoiminnasta riippumattomana osana konsernihallinnossa. Konserniyhtiöiden hallituksilla on vastuu asianomaisen yhtiön sisäiseen valvontaan

liittyvistä ylimmän johdon tehtävistä. Konserniyhtiöiden toimiva johto vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutuksesta päätettyjen periaatteiden ja toimintaohjeiden mukaisesti sekä raportoi yhtiön liiketoiminnasta, riskienkantokyvystä ja riskitilanteesta konsernin johtamisjärjestelmän mukaisesti.

3. SISÄISEN VALVONNAN TOTEUTTAMINEN APETIT OYJ:SSÄ JA KONSERNIYHTIÖISSÄ

Apetit Oyj:ssä ja konserniyhtiöissä noudatettavan sisäisen valvonnan keskeisiä periaatteita ovat:

Organisaatio ja tehtävien jako

Sisäisen valvonnan perustana on toimintokohtainen linjaorganisaatio, joka tarvittaessa jakaantuu osastoihin, yksiköihin ja työryhmiin. Organisaatioyksiköille on määritelty yhtiön toiminnan edellyttämät tehtävät ja vastuualueet. Toimivan johdon eli liiketoimintojen ja liiketoiminta-alueiden johtajien tehtävä on asettaa hallituksen hyväksymän liiketoimintasuunnitelman mukaiset määrälliset ja laadulliset tavoitteet liiketoiminnan osa-alueita varten. Organisaation puitteissa toimiville yksiköille, elimille ja henkilöille on erikseen määrätty toimenkuissa päätöksenteko-, toiminta- ja käyttövaltuudet sekä raportointivelvollisuus esimiehelle tai muutoin ylemmälle organisaatiosolulle. Toimivan johdon tehtävänä on huolehtia, että alaiset ovat tietoisia omista tehtävistään ja johdon on luotava alaisille edellytykset tehtävistä suoriutumiseen ja tavoitteiden saavuttamiseen.

Päätöksenteko ja valvontatoimet

Merkittävät sitoumukset tai muutoin riskipitoisiksi katsottavat toimet hyväksytään konsernin hallituksessa. Liiketoimintajohto vastaa päätösehdotusten valmistelusta ja päätösten toimeenpanosta. Tehtyjen päätösten toimeenpanosta raportoidaan Management-raportoinnin yhteydessä.

Liiketoimintaa ja sen prosesseja ohjataan toimintaohjeilla ja -kuvauksilla, joiden noudattamista ja ajantasaisuutta valvotaan. Tehdyt päätökset dokumentoidaan ja arkistoidaan. Olennainen osa riskienhallintaa suoritetaan toimintaketjuihin ja prosesseihin sisällytetyissä päivittäisissä varmistuksissa.

Riskienhallinta

Apetit Oyj:n ja konserniyhtiöiden sisäiset ja ulkoiset riskit, jotka voivat vaikuttaa haitallisesti liiketoiminnan tavoitteiden saavuttamiseen, tunnistetaan, arvioidaan säännöllisesti ja raportoidaan konsernin hallitukselle neljännesvuosittain. Riskejä rajoitetaan ja rajoitteita valvotaan.

Konsernihallinnon riskienhallintatoiminto valvoo, mittaa ja raportoi riskeistä sekä ylläpitää, kehittää ja valmistelee riskienhallinnan periaatteita yhtiön hallituksen vahvistettavaksi ja laatii menetelmiä käytettäväksi riskien arvioimisessa ja mittaamisessa. Roolit ja vastuut on määritelty konsernin hallituksen vahvistamassa Apetitin riskienhallintapolitiikassa ja riskienhallintaperiaatteissa.

Tietojärjestelmät

Liike- ja muun toiminnan perustana ovat toiminnan edellyttämät laskenta-, informaatio- ja toimintaa ohjaavat tietotekniset järjestelmät. Emoyhtiöllä ja konserniyhtiöllä on nykyisten arvioitujen tarpeiden mukainen tietotekniikkastrategia sekä riittävät ja asianmukaisesti järjestetyt tietojärjestelmät. Tietohallinto turvaa yhtiön tietoresurssien hyväksikäytön toiminnan suunnittelussa, johtamisessa, toteuttamisessa ja valvonnassa.

Vastuu sisäisen valvonnan toimivuudesta

Toimivalla johdolla on ensisijainen vastuu huolehtia sisäisen valvonnan käytännön toimenpiteiden toteutumisesta. Johdon on jatkuvasti seurattava vastuullaan olevia toimintoja ja ryhdyttävä tarpeellisiin kehittämistoimiin havaitessaan ohjeiden tai päätösten vastaisia tai muuten tehotonta tai epätarkoituksenmukaista toimintaa. Avoimessa ja toimivassa organisaatiossa myös koko

henkilökunnalla on vastuu paitsi omien tehtäviensä asianmukaisesta hoitamisesta myös toiminnan sujuvuudesta muun organisaation kanssa.

4. RAPORTOINTI JA OHJAUSJÄRJESTELMÄT

Sisäistä valvontaa tukee asianmukainen raportointi, jolla seurataan toimintaa, toiminnan tulosta ja toimintaan sisältyviä riskejä. Liiketoiminnan tavoitteiden toteutumista ja konsernin taloudellista kehitystä seurataan koko konsernin kattavan ohjausjärjestelmän avulla. Laskentaperiaatteet, kontrollit ja vastuut on kuvattu Apetit-konsernin laskentamanagerissa. Kuukausi-, puolivuosi- katsaus- ja vuosittainraportoinnista sekä ensimmäisen ja kolmanen vuosineljänneksen liiketoimintakatsauksista on laadittu kirjalliset raportointiohjeet ja -aikataulut. Yhtiön taloushallinto seuraa jatkuvasti liiketoimintayksiköiden raportointia sekä kehittää ja ohjeistaa raportoinnin sisältöä ottaen huomioon sisäisen valvonnan tarpeet. Konserni laatii julkistettavan taloudellisen informaation noudattaen kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja (IFRS). Puolivuosi- ja vuosittainraportoinnista liiketoimintakatsaukset ja vuosittainraportoinnin käsittelee ja hyväksyy konsernin hallitus.

Liiketoimintayksiköt päivittävät vuosittain pidemmän aikavälin taloudelliset ennusteet. Näiden strategialukujen pohjalta laaditaan vuosibudjetit. Konsernin hallitus arvioi ja hyväksyy liiketoimintayksiköiden vuosibudjetit. Tämän lisäksi liiketoimintayksiköt päivittävät vähintään neljännesvuosittain tulos- ja tase-ennusteet.

Kuukausittainen raportointi ja sen yhteydessä tehtävä analysointi budjetteihin ja ennusteisiin on keskeinen osa Apetit ohjausjärjestelmää ja sisäistä valvontaa. Kuukausittain liiketoimintayksiköiden tietojärjestelmistä kootaan taloudelliset luvut konsernin yhtenäiseen laskentajärjestelmään.

Toteumatiedot ja ajantasaiset ennusteet käydään kuukausittain läpi konsernitasolla. Ohjausjärjestelmä sisältää toteutuneet tulos- ja tasetiedot, tunnusluvut ja liiketoimintavastuussa olevien johtajien kirjallisen raportin kuukauden tulokseen vaikuttaneista tekijöistä, lähiajan toimenpidesuunnitelmista ja arvion kuluva-

vuosineljänneksen ja koko vuoden liiketuloksesta sisältäen best case-, todennäköinen ja worst case-arviot.

Konsernin toimitusjohtaja ja johtoryhmä jäsenet saavat raportit käyttöönsä ja konsernin hallitus konserniyhteenvedon ja tiivistelmät yksikkökohtaisista tiedoista.

Liiketoimintayksiköiden johtoryhmät käyvät läpi vähintään kuukausittain omat taloudelliset toteumatiedot verrattuna budjetteihin ja ennusteisiin, liiketoiminnan johtamisessa käytettyjen yksikkökohtaisten seurantamittareiden toteumat verrattuna ennusteisiin ja tavoitteisiin sekä syyt merkittäviin poikkeamiin. Lisäksi liiketoimintayksiköiden taloudellisia toteumatietoja, ennusteita ja liiketaloudellista tilaa käydään läpi liiketoimintakatsauspalaverissa, joihin osallistuu konsernin johtoa ja liiketoimintayksikön vastuuhenkilöitä agendaan sopivalla kokoonpanolla. Yhtä liiketoimintayksikköä kohden liiketoimintakatsauspalaveria on kerran kuukaudessa tai harvemmin.

5. SISÄINEN TARKASTUS

Sisäinen tarkastus toimii objektiivisesti ja riippumattomasti hallituksen, toimitusjohtajan ja muun konsernihallinnon tukena sisäisen valvonnan tason arvioimiseksi ja kehittämisen varmistamiseksi konsernin eri yksiköissä tuottamalla riskienhallinta- ja valvontaprosessien riippumatonta ja objektiivista arviointi- sekä neuvonantopalvelua organisaatiossa.

Sisäistä tarkastusta ohjaa konsernin talousjohtaja konsernin hallituksen hyväksymän vuosisuunnitelman perusteella. Sisäinen tarkastus toteutetaan ostopalveluna. Vuonna 2018 ei suoritettu sisäisen tarkastukseen liittyviä toimeksiantoja.

PALKITSEMINEN, SISÄPIIRIASIAT

Palkitseminen

HALLINTONEUVOSTO

Apetit Oyj:n varsinainen yhtiökokous, joka pidettiin 27.3.2018, päätti maksaa hallintoneuvostolle palkkioita seuraavasti:

- hallintoneuvoston puheenjohtajan kuukausipalkkio on 1 000 (vuonna 2017: 1000) euroa
- varapuheenjohtajan kuukausipalkkio on 665 (665) euroa
- hallintoneuvoston jäsenten ja puheenjohtajan kokouspalkkio on 300 (300) euroa
 - kokouspalkkio maksetaan hallintoneuvoston puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle myös heidän osallistuessaan yhtiön hallituksen kokouksiin
 - kokouspalkkio maksetaan myös hallintoneuvoston nimitysvaliokunnan jäsenille.

Hallintoneuvosto kokoontui vuoden 2018 aikana neljä kertaa. Jäsenten keskimääräinen osallistumisprosentti kokouksiin oli 84 %. Hallintoneuvoston jäsenille maksettiin palkkioita vuonna 2018 yhteensä 48 780 euroa.

HALLITUS

Hallintoneuvosto päättää hallituksen jäsenten palkkioista.

Apetit Oyj:n hallintoneuvoston 16.4.2018 tekemän päätöksen mukaan:

- hallituksen puheenjohtajalle maksetaan vuosipalkkio 39 060 (39 060) euroa
- varapuheenjohtajalle maksetaan vuosipalkkio 24 120 (24 120) euroa
- muille hallituksen jäsenille maksetaan vuosipalkkio 19 560 (19 560) euroa
- lisäksi puheenjohtajalle maksetaan 510 (510) euron ja jäsenille 300 (300) euron suuruinen kokouspalkkio.

Vuonna 2018 hallitus kokoontui yhdeksän kertaa. Jäsenten keskimääräinen osallistumisprosentti kokouksiin oli 96 %. Palkkioita hallituksen jäsenille maksettiin 162 850 euroa. Palkkiot on eritelty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 26.

TOIMITUSJOHTAJA JA TOIMITUSJOHTAJAN SIJAINEN

Hallitus nimittää ja vapauttaa tehtävästään toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen, määrää heidän tehtävistään sekä päättää heidän toimiehdoistaan ja kannustusjärjestelmistään.

Toimitusjohtajana on toiminut diplomi-insinööri Juha Vanhainen 16.3.2015 alkaen. Toimitusjohtajan palvelussuhteen keskeiset ehdot on määritelty toimitusjohtajasopimuksessa. Hänellä on maksuperusteinen lisäeläkesopimusjärjestely, johon on maksettu 121 559 euroa vuonna 2018.

Toimitusjohtajien palkat ja muut etuudet tilivuonna 2018 olivat maksuperusteisesti 634 782 euroa.

Toimitusjohtajalla ei ole sijaista.

Sisäpiiriasiat

Apetit Oyj:n hallituksen 3.11.2016 vahvistamat sisäpiirisäännöt perustuvat markkinoiden väärinkäyttöasetuksen 596/2014 (MAR), markkinoiden väärinkäyttödirektiivin 57/2014, komission delegoidun asetuksen 522/2016, komission täytäntöönpanoasetusten 347/2016 ja 626/2016, rikoslain 39/1889 ja arvopaperimarkkinain 746/2012 (AML) kulloinkin voimassa oleviin säännöksiin, finanssivalvonnan määräyksiin sekä NASDAQ Helsinki Oy:n hallituksen hyväksymään, 3.7.2016 alkaen voimassa olevaan sisäpiiriohjeeseen. Sisäpiirisäännöt koskevat Apetit Oyj:n muodostaman konsernin ("Yhtiö") henkilöstöä ja johtoa.

Sisäpiiriläisiä Yhtiössä ovat i) ilmoitusvelvolliset johtohenkilöt ja ii) hankekohtaiset sisäpiiriläiset.

Yhtiö pitää ilmoitusvelvollisista johtohenkilöistä ja heidän lähi-

piiristään luettelo, joka ei ole julkinen. Hankekohtaisista sisäpiiriläisistä Yhtiö pitää sisäpiiriluetteloa, joka myöskään ei ole julkinen. Hankekohtaiseen sisäpiiriluetteloon merkityille henkilöille ilmoitetaan merkinnästä ja siitä aiheutuvista velvollisuuksista kirjallisesti tai muuten todisteellisesti, esimerkiksi sähköpostilla. Sisäpiiriläisen on vahvistettava ilmoituksen vastaanottaminen.

Tullessaan yhtiön ilmoitusvelvolliseksi johtohenkilöksi henkilön on viipymättä annettava Yhtiön sisäpiirirekisterin hoitajalle perusilmoitus. Perusilmoitus annetaan Yhtiön lähettämällä lomakkeella. Ilmoitusvelvollisen johtohenkilön tulee aina tehdä uusi ilmoitus, kun lomakkeessa ilmoitetuissa olosuhteissa tapahtuu muutoksia. Ilmoitus olosuhteiden muutoksesta on annettava viipymättä.

Hankekohtaisia sisäpiiriläisiä ovat kaikki ne henkilöt, joilla on pääsy sisäpiiritietoon ja jotka työskentelevät Yhtiössä työ sopimuksen perusteella tai muuten suorittavat tehtäviä, joiden kautta heillä on pääsy sisäpiiritietoon. Henkilö tulee hankekohtaiseen sisäpiiriin saatuaan julkistamatonta tietoa hankkeesta ja poistuu sisäpiiristä, kun tieto hankkeesta on julkistettu tai kun sen raukeamisesta erikseen ilmoitetaan. Yhtiö ilmoittaa hankkeen perustamisesta siihen kuuluville henkilöille, siitä aiheutuvista velvollisuuksista ja merkitsee tällaiset henkilöt hankekohtaiseen sisäpiiriluetteloon. Hankekohtaista sisäpiiriluetteloa päivitetään aina, kun syy henkilön merkittämiseksi luetteloon muuttuu, uusi henkilö saa pääsyn sisäpiiritietoon tai henkilöllä ei enää ole pääsyä sisäpiiritietoon.

Yhtiössä on voimassa kaupankäyntirajoitus, joka kieltää yhtiön pyydyvien sisäpiiriläisten kaupankäynnin yhtiön osakkeilla 30 päivän ajan ennen yhtiön osavuositiedotuksen ja tilinpäätöstiedotteen julkistamista. Kaupankäyntirajoitus päättyy julkistamista seuraavana päivänä.

Yhtiö ylläpitää sisäpiirirekisteriään Euroclear Finland Oy:n SIRE-järjestelmässä. Hallituksen jäsenten ja konsernin johtajiston omistukset 31.12.2018 on esitetty hallituksen ja johtajiston jäsenten esittely yhteydessä tilinpäätöksen sivuilla 119 ja 121.

HALLINTONEUVOSTO

HARRI EELA

Puheenjohtaja vuodesta 2014,
jäsen vuodesta 2012
s. 1960, puuteollisuusteknikko,
myyntipäällikkö

Päätöimi: Cursor Oy,
myyntipäällikkö

Keskeiset samanaikaiset luottamustoimet:

Hallituksen puheenjohtaja: Finnino Oy, Oy Scanhomes Ltd.
Finland

Hallituksen jäsen: Hala Oy

Osakeomistus: 800 osaketta (31.12.2018)

MARJA-LIISA MIKOLA-LUOTO

Varapuheenjohtaja vuodesta 2011,
jäsen vuodesta 2005
s. 1971, MMM, agronomi,
maanviljelijä

Päätöimi: maanviljelijä

Keskeiset samanaikaiset luottamustoimet:

Hallituksen jäsen: Säskylän Osuuspankki

Osakeomistus: 1 630 osaketta (31.12.2018)

JAAKKO HALKILAHTI

Jäsen vuodesta 2011
s. 1967, maanviljelijä

JUSSI HANTULA

Jäsen vuodesta 1995
s. 1955, maanviljelijä

JUHA HÄMÄLÄINEN

Jäsen vuodesta 2018
s. 1971, maatalousyrittäjä,
agrologi

LAURA HÄMÄLÄINEN

Jäsen vuodesta 2009
s. 1975, MMM, agronomi,
maanviljelijä

AKI KAIVOLA

Jäsen vuodesta 2015
s. 1960, MMM, agronomi,
maanviljelijä

RISTO KORPELA

Jäsen vuodesta 2007
s. 1949, ekonomi,
kauppaneuvos

JONAS LAXÅBACK

Jäsen vuodesta 2013
s. 1973, MMM, agronomi,
toiminnanjohtaja

MIKA LEIKKONEN

Jäsen vuodesta 2008
s. 1963, maanviljelijä,
agrologi

JARI NEVAVUORI

Jäsen vuodesta 2012
s. 1966, agronomi,
tuotepäällikkö, maanviljelijä

PEKKA PERÄLÄ

Jäsen vuodesta 2016
s. 1961, HTM,
toimitusjohtaja, Espoo

MARKKU PÄRSSINEN

Jäsen vuodesta 2012
s. 1957, agronomi,
edunvalvontajohtaja

PETRI RAKKOLAINEN

Jäsen vuodesta 2014
s. 1966, insinööri,
toimitusjohtaja, maanviljelijä

TIMO RUIPPO

Jäsen vuodesta 2013
s. 1968,
maanviljelysteknikko,
maanviljelijä

VELI-PEKKA SUNI

Jäsen vuodesta 2016
s. 1964, maanviljelijä,
agrologi

JOHANNA TAKANEN

Jäsen vuodesta 2015
s. 1973, BBA,
toimitusjohtaja

MAUNO YLINEN

Jäsen vuodesta 2005
s. 1965, agronomi

HENKILÖSTÖN NIMEÄMÄT JÄSENET:

JARI HEISKANEN

s. 1979, luottamus mies
Jäsen vuodesta 2015
Varajäsen Antti Paukkuri

PÄIVI HAKASUO

s. 1971
Jäsen vuodesta 2018
Varajäsen Timo Hurme

MARIKA PALMÉN

s. 1977
Jäsen vuodesta 2018
Varajäsen Mari Saarinen

MIIKA KARILAINEN

s. 1982
Jäsen vuodesta 2018
Varajäsen Kirsi Roos

HALLITUS

ESA HÄRMÄLÄ

Hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2018
Hallituksen jäsen vuodesta 2014
s. 1954, agronomi

Keskeinen aikaisempi työhistoria:

Metsähallitus, pääjohtaja, 2014–2016

Työ- ja elinkeinoministeriö, osastopäällikkö, 2011–2014

Fertilizers Europe, Director General, 2006–2010

MTK, puheenjohtaja, 1994–2006

Ulkoministeriö, EU-jäsenyysneuvottelija, 1993–1994

Pääministerin talouspoliittinen erityisavustaja 1991–1992

MTK, Osastopäällikkö ja asiamies, 1987–1991

Osakeomistus: 4 038 (31.12.2018)

LASSE AHO

Hallituksen varapuheenjohtaja vuodesta 2018
Hallituksen jäsen vuodesta 2015
s. 1958, YTM

Päätoimi: Olvi Oyj, toimitusjohtaja, 2004–

Keskeiset samanaikaiset luottamustoimet:

Hallituksen jäsen: Jääkiekon SM-liiga, Genelec Oy, Suomen

Elintarviketeollisuusliitto ry

Hallituksen puheenjohtaja: Panimo- ja

Virvoitusjuomateollisuusliitto ry

Hallituksen varapuheenjohtaja: Euroopan Panimoliitto

Keskeinen aikaisempi työhistoria:

MetroAuto Tampere Oy, toimitusjohtaja, 2000–2004

Linkosuon Leipomo Oy, toimitusjohtaja, 1997–2000

Fazer Leipomot Oy, myyntijohtaja, 1993–1997

Fazer Keksit Oy, markkinointijohtaja, 1985–1993

Atoy-yhtiöt, tuotepäällikkö, 1984–1985

Osakeomistus: 5 036 (31.12.2018)

ANNIKKA HURME

Hallituksen jäsen vuodesta 2017
s. 1964, ETM, Helsingin Yliopisto

Päätoimi: Valio Oy, toimitusjohtaja, 2014–

Keskeiset samanaikaiset luottamustoimet:

Hallituksen puheenjohtaja: Elintarviketeollisuusliitto ry, vuodesta 2019 alkaen

Hallituksen jäsen: Altia Oyj, Elintarviketeollisuusliitto ry, East

Office, Valion Eläkekassa, Valion Keskinäinen Vakuutusyhtiö,

Tekniikan Akatemia -säätiö ja Sydäntutkimussäätiö

Hallintoneuvoston jäsen: Suomen Messut Osuuskunta

Työvaliokunnan jäsen: Elintarviketeollisuusliitto ry

Keskeinen aikaisempi työhistoria:

Valio Oy, liiketoiminnan johtaja,

johtoryhmän jäsen 2007–2014

Osakeomistus: 1 375 (31.12.2018)

SEPPO LAINE

Hallituksen jäsen vuodesta 2016
s. 1953, Yrittäjäneuvos, KHT-
tilintarkastaja

Päätoimi: Hallitusammattilainen,
KHT-tilintarkastaja, 2008–

Keskeiset samanaikaiset luottamustoimet:

Hallituksen puheenjohtaja: Cor Group Oy, Partnera Oy,
Joutsen Media Oy, Pohjaset Oy, Health City Finland Oy
Hallituksen jäsen: Paikallis-Sähkö Oy, IKP Group Oy,
Fysiopalvelu Easy Move Oy, Sievi Capital Oyj,
FCG City Portal Oy

Keskeinen aikaisempi työhistoria:

Elektrobit Oyj, tukitoiminnoista vastaava CFO, 2000–2007
Tilintarkastusyhteisö Ernst & Young Oy, kansainvälinen
partneri ja Oulun aluekonttorin johtaja, 1995–2000
Oulun Laskenta Oy, toimitusjohtaja, 1979–1995
Turun Muna Oy:n Jaakko Tehtaat, talouspäällikkö,
1977–1979
Tammerneon Oy, talouspäällikkö, 1975–1977

Osakeomistus: 3 612 kpl (31.12.2018)

NIKO SIMULA

Hallituksen jäsen vuodesta 2015
s.1966, varatuomari

Päätoimi: Maanviljelijä

Keskeiset samanaikaiset luottamustoimet:

Hallituksen jäsen: Finnamyyl Oy, Lammaisten Energia Oy

Keskeinen aikaisempi työhistoria:

– Asianajotehtävissä, 1992–2011
– Asianajaja, 1995–2011:
– Asianajotoimisto Niko Simula, 1999–2011
– Asianajotoimisto Santala & Simula, 1994–1999
– Asianajotoimisto Pekka Santala, 1992–1993
– Kokemäen Kihlakunnanoikeus 1991–1992, notaari, vt. –
Käräjätuomari
Maanviljelijä 1987–

Osakeomistus: 2 915 osaketta (31.12.2018)

TOIMITUSJOHTAJA JA KONSERNIN JOHTORYHMÄ

JUHA VANHAINEN

Toimitusjohtaja vuodesta 2015
s. 1961, diplomi-insinööri

**Keskeiset samanaikaiset
luottamustoimet:**

Hallituksen jäsen: Elintarviketeollisuusliitto ry,
Ponsse Oyj, Wihuri Group

Keskeinen aikaisempi työhistoria:

Stora Enso Oyj, johtokunnan jäsen, 2007–2015:
– Johtaja, Energia, logistiikka, IT-palvelut ja puunhankinta,
2013–2015
– Johtaja, Paperit -liiketoiminta-alue, 2007–2013
– Suomen maajohtaja, 2008–2013
– Useiden kansainvälisten tytä- ja osakkuusyhtiöiden
hallituksen puheenjohtaja tai jäsen
Stora Enso International Office London, johtaja,
päälystämätön hienopaperi, 2003–2007
Stora Enso Oyj Oulun tehtaas, paikallisjohtaja, 1999–2003
Enso Oyj ja Veitsiluoto Oy, Oulun paperitehdas, päällikkö-,
projekti- ja asiantuntijatehtäviä, 1990–1998
Kemi Oy, osastoinsinööri, 1988–1990

Osakeomistus: 20 067 osaketta (31.12.2018)

ANU ORA

Liiketoimintajohtaja,
Ruokaratkaisut-liiketoiminta
Konsernin palveluksessa
vuodesta 2015
s. 1973, kauppatieteiden maisteri

Keskeiset samanaikaiset luottamustehtävät:

Hallituksen jäsen: Escamar Seafood Oy,
Ruokatieto Yhdistys Ry

Keskeinen aikaisempi työhistoria:

Suomen Lähikauppa Oy, Kaupallinen johtaja, 2012–2015
Suomen Lähikauppa Oy, Tuotehallinnan johtaja, 2011–2012
Suomen Lähikauppa Oy, Tuotehallinnan prosessien johtaja,
2010–2011
Suomen Lähikauppa Oy, Ostajohtaja, 2010
Boston Consulting Group, Project Leader & Principal,
2001–2009
Boston Consulting Group,
Associate Consultant & Consultant, 1997–2001

Osakeomistus: –

ANTTI SNELLMAN

Johtaja, Viljakauppa- ja
Öljykasvituoitteet -liiketoiminnat
vuodesta 2017
Avena Nordic Grain Oy:n
toimitusjohtaja
s. 1970, diplomi-insinööri

Keskeiset samanaikaiset luottamustehtävät:

Hallituksen jäsen: Coceral

Keskeinen aikaisempi työhistoria:

Altia Oyj, Koskenkorvan tehtaanjohtaja, Etanoli-, tärkkelys- ja
rehutuotanto, 2011–2017
Altia Oyj, Tärkkelys- ja rehuliiketoimintayksikön johtaja,
2010–2017
Suomen Kuitulevy Oy, Myynti- ja markkinointijohtaja,
2005–2010
Suomen Kuitulevy Oy, Vientipäällikkö, 2003–2005
BMH Wood Technology Oy, Projektipäällikkö, 2000–2003
Hackman Hadwaco Oy, Projekti-insinööri, 1995–2000

Osakeomistus: –

TERO HEIKKINEN

Talousjohtaja vuodesta 2018
Konsernin palveluksessa
vuodesta 2008
s. 1974, kauppatieteiden maisteri

Keskeinen aikaisempi työhistoria:

Avena Nordic Grain Oy, talouspäällikkö, 2009–2017
Avena Kantvik Oy (aik. Mildola Oy), talouspäällikkö, 2008–
2009
Intune Circuits Oy, talouspäällikkö, 2007–2008
Tecnotree Oyj (aik. Tecnomen Oyj), Manager,
Management reporting, 2005–2007
Tecnotree Oyj, eri controller-tehtävät, 2000–2005

Osakeomistus: –

LEENA HELMINEN

Johtaja, Tuoretuotteet,
liiketoiminnan kehitys
Konsernin palveluksessa vuodesta
2016
s. 1986, kauppatieteiden maisteri

Keskeinen aikaisempi työhistoria:

Boston Consulting Group, konsultti, 2016
Valor Partners, seniorikonsultti, 2014–2016
Valor Partners, konsultti, 2012–2014

Osakeomistus: 350 osaketta (31.12.2018)

JOHANNA HEIKKILÄ

Henkilöstöjohtaja vuodesta 2005
s. 1962, kauppatieteiden maisteri

Keskeinen aikaisempi työhistoria:

Fazer Leipomot Oy,
henkilöstöjohtaja, 2003–2005
LU Suomi Oy, henkilöstöjohtaja, 2002–2003
LU Suomi Oy (aik. Fazer Keksit Oy),
henkilöstöpäällikkö, 1995–2002
Fazer Suklaa Oy, henkilöstöpäällikkö, 1992–1994
Fazer Suklaa Oy, henkilöstöasiainhoitaja, 1990–1991

Osakeomistus: –

ASMO RITALA

Lakimies vuodesta 1995
s. 1958, oikeustieteen kandidaatti

Keskeinen aikaisempi työhistoria:
Avena Oy, lakimies, 1995–2002

Valtion viljavarasto, lakimies, 1990–1994
Oy Esso Ab, isännöitsijä, 1986–1990

Osakeomistus: –

TIETOJA OSAKKEENOMISTAJILLE

YHTIÖKOKOUS

Apetit Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään torstaina 28.3.2019 klo 13.00 Apetit Oyj:n henkilöstöravintola Myllynkivessä Säkylässä. Oikeus osallistua yhtiökokoukseen on osakkeenomistajalla, joka 18.3.2019 on merkitty osakkeenomistajaksi Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon.

Osakkeenomistajan, joka haluaa osallistua yhtiökokoukseen, on ilmoitauduttava yhtiölle viimeistään 22.3.2019 klo 16.00 mennessä joko internet-sivuillamme apetit.fi tai kirjallisesti osoitteella: Apetit Oyj, Tuija Österberg, Sörnäistenkatu 1 A, 00580 Helsinki, puhelimitse numeroon 010 402 2110/Tuija Österberg tai sähköpostilla osoitteeseen tuija.osterberg@apetit.fi. Kirjeen on oltava perillä ennen ilmoittautumisajan päättymistä.

Mahdolliset valtakirjat pyydämme toimittamaan yllämainittuun osoitteeseen ennen ilmoittautumisajan päättymistä. Omaisuudenhoitajan tilinhoitajayhteisö ilmoittaa hallintarekisteröidyn osakkeenomistajan, joka haluaa osallistua varsinaiseen yhtiökokoukseen, merkittäväksi yhtiön tilapäiseen osakasluetteloon viimeistään 25.3.2019 klo 10.00 mennessä.

OSINGONMAKSU

Hallitus ehdottaa, että vuodelta 2018 vahvistettavan taseen perusteella maksetaan osinkoa 0,40 euroa osakkeelta. Osinko maksetaan osakkaalle, joka osingonmaksun täsmäytyspäivänä 1.4.2019 on merkitty Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että osinko maksetaan 8.4.2019.

TALOUDELLINEN TIEDOTTAMINEN 2019

Apetit Oyj julkisti tilinpäätöstiedotteen vuodelta 2018 keskiviikkona 20.2.2019 klo 8.30. Vuosijulkaisut on julkaistu yhtiön internet-sivuilla viikolla 10.

Osavuositarkastukset vuonna 2019 julkistetaan seuraavasti

- Liiketoimintakatsaus tammi–maaliskuu, keskiviikko 8.5.2019 klo 8.30
- Puolivuotikatsaus tammi–kesäkuu, perjantai 16.8.2019 klo 8.30
- Liiketoimintakatsaus tammi–syyskuu, keskiviikko 6.11.2019 klo 8.30

Vuosijulkaisut, tilinpäätöstiedote, puolivuositarkastus ja liiketoimintakatsaukset julkaistaan suomeksi ja englanniksi. Ne ovat luettavissa Apetit Oyj:n internet-sivuilla osoitteessa apetit.fi/sijoittajille, josta julkaisut voi ladata myös pdf-versioina.

Suomenkieliset painetut vuosijulkaisut voi tilata yhtiön internet-sivuilta osoitteesta www.apetit.fi/sijoittajille. Englanninkieliset vuosijulkaisut ovat saatavina vain sähköisessä muodossa.

MUUTOKSET HENKILÖTIEDOISSA

Osakkeenomistajia pyydetään ilmoittamaan henkilötiedoissa tapahtuneet muutokset siihen pankkiin, jossa osakkeenomistajalla on arvo-osuustili.

YHTEYSTIEDOT

Apetit Oyj

Sörnäistenkatu 1A
00580 Helsinki
Puhelin 010 402 00

Apetit Oyj

Maakunnantie 4,
PL 100, 27801 Säkyä
Puhelin 010 402 00

Sähköposti: etunimi.sukunimi@apetit.fi
www.apetit.fi

Y-tunnus 0197395-5
Kotipaikka Säkyä

Tytäryhtiöt

Apetit Ruoka Oy

SÄKYLÄ
Maakunnantie 4
PL 130, 27801 Säkyä
Puhelin 010 402 4300

HELSINKI
Kivikonlaita 25
00940 Helsinki
Puhelin 010 402 4244

PUDASJÄRVI
Teollisuustie 3
93100 Pudasjärvi
Puhelin 010 402 4300

Apetit Suomi Oy

Maakunnantie 4
PL 100, 27801 Säkyä
Puhelin 010 402 4300

Apetit Ruokaratkaisut Oy

Maakunnantie 4
PL 100, 27801 Säkyä
Puhelin 010 402 4300

Avena Nordic Grain Oy

Sörnäistenkatu 1A, 00580 Helsinki
Puhelin 010 402 02
etunimi.sukunimi@avena.fi
www.apetit.fi/avena

OOO Avena St. Petersburg

Ul. Korablestroitelej, d. 30, litera
A, office 2.15
RU-199397 Pietari, Venäjä
Puhelin +7 812 305 5795

UAB Avena Nordic Grain

L. Asanaviciutes str. 13B-56
LT-04300 Vilna, Liettua
Puhelin +370 5 243 0290

Avena Nordic Grain OÜ

Tehnika 3, Türi
EE-72213 Järvamaa, Viro
Puhelin +372 5 038 151

TOO Avena Astana

Rajon Almaty, Baraeva str. 16
KZ-010000 Astana, Kazakstan
Puhelin +7 7172 592 679

OOO Avena-Ukraina

g. Mirgorod, ul. Petrovskogo 15
UA-37600 Poltavskaja oblast, Ukraina
Puhelin +380 5355 40262

SIA Avena Nordic Grain

Atmodas iela 19-345
Jelgava, LV-3007
Puhelin: +371 272 99958
Latvia

Avena Kantvik Oy

Satamatie 64
PL 21, 02401 Kirkkonummi
Puhelin 010 402 2300